

ΚΡΗΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΚΡΗΤΙΚΑ

ΗΤΟΙ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΣΜΑΤΩΝ
ΗΡΩΙΚΩΝ, ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ, ΤΗΣ ΤΑΒΛΑΣ, ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ Κ.Α.Π.

ΧΑΝΙΑ 1904

Δ. Σ. ΒΟΥΤΕΤΑΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σ. ΒΟΥΤΕΤΑΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Αρ. βιβ. 69346

Χρονολ. Είσαγ. 9-3-2012

Ειδικότης Λογοθ. Κλάσης

Αριθ. 398.8 | ΒΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΚΡΗΤΙΚΑ

ΗΤΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΗΡΩΙΚΩΝ, ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ, ΤΗΣ ΤΑΒΛΑΣ, ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Κ. Α. Π.

*Εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην οὐδεμίαν διόρθωσιν ἀπολύτως ἐκάμαμεν,
ἐπιφυλαχθέντες νὰ πράξωμεν τοῦτο κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν.*

ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

1904

ΣΥΛΛΟΓΗ ΗΡΩΙΚΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

[Τὸ παρὸν ποίημα, ἐπικοῦ χαρακτῆρος μᾶλλον, ἀναφέρει τοὺς τοῦ ἐξ Ἀνωπόλεως Σφακίων ἀγῶνας ἄειμνήστου Δασκαλογιάννη, διαπρεπεστάτου τῆς Νήσου ἀνδρός, διακεκριμένου, ἐπὶ παιδείᾳ, νοημοσύνῃ, πλούτῳ καὶ μεγίστῃ φιλοπατρίᾳ, ἧς ἐγένετο θῦμα. Μὴ ἀναλογισάμενος τὸ κρίσιμον τῶν περιστάσεων, ἀλλὰ παραινόμενος παρ' ἐξοχωτάτων προσώπων τῆς τε Ρωσσίας, Μολδοβλαχίας καὶ Πελοποννήσου, μεθ' ὧν καὶ εἰς διηνεκῆ μυστικὴν συνενόησιν εὗρίσκετο, πρὸς γενικὴν ἐθνετερίαν, ἐκήρυξε κατὰ τοῦ τότε κραταιοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπης Σουλτάνου τῷ 1769 πόλεμον, ὅστις ἀπέβη ὀλεθριώτατος διὰ τὴν τότε ἀκραιοτάτην ἐπαρχίαν. Συγγραφεὺς αὐτοῦ μνημονεύεται ὁ ἐκ Μουρίου Σφακίων Ἰωσήφ (Ἀναγνώστης) Παπαῦ Ἀνδρέα Σκορδύλης, ἀδελφὸς τοῦ ἐπιζώντος ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, Δημητρίου Α. Σκορδύλη ἢ Παπαδάκη. Ποιητὴς δ' ὁ ἐκ μητρὸς θετός του Παντζελῆς (Παντελῆς).]

Ἄποῦ ἕχει νοῦν καὶ λοῖσμό, καὶ γνῶσι 'ςτὸ κεφάλι,
ἄς κάτση νὰ συλλογιαστῇ τὸ Δάσκαλον τὸ Γιάννη,
Ἄποῦ ἔτον πρῶτος τῷ Σφακιῷ καὶ πρῶτος νοικοκύρης,
κ' ἀποῦ προσπάθει νὰ γενῆ ἡ Κρήτη Ρωμηοσύνη.
Ἐτὰ χίλια ἑφτακόσια καὶ ἐξήντα ἑννέα,
ἔπαναστατοῦν οἱ Σφακιανοί, πράμματά 'ναι γραμμένα.
ὁ Ὑψηλάντης τῶν Βλαχίας καὶ ὁ Μαυρομιχάλης,
συνομωσία ἔκαμανε μετ' τὸ Δασκαλογιάννη.
—Οἱ Βλάχ' ἐκινήθησαν μ' ἡ Μάνη δὲν ἐκινήθη,
κ' ἔπεσαν οὐλὴ ἡ Τουρκιά, εἰς τὰ Σφακιά ἐστὴ Κρήτη.
—Κάθε γιορτὴ καὶ Κυριακὴ ἔβανε τὸ καπέλλο,
κ' ἔλεγε τοῦ Πρωτόπαπα ἀτὸ Μόσκοβο θὰ φέρω·

- Ζεὶ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Χανίων,
(ὅτι ἔαμειο εὐτό τοῦ Πνεύματος) μέλαδ
κατο βελασμοῦ ἐκείν προεφορά της!
Ζεμαίης ἱπ. ἱεροεργάτης
2.3.2012 Δάσκαλος - Γραφέας

— Ξάδερφε, Δάσκαλε Γιαννιό, σώπαινε μὴν τὸ λῆς,
 γιὰ θὰ τ' ἀκούσ' ὁ βασιλειᾶς, πολὺ Τουρκιὰ θὰ πέψη.
 νὰ δίδωμε δοσίματα χαράτζια κάθε χρόνο,
 γιὰ τὴν θὰ πέψη τὴ Τουρκιὰ καὶ θὰ χαλάσ' ὁ κόσμος.
 — Ξάδερφε Πρωτόπαπα, δὲ δίδω 'γὼ χαράτζια,
 κ' ἂν πέψ' ὁ καπετὰν πασᾶς χιλιάδες μπαϊράκια.
 — Καὶ ὁ πασᾶς ὡς τ' ἀκουσε πολὺ τοῦ 'βαρυφάνη,
 'ςτὴ Πόλιν εἰς τοῦ βασιλειᾶ ἔικεμψέ νὰ φερμάνι.
 'Αφέντη βασιλέα μου, διάταξε 'ντὰ νὰ κάμω,
 γῆ νὰ τὰ κάψω τὰ Σφακιὰ γῆ νὰ τὰ ρεφουδάρω.
 — κ' ὁ βασιλειᾶς τοῦ ἔγραψε ἀντελόγκως νὰ κινήσης,
 νὰ τὰ ξεβγάλῃς τὰ Σφακιὰ δροσιὰ νὰ μὴν ἀφήσης».
 'ς τσ' εἰκοσιέξε τ' 'Απριλιοῦ μία Παρασκῆν ἡμέρα,
 'μπαίνουν οἱ Τοῦρκοι 'ςτὰ Σφακιὰ μὲ τὸ σπαθὶ 'ςτὴ χέρα.
 κάνουν τὸ πρῶτο πόλεμον εἰς τὸ Σελλι τσῆ Κράπης
 πολλὴ Τουρκιὰ σκοτώθηκε μαζὺ κ' ἓνας ἀράπης.
 'μ' ἀποῦ τὰ Σφακιανόπουλα κιανεὶς δὲν ἐσκοτώθη,
 παρὰ 'να ν' Ἰμπριοτόπουλο 'λιγάκιν ἐλαβώθη.
 Τρεῖς 'μέρες κάνουν πόλεμο σώνουνται τὰ φυσέκια,
 καὶ τὰ βουὰ ἐπιάσασιν οἱ Τοῦρκοι 'σὰν λελέκια.
 Τῆ νύχτα ἐπατήσασιν τ' 'Ασκύφου, Καλληκράτη,
 καὶ τὰ τσαντίρια 'στέξασιν εἰς τὸ σελλι τσῆ Κράπης.
 καῖσιν ἀγόρια καὶ γιαλιές καὶ Βουβαδοβρασκάδες,
 πολὺ κακὸν τὸ πάθετε καὶ μένες Κωμητάδες.
 κεντοῦν τὴ χώρα τῷ Σφακιῶ, καῖσι τοσοῦ μαγαντζέδες,
 ἐκεῖ 'ποῦ κἀνα τσῆ γιορτές ὤμορφους ἐγλεντζέδες,
 Κλαῖσιν ἢ μάνες γιὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ μάνες,
 σκλαβάκια τῶν τὰ 'πέρνασι οἱ γιάπιστ' οἱ γιάγάδες,
 κάτω 'ςτὸ Φραγκοκάστελο τὰ 'σταῖζαν τὰ τσαντίρια,
 'ςτὸ κάμπο 'ςτὴν Ἀνώπολι τὰ 'παῖζαν τὰ παιγνίδια.

'ς τσ' 'Αράδενας τὸ φάραγμα οἱ Σφακιαν' ἐσταθῆκα,
 χίλιοι τριακόσοι τέσσαρες 'να βράδ' ἐμετρηθῆκα.
 Δώδεκα μέρες πολεμοῦν' οὔλοι μιτσοὶ μεγάλοι,
 τῆ νύχτα τσ' ἐπατήσασιν ἀποῦ τὸ Διαλεσκάρι.
 δίδου τσ' 'Αράδενας φωθιὰ κεντοῦν τὸν "Αἰ-γιάννη,
 'ς τὰ Κρούσι', ὅσ' ἐγλυτώσανε μὲ τὸ Δασκαλογιάννη.
 — Καταῖθα Δάσκαλε Γιαννιό, καταῖθα νὰ προδώσης,
 καὶ τὰ πουλιὰ π' ἀγρίγιεψες νὰ ἰδῆς, ἂν τὰ μερώσης.
 'ςτὰ Κρούσια 'πιάστ' ὁ Δάσκαλος μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ του,
 καὶ μὲ τσῆ θυγατέρες του καὶ τὴν καπετανιά του.
 'Στὸ Κάστρο τὸν ἐπήγασιν ἀπάνω 'ςτὸ ντιθάνι,
 χίλια καλῶς ἐκόπιασεν ὁ Δάσκαλος ὁ Γιάννης.
 φέρε τσιμποῦκι γιασεμί καὶ φαφλουρὶ φλιτσάνι,
 φέρε καρέκλ' ὀλόχρουση τοῦ Δάσκαλου τοῦ Γιάννη.
 «Δάσκαλε Γιάννη, τῷ Σφακιῶν ὁ πρῶτος νοικοκύρης,
 ἐσὺ 'σουν ἐποῦ τ' ὄλεγες θὲ κάμης Ρωμισούνη.
 ἐσὺ 'σουν ἀποῦ τ' ὄλεγες πῶς ἤθελα κρεμάσης.
 'ς τὸ Κάστρο τὸ χρυσὸ σταυρὸ κ' ἀπόκειας νὰ περάσης ;
 'Εγὼ 'μουν ἀποῦ τὸ 'λεγα καὶ θὰ τὴν κάμω κ' ὄλας
 ὄξω νὰ μὲ σκοτώσουνε ἐτούτη δὰ τὴν ὄρα.
 κ' ἀπ' ἧς ἀπόπιε τὸν καφέ κ' ἤπιε τὸν καπνὸν του,
 καθόντας τοῦ τὸ γδάρανε τὸ μῆλοπροσωπὸν του,
 'ςτὰ γόνατά του 'θέκασιν καρφίχτη νὰ ξανοίγη,
 καὶ τσ' ἔφτυξεν πολλὰς φορές, σφάκελα τῶνε δίδει.
 κ' ὅταν τοῦ τὴν ἐγδέρνασι καὶ τὴν δεξιάν του χέρα,
 ἐτότες ἐτουρκεύγασιν τὴ μιάν του θυγατέρα.
 κ' ὄντε τὴν ἐτουρκεύγασιν καὶ τὸν κινὰ τσ' ἐβάνα,
 ἐρώτα γιὰ τὸν κύρι τσῆ ἴντα τὸν ἀποκἀνα.
 Δασκαλιανοπούλα μου ἔτσά 'τονε γραφτό σου,
 τὸ Βεζυράκη τῶν Χανιῶ νὰ πάρῃ τὸ ἀθὸ σου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΙΑΡΗΣ

Ἐκ τοῦ χωρίου Κουτσογεράκου Σελίνου

Τραγοῦδη τοῦ γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Σελίνου «Γέρω Κριάρης» τραυματισθέντος καὶ συλληφθέντος κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866 ἐν Σκλαβοπούλᾳ τοῦ Πελεκάνου Σελίνου. Ἀποβίωσαντος δ' ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1884 ἐνθα «καὶ ἐτάφη μὲ τιμὰς» Στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Στὰ χίλια ὀκτακόσια εἰς τὰ ἐξήντα ἑννέα,
ποῦ ἡ Κρήτη ἐπροσκύνησε Σουλτάνου τῆ σημαία.
Λίγ' Ἀρχηγοὶ πομείνανε μὲ διαλεχτοὺς στραθιώτες,
κι' ἐμπήκανε στὴ Σαμαριά π' τοῦ φαραγγιοῦ τσὴ πόρτες
Κι' ἐκάμανε συνέλεψι τὸ τί θ' ἀπογεινοῦνε,
γῆ νὰ μουτίσουν στοῦ Πασσᾶ γῆ οὔλοι νὰ χαθοῦνε.
Καὶ ἡ Τουρκιὰ τοὺς ἔβαλε στὴ μέση καὶ τσοὶ ζώνει,
ζερβὰ δεξιὰ κι' ἀπὸ παντοῦ τὸ χιόνι τσοὶ πετρώνει.
Ἄντ' ἀρα χιόνια ἔπεφταν δώδεκα μερονύχθια,
κ' οἱ γι' Ἀρχηγοὶ κρατούσανε τσὴ σπήλιους ἀντ' σπήθια
Κι' ἀπόφασιν ἐκάμανε μπλεῖο αἶμα νὰ μὴ χύσουν,
γιατὶ ἡ Φραγκιὰ τσοὶ δίκασε νὰ πᾶν νὰ προσκυνήσουν.
Καθίζουσι κάνουν γράμματα καὶ δίδουσι μαντάτον
πῶς παραδίνουσι τ' ἄρματα καὶ οὔλο τὸ φουσατό.
Κριγιάρης ἀπαρνήθηκε δὲν θέλει νὰ μουτίση,
ἀλάργ' ἀπ' τὴ Πατρίδα του θέλει νὰ πα' νὰ ζήση.
Κι' ὑπογραφή δὲν ἔβαλε εἰς τοῦ Πασσᾶ τὸ γράμμα,
τὸν θάνατο προτίμησε παρὰ 'να τέθοιο πρᾶμμα.
Πέρνει δέκ' ἀνδρειομένους του καὶ τὸν σημαϊφόρο,
τὸν Λειατογεώργη τὸ θεριὸ καὶ φεύγ' ἀπαῦ τὸν Πόρο.
Λέει τῶνε «Μωρὲ παιδιὰ» πάνω στὴ κεφαλὴ μας,
ὁ χάρος στέκει μὲ σπαθὶ νὰ πάρη τὴ ψυχὴ μας.

Κι' ὅποιος τὸν Χάρο δὲν ψηφᾶ κι' ἐλεύθερος νὰ ζήση.
ἄς μ' ἀκλουθήξῃ κι' ὁ Θεὸς θὰ μᾶς σὲ βοηθήση.
Στὴ Σκλαβοπούλα στὸ χωριὸ μέσα σένα σπηλιάρη
ἀνήμενε χωστὰ καιρὸ νὰ φύγη νὰ μπαρκάρη.
Νὰ φύγη ἀποῦ τὸν Τόπο του ποῦ κόκκαλα σπαρμένα
ἀδέρφια, ἀνήψια ἀτρόμητα ἄφινε σκοτωμένα.
Μὰ προδοσιὰ δὲν ἄφηκε νὰ κάμη τὸν σκοπὸν του
με τούρκους τὸν μπλοκάρανε ζητοῦν τὸν θάνατό του.

Τρεῖς χιλιάδες νιζαμιὰ καὶ χίλιοι 'ντόπι' ἀκόμη
Ξαργουτοῦ ξεκινήσανε προδότης τσοὶ σιμώνει.
Γύρω τὸ σπήλιο πλάνουσι νὰ πάρουν τὴν ζωὴ του
καὶ χίλιαις λίρες τάξιμο δίδουσι στὴ κεφαλὴ του.
«Σκύλε Κριγιάρη πρόβαλε νὰ δώσης τ' ἄρματα σου
κι' ὁ Μουχαμέτης ἂν τὸ πῆ πλειὸ δὲ θωρεῖς παιδιὰ σου».
Τὰ τιμημένα τ' ἄρματα κοπιάσετε νὰ 'δῆτε
τοῦτ' ἄνε ποῦ σᾶς κάνουνε στὸ μνημενὰ γιὰ νὰ μπῆτε.
'Ὡς τό 'πε παίζει παίζουν του μπλεῖο λόγια δὲν ταγιάντα
τοῦ Τούρκου μπάλα τοῦ περνᾶ τὴ μέση μπᾶτ' ὡς μπᾶτα.
Γιουροῦσι οἱ γι' ἀνδρειωμένοι του κι' ὁ γυιὸς του ὁ Γιωργάκης
τσὴ πρώταις μπάλαις ἔπεσε ὁ Γιώργης ὁ Λειατάκης
Στὴ ν' ἄλλη μπᾶτα ἔπεσε κι' Ἀντωνομιχάλης
ποῦτον θεριὸ ἀτρόμητο κι' εἶχε θωριὰ μεγάλη.
'Ἡ νύχτα ἔδωκε ζωὴ στὸν ἀρχηγὸν Κριάρη
κι' ὁ Φούσκης ὁ Σελήμ ἀγᾶς ὀποῦτον παλλικάρη
Εἰς τὰ σπητάλια τῶν Χανιῶν μεσ' τὴ φλακὴ τὸν βάλαν
καὶ θάμμα πῶς ἐσώθηκε πῶς δὲν τονεξεβγάλαν.
Εἰς τὴν Ἀθήνα ἔφυγε ὁ Τουρκοφάγος πάλι
κι' ἀνήμενε τσὴ λευθεριᾶς ἡμέρα νὰ προβάλη.
'Ἐξήντα χρόνους πόλεμο ἔκανε στὸ φεγγάρι
ἡ Κρήτη δὲν ἐγέννησε 'να τέθοιο παλληκάρη.

Σ' ἔξ Πολέμου εἵτυχε ποῦ τὰ εἰκοσιένα
 τσῆ Κρήτης ὄρη καὶ βουνὰ ἐπότισε μὲ αἷμα.
 Εἶχε ψυχὴ σὰν μάλαμμα καὶ σὰν μαργαριτάρι
 κι' εἶχε καρδιὰ σὰν τὸ βουνὸ δὲν τοῦλειπε μιὰ χάρι.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΛΙΚΟΥΤΗΣ

(Νικόλαος Μαλικούτης ἀρχηγὸς τριῶν ἐπαρχιῶν. Ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς θανάτῳ ἐν Ἡρακλείῳ τὸ 1828. Προετάξαμεν δὲ τὸ ποίημα τούτου, διότι ἀπὸ τὸ 1818 καὶ ἐξῆς ἤρριστευσεν ἐναντίων πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα τέλειος καὶ γενναῖος καταστάς ἀρχηγός].

Νὰ μὴ 'χ σώσ' ἡ Μεσαρᾶ νὰ βγάλῃ πρασινάδα,
 ὄντεν ἐστέσα τῶν Ρωμηῶν οἱ Τοῦρκοι τῆ μπροσκάδα.
 ἐδ' ἄλογα κι' ἐδ' ἄρματα κι' ὄμορφοι καθαλάροι,
 τὸν ἥλιον ἐθαμπῶνανε τ' ἄστρα καὶ τὸ φεγγάρι.
 Καὶ τὰ πετούμενα πουλιά 'ποῦ πᾶνε 'ς τὸν ἄερα,
 κι' ἐκεῖνα δὰ ἐκλάψανε μιὰ Παρασκὴν ἡμέρα.
 ἐπιάστηκε τ' ἀσκέρια του τοῦ καπετὰν Νικόλα
 ἡ Κρήτη οὐλὴ θλίβεται μὰ 'χάρηκεν ἡ χώρα.
 Χαίρετ' ἡ χώρα χαίρεται, χαίρετ' ἡ βουλισμένη,
 γιὰτ' εἶχανε λαμπρόσκολα κι' ἦτονε στείλισμένη.
 Σ' τῆ Μεσαρᾶ 'ς τὸ Πλάτανο ἐστέσαν τῆ μπροσκάδα.
 οἱ Τοῦρκοι, κι' ἐσκοτόσανε τὸ Λέκα μὲ τριάντα.
 κι' ὁ Μαλικούτης 'ς ἐκκλισιὰ κλειέται κι' ἐπολεμοῦσε
 μ' ἔξε λεβέντες λιάπιδες τσοὶ Τούρκους ἐχτυποῦσε.
 Σωθῆκαν τὰ φυσέκια των ζητοῦν τὸν Χουσεῖνη.
 κι' ὁ Χουσεῖνης ὁ Ντελῆς ὑπόσχεσι τῶν δίνει,
 Πῶς δέ θ' ἀφίσῃ τῆ Τουρκιὰ γιὰ νὰ τόνε χαλάσῃ,
 καὶ πιάνει τονε ζωντανὸ κι' ἡ γνώμη του ἀλλάσει,

τσοὶ λιάπιδες ἀμώλαρε μ' αὐτὸν τὸν Μαλικούτη,
 'ς τὸ Κάστρο τὸν ἐφέρανε μπιστάγκωνα οἱ Τοῦρκοι,
 κι' ὄντε τὸν ἀνεβάζανε 'ς τῆ σκάλα τοῦ Βεζύρη,
 ὁ Κόνσολας τὸν ἐρωτᾷ ποιὸς ἦν κι' ἀπὸ ποῦ σύρει.
 — Ἐγὼ 'μαι 'ποῦ τὸν ὠρίζα τσῆ Μεσαρᾶς τὸν τόπο
 καὶ τῶν τεσσάρῳ καστελλιῶν χιλιάρχον τῶν ἀνθρώπων.
 μιὰ φορεσιὰ τοῦ 'χάρισε νὰ 'ντύσῃ τὸ κορμί του
 καὶ τότες ἐλυσιάζανε οἱ σκύλοι οἱ γ' ἐχθροὶ του.
 Καὶ μιὰ φεργάδα ἔστεκε 'ς τοῦ Κάστρου τὸ λιμάνι,
 κι' ὁ καπετάνιος τ' ἄκουσε πάει νὰ τόνε βγάλῃ.
 καὶ τοτεσὰς ὁ Κόνσολας ζητᾷ τον τοῦ Βεζύρη.
 νὰ τοῦ τόνε ζυγιάσουνε νὰ τόνε δώσ' ἀσήμι.
 — Πῶς μοῦ τὸ λέεις, Κόνσολε, νὰ σοῦ τονε χωρίσω;
 δέκ' ἄρτσοχάλια 'δώσανε ὄγια νὰ τόνε πνίξω
 'ποῦ κατεργάρης ἦτονε κι' ἐβλεπε 'ς τὴν Καμάρα,
 κι' ἔκαμ' οὔλες τσῆ Τούρκισσες κι' ἐβάλανε τὰ μαῦρα.
 Ὡς κι' ἡ γι' Ἀγριολήδενα ἐβγήκε 'ς τὸ παλάτι
 — νὰ τόνε κατακόψετε τὸ σκύλο 'ς τοῦ τζελάτη
 μπουκιῆς νὰ τόνε κάμετε νὰ πάρω 'να κομμάτι. . .

 Καὶ τότες ἀποκρίθηκεν ὡς ἦτο ἀντρειωμένος,
 κι' εἶπε 'νὰ λόγ' ἀντρείστικον ὡς ἦτο μαθημένος·
 ἀμὰ 'μένα κι' ἂν μὲ κόψετε γουλιῆς γουλιῆς 'ς τὴν τάβλα
 τὰ μπαϊράκια δὲν χαλοῦν μόνο θὰ 'ρθοῦνε κι' ἄλλα.
 Μὰ 'μὲ κι' ἂν μὲ σκοτόσετε δὲ σιάζουν τὰ καστέλια,
 ἀφήνω νὰ μ' ἐκδικηθοῦν τσῆ Κρήτης τὰ κοπέλια»·

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΛΕΠΗΣ

[Γεώργιος Δασκαλάκης ἢ Τσελεπής. Ἐξ Ἀνωπόλεως Σφακίων, γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, 1822].

Νά 'χε βουλήσ' ἡ Κυριακὴ καὶ νὰ ραῖς' ἡ Τρίτη,
ὄντ' ἔκιν' ὁ Τσελεπής νὰ πᾶ νὰ πολεμήσῃ.
'Σ τὴν Κάντανο ξεπέζεψε κ' ἔκαμε τὸ γιουρούσι,
κ' εἰς τὸ τζαμι 'κλειστήκανε μισοὶ μεγάλοι Τοῦρκοι.
Μὰ ἕναν πῆδον ἔπαιξε 'ς τὸ δῶμ' ἅπαν' ἀνέβῃ,
κ' οἱ χριστιανοὶ τοῦ φώνιαζαν γλήγορα νὰ καταβῇ.
Ψιλὴ τρομάρα ἔπιασεν εἰς τὸ τζαμι τ' ἀσκέρι,
'ποῦ τὸ 'πολέμ' ὁ Τσελεπής σὲ τοῦτο τὸ σιφέρι.
Τὸ μαχαιράκιν τοῦ 'συρε τὸ δῶμα νὰ τρυπήσῃ,
νὰ δώσῃ 'ς τὸ τζαμι φωθιὰ οὐλοῦς νὰ τσοὶ κεντήσῃ.
Τοῦ Ζουναλάκη τοῦ μισοῦ τοῦ στέκι τὸ ντουφέκι,
γιατὶ καλὰ τ' ἐξάμωσε τοῦ Τσελεπῆ 'ς τὸ μπέτη.
'Σ τὸ μπέτη τοῦ τὴ ξάμωσε 'ς τὸ στόμα τοῦ τὴ βάνει,
καὶ τότε δὰ ἐφώνιαζεν ὁ Τσελεπής «ἀμάνι.» !!
Μὰ ἕναν πῆδο ἔπαιξε κ' εἰς σοκάκι πέφτει,
δριμοὶ πόνου τὸ σφάζουσε κιανεὶς δὲν τὸ κατέχει.
Σηκῶσ' ἀπάνω, Τσελεπῆ, νὰ κάμωμε γιουρούσι,
μπορετὸ νὰ πορίσουνε ἀποῦ τὸ σπὶτ' οἱ Τοῦρκοι.
Κ' ἀπ' ἧς τὸν ἀποσύρανε τοῦ Τούλια παραγγένει,
ἀμέτε νὰ μὲ θάψετε 'ς τὸ Σφακιανὸ καστέλι.»
'Ἀργὰ, ἀπ' ἧς ἐμούντισε πορίζουσε κ' οἱ Τοῦρκοι,
μὰ δὲ κατέν' ὁ Τσελεπής, νεκρὸς εἶν' 'ς τὸ ταμποῦρι.
Κ' ἐπήγαν νὰ τὸν θάψουσε 'ς τῷ Σρακιανῷ τὴ χώρα,
Τσελεπῆ τὸν ἐλέγανε, μὰ ἔστεκέν του κ' ὄλας.

Κ' ὄντεν τὸν ἐπερνούσανε 'ς τὰ Τριδιανὰ 'ς τὰ ρυάκια,
ἐκλαῖγαν τὰ ρωμηόπουλα κ' ἐβγάναν μαῦρα δάκρυα.
Αἰφνίδιο τσῆ τὸ πήγανε τσῆ μάνας τὸ μαντάτο,
γδουμνὴ 'το καὶ ξυπόλητη καὶ τὰ μαλλιά 'χε κάτω.
Καὶ κλαίει τον ἡ μάνα του ἡ κερ' Ἀλεξαντρίνα,
ἀποῦ 'κλαιγε κ' ἐμάραινε τὰ ρόδα καὶ τὰ κρῖνα.
« Ἀκριβογυιέ μευ Τσελεπῆ, ὠμορφο παλληκάρι,
δὲν ἦτον κρῖμα κι' ἄδικον ὁ χάρος νὰ σὲ πάρῃ.
Γυιέ μου καὶ δὲ σοῦ τό 'λεγα γυιέ μου καὶ δὲ σοῦ τό 'πα
πῶς εἶν' ἡ μπάλες, δανικὲς, δὲν εἶν' ἐδὰ σὰν πρῶτα ; »
Κλαίει τον καὶ μιὰ κοπελιὰ, τὸ κέρα Μαριγάκι,
ἀποῦ 'κλαιγε μ' ἐμάραινε τσῆ γῆς τὸ χορταράκι.
Κρῖμα 'ς τὸ μῆλο νὰ ψηγῆ, 'ς τὸ ρόδο νὰ μαδῆσῃ,
κρῖμὰ 'τονε κ' ὁ Τσελεπής ν' ἀδικοθανατήσῃ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΕΙΚΤΑΚΗΣ

[Ἐμ. Δεικτάκης. Ἐκ Καλυβιανῆς Κισσάμου, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἔτους 1840 θυσιάσας περιουσιαν καὶ ζωὴν ὑπὲρ αὐτῆς, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Χαιρέτη, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἡ ἐπανάστασις αὕτη].

'Σ τὰ χίλια ὀκτακόσια ἔτος εἰς τὰ σαράντα,
'ποῦ τὸ Μωρητὰ 'ξεκίνησε γεῖς τιμημένους ἄντρας.
Καὶ τ' ὄνομά του 'λέγασιν ὁ Δείχτης ὁ Μανώλης,
ὅσοι τὸν ἐγνωρίζασιν τοῦ συγχωροῦσιν ὅλοι.
Συνταγμακτάρχης ἦτονε τοῦ νέου βασιλέως,
δὲν ἦτο γνωστικώτερος σὲ οὐλό του τὸ μέρος.
Μὰ 'ξέλαμπρα μιὰ Κυριακὴ καὶ μιὰ γιορτὴ μεγάλη,
τσοὶ χαζινέδες τ' ἄνοιξε κ' ἐφώνιαζεν τοῦ Χάλη.
— Φίλε μ' ἀγαπημένε μου, συμπατριώτη Χάλη,
τὴ Κρήτη τὴν πατρίδα μας γιατί τὴν τρῶσιν ἄλλοι.

Ἔλα νὰ συμφωνήσωμεν οἱ δύο μιὰ συμφωνία,
νὰ δώσωμε τῶν Κρητικῶ καὶ ἡμεῖς ἐλευθερία.—
—Λέεις το πατριώτη μου μὰ γιὰ τὴ συμφωνία,
πρέπει νὰ τὸ μιλῆσωμεν ὀμπρὸς ἔς τὴ βασιλεία.—
Τότες ἀπηλοήθηκεν ὁ Δείχτης καὶ τοῦ λέγει,
—ἄντε νὰ τὸ μιλῆσωμε, κιανεὶς μὴν τὸ κατέχη.—
Καὶ πᾶσιν εἰς τοῦ βασιλεῖᾶ καὶ τότε προσκυνουσί,
τὴν κεφαλὴν ἐκλίνασι τὰ πόδια του φιλοῦσι.
—Πρᾶμμα ἠυλλογιαστήκαμεν, ἀφέντη βασιλεῖα,
νὰ γείνη κ' ἡ πατρίδα μας ὡσὰν καὶ τὸ Μωρέα.
Ἄν εἶχα θέλῃς, βασιλεῖᾶ, νὰ ἴναι μὲ τὴ βουλή σου,
νὰ, πᾶ νὰ πολεμήσωμε ἔς τὴν τύχη τὴ δίκη σου.
Ἄν ἴσως καὶ τὴν πάρωμε τὴ Κρήτη τὴ καυμένη,
χαρὰ ἔς τὸ βασιλίκι μου περίπλουτο θὰ γένη.
Ἄν ἴσως καὶ τὴν πάρωμε τὴ Κρήτη μὲ καυγάδες,
θὰ θέλωμε καὶ τάλαρα ὡς χίλιες χιλιάδες.—
Ὁ βασιλεῖᾶς ὡς τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ βρυφάνη,
γιατὶ δὲν εἶχεν ὀρδινιὰ πόλεμο γιὰ νὰ κάνη.
—Τὸ λόγον ἀποῦ μοῦ εἶπετε πρωτοκοπετανεοί,
γιὰ πρέπει πῶς δὲν γείνεται κ' ὁ Μόσκοβος δὲ θέλει.—
Ἐκεῖ τ' ἀπηλοήθηκεν ὁ Χάλῃς μὲ τὸ Δείχτη,
ἀνήθουλά σου, βασιλεῖᾶ, θὰ πᾶμεν εἰς τὴ Κρήτη.—
Ἐτότες λέγ' ὁ βασιλεῖᾶς εἰς τὸν Ἀντωνιάδη,
—λέεις το λογιώτατε ἂν νὲ θωρῆς πῶς ἡμοιάζει.—
Ἐκεῖ τοῦ ἠηλοήθηκεν ὁ Δείχτης ὁ καυμένος,
—ἂν ἂι' παιδιὰ, γιὰ τάλαρα ἐγὼ δὲν ἀποφεύγω.
Ἄς πᾶμε ἔς τὴ πατρίδα μας νὰ κάμωμε καυγάδες,
καὶ γράψε μ' ἀπὸ λόγου μου σαράντα χιλιάδες.—
Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεῖᾶς κράζει τὴν δωδεκάδα,
τσοὶ τρεῖς σοφοὺς τσοὶ γνωστικοὺς ἀποῦ ἔχεν κ' ἡ γι' Ἑλλάδα.

—Πρᾶμμα ἠυλλογιαστήκασι τῇ Κρήτης οἱ γιάφεντάδες,
νὰ πάρουν τὴ πατρίδα τους ὀφέτος μὲ καυγάδες.
Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεῖᾶς ἔκραξεν τὸ Χαιρέτη,
νὰ τότε στείλῃ ἔς τὰ Σφακιά τὴ Κρήτη ν' ἀφεντεύη.
ἐκεῖ τ' ἀπηλοήθηκεν ὁ πάτερ Μισαήλης,
κ' εἶπ' ἓνα λόγο γνωστικὸ μὲ τὸ δικό τ' ἀχειλί,
—ὁ λόγος ποῦ ἴπες, βασιλεῖᾶ, ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τ' ἀξιώση
νὰ πᾶμε ἔς τὴ πατρίδα μας νὰ τὴν ἐλευτερώσῃς.—
Ἐπρομαζωχτήκαν στρατηγοὶ καθὼς εἶναι τ' ἀντέπι,
τὴ βούλα νὰ πατήσουνε τοῦ γνωστικοῦ Χαιρέτη.
—Πῶς μοῦ τὸ λέεις, βασιλεῖᾶ, νὰ καταιβῶ ἔς τὴ Κρήτη,
ποῦ ἔχω κ' ἐγὼ κυβέρνησιν εἰς τὸ δικό μου σπίτι.—
Ἐκεῖ ποῦ ἠηλοήθηκε ὁ Χάλῃς καὶ ὁ Δειχτάκης,
—δὲν εἶναι γνωστικώτερος ὡσὰν τὸ Χαιρετάκη.
Θέλομεν νὰ φορτώσωμε ἄρματα ἂν καράβι,
καὶ τσεπανέδες ἄλλα δυὸ κι' ἴνας νὰ ξουσιάζῃ.
Κ' εἰς τὰ καράβια τσοὶ θαλε κ' εἰς τὸ Λουτρὸν ἐπήγαν,
μέσα ἔς τὴ χώρα τῶ Σφακιῶν ὑπήγασι κ' ἠβγήκαν.
Τὸν πόλεμ' ἀποῦ κάμασιν τὸν κάμαν οἱ ριζήτες,
κ' ἀπὸ κεδὰ οἱ χωριανοὶ, καμπόσοι Προσνερίτες.
Ἦσαν καὶ ἴλιγοι Σφακιανοὶ μὰ ἴσαν καλ' ἀντρειωμένοι,
κ' ἐκάμασιν εἰς τὴ Τουρκία, ἴσα σκύλοι λυσιασμένοι.
Ἦ ἓνα ταμποῦρι κάθονται καμπόσοι Κισαμίτες,
κ' αὐτοὶ ἔαστάξασιν καλὰ ὡσὰν καὶ τσοὶ ριζίτες.
Ἦ τοῦ Σαμωνᾶ ἐκάθοντα καμπόσοι Κισαμίτες,
κ' βλέπασιν τὸ Σαμωνᾶ μὲ τσοὶ Κατωμερίτες.
Ὁ Δείχτης ὁ καυμέχαρος ἦτονε γεραλέος,
καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γλακὰ κ' ἐπιάστην ὁ καυμένος.
Ἐπιάσαν τονε τὰ σκυλιὰ καὶ τὸν ἐκαταλῦσαν
τὴ κεφαλὴ τοῦ πήρασι καὶ τὸ κορμὶν τ' ἀφήσαν.

Ἄπ' ἧς τὸν καταλύσανε τὸ γράψαν ἔς τὴν Ἑλλάδα,
κ' οὐλ' οἱ γιάξιωματικοὶ μαῦρα θλιμένα βάλαν.
Καϊμένη Πατερόπωλε τῷ Σφακιανῶν ἢ γνῶσι,
ἄδικα σ' ἐσκοτώσανι καὶ σὲ λυποῦνται τόσοι.
Καὶ σὺ καῦμένη Λαμπρινέ, φιλογενὴ τσῆ Κρήτης,
ἄδικα σ' ἐσκοτώσανε κιανεὶς δὲ σ' ἔλυπήθη.

ΑΣΜΑ ΤΟΥ 1821

Σπουδαιότητα μάχη τῶν Τούρκων, Ἡρακλείου καὶ Ρεθύμνης κατὰ Θερισιανῶν καὶ Λακκιωτῶν. — Ἦττα τῶν Τούρκων

Πέρδικα ἐκηλάϊδε ἄνω σ' ἀπηδοπούλι,
ἀφρουγκασθῆτε νὰ σᾶς ἄνω πολεμικὸ τραγοῦδι.
Ἔξε χιλιάδες Καστρινοὶ—Καστρινορεθεμιῶτες
ἦρθαν νὰ ξεμπλοκάρουνε τσοὶ Τούρκους τσοὶ Χανιώτες.
Ὁ Σερασκέρης ἦτονε Μπραϊμαγᾶς Καψάλης,
στὴ Κρήτη δὲν εὐρέθηκε ἐτέθοιοπαλληκάρι.
Κι' ὄξω ἀπὸ ἴσῳ ἦτονε Μουράκης Χουσεῖνος,
ἄλλος κιάνεὶς δὲν ἦτονε στὸ Κάστρο σὰν ἐκεῖνο.
Καὶ σὰν ὀρδινιαστήκανε μπιρτένι ξεκινούνε,
νᾶρθουνε ἴστὰ Χανιώτικα Ρωμηοὺς νὰ καταλροῦνε.
Ἐστὴ Τούζλα πρωτοφτάξανε καίρχοιονται καὶ ἴστὴ χώρα,
— ἴντα λογιῶς περνᾶτε σεῖς μὲ τσ' ἀραγιᾶδες τῶρα ;
— Μᾶν ἐρωτᾶτε σεῖς γιὰ μᾶς τσοὶ Τούρκους τσοὶ Χανιώταις
μέσα μᾶς ἀποκλείσανε Θερισιανολακκιῶτες.
Ὅξω δὲν μᾶς ἀφίνουνε εἰς τὰ χωρῆγὰ νὰ βγοῦμεν,
Πανοῦκλα μᾶς ἐκυνηγᾶ στέκεται νὰ χαθοῦμεν.
Καὶ ὁ Μαυράκης ἔλεγε θὰ ἰδῆτε σεῖς Χανιώταις,
1000 θὰ καταλύσω ἄγῳ καὶ τσοὶ μισοὺς Λακκιῶταις.
Ἄϊτεστε νὰ μοῦ δείξετε ποῦ διᾶουν τσοὶ μαδάραις,
οὔλους θὰ τσοὶ σκοτώσω ἄγῳ δὲν θέλω ἀραγιᾶδες.
Δὲν εἶναι Καστρινοὶ Ρωμηοὶ ἀγᾶ καὶ μὴν καυχᾶσαι,
ὄμπρός νὰ πάης νὰ τσοὶ δῆς κῦστερα νὰ μετράσαι.
Πρῶτα νὰ πάης νὰ τσοὶ δῆς καὶ νὰ τσοὶ δοκιμάσης,
κεραμιανοὺς Θερισιανοὺς θὰ ὀδῆς καὶ νὰ τρομάξης.
Θὰ ὀδῆς Λακκιῶτας τρομεροὺς ποῦχουν φτερά στὰ πόδια
καὶ περπκτοῦν εἰς τὰ βουνὰ ὡσὰν τὰ χελιδόνια.

Ἀμμάθια νά 'χετ' ἀνοιχτὰ νά μὴ σᾶς σὲ γιουργιάρου,
 γιατί θά σᾶς σὲ πιάσουνε πιαστούς σὰ τσοί γαιδάρους.
 Νᾶρθετε νά μοῦ δείξετε ποῦ διάουν οἱ Λακλιώτες,
 μ' ἔγω 'χω ἄνδρες Κατρινούς Καστρινορεθεμιώταις.
 Τὸ θέρισο θά κάψω ἔγω καὶ τὰ ὄζα θά πάρω,
 κι' οὔλα τὰ γυναικόπαιδα στὸ κάστρο θά τὰ πάω.
 Καὶ γεῖς Χανιώτης βρίσεται Σερίφης τὸνομά του,
 ἄλλος κανεὶς δὲν ἦτονε εἰς τὰ Χανιά καλιᾶς του.
 300 ἐξεδιάλεξε ὄμορφα παληκάργρια,
 καὶ δυνατοὺς καὶ γλύγωρους ὡσὰν θεργιὰ μεγάλα.
 Ἐλάστε σεῖς οἱ Καστρινοὶ καὶ σεῖς οἱ Ρεθεμνιώτες.
 νά πᾶ νά σᾶς ἐδείξωμεν ποῦ διάουν οἱ Λακλιώταις.
 Περνοῦνε τὸ Βαρύπετρο βγαίνουνε τσοί Χαλέπαις,
 νά κάψουνε τὸ θέρισο νά πάρουν τσοί γυναικες.
 Θερισιανοὶ Κεραμιανοὶ στέκουν καὶ πολεμοῦνε.
 τοὺς Τούρκους δὲν ἀφίνουνε στὸ θέρισο νά βγοῦνε
 Μόνο τῶν ἐφωνιάζουνε Καστρινορεθεμνιώταις,
 ἀγάλι ἔγάλι νᾶρθουνε κ' οἱ τρομεροὶ Λακλιώταις.
 Ἀγάλι ἔγάλι νᾶρθουνε λογαργιασμὸν νά ἰδοῦμεν,
 φέρετε τὰ σενέθια σας νά δοῦμ' ἂν σᾶς χρωστοῦμεν.
 Δὲν ἤρθαμε γιὰ τάλλαρα μουδὲ καὶ γιὰ παράδες,
 ὄλους θά σᾶς σε σφάξωμεν δὲν θέλω ἄραγιᾶδες.
 Καὶ τῶν Λακλιώτων μπέμπουνε ἴστὸν ὄμαλὸν μαντάτο,
 8 νομάτοι βρίστουνται καὶ πέρνου ἴσια κάτω.
 Καὶ μπαίνου καὶ φωνιάζανε σὲ οὔλαις τσί μαδάραις,
 ἐλάστε εἰς τὸ θέρισο ἀποῦ ἴθαν' οἱ γιᾶγάδες.
 Σὰν τὰ πουλάκια τρέχουνε καὶ σὰν τὸ χελιδιόνι.
 στὴν Σαθουρὲ προβάλανε μὲ τὸν Σαριδαντῶνι.
 Καὶ κεῖ ἴσαν μιὰ τρακοσαρὲ Τούρκοι καὶ ἔκεינוῦσαν,
 στὸ θέρισο νά πεταχτοῦν δὴ ὁ σκλάβες ἐλαλοῦσαν.

Τὸ Πέραμα βαστούσανε νά πάη τὴν Κομπράνα,
 τσ' ὀκτὼ νομάτους εἶδανε καὶ τσοί πῆρασεν τρομάραι.
 Μωρὲ 8 προβάλανε μὰ ἴπισω θᾶνε κι' ἄλλοι.
 κι' ἄς πᾶμε εἰς τὸ θέρισο ποῦ πολεμοῦν κι' γι' ἄλλοι.
 Μὰ γεῖς καλὸς Ντελικανῆς εἶχε μεγάλη βιάση.
 καὶ τοιμασμένος ἦτονε τὴν σκλάβα νά ντροπιᾶση.
 Ἐστὴν Βίγλαν ἀποπανοθῆς εἰς ἓνα πατητήρι
 ἐκεῖ τὴν στενοχώρησε δὲν εἶχε πλεῖο χαῖρι.
 Ἄρχιξ' ἡ σκλάβα καὶ κλεγε κι' ἄρχιζε νά μαλώνη,
 προβαίνει κι' ὁ Κατοσκουλῆς μὲ τὸν Σαριδαντῶνι.
 Γυρίζ' Ἀντώνης τὸν τσιφτε καὶ παίζει τοῦ στὸ μπέτη,
 τσοὶ βρακοζῶνες τ' ἄφηκε κι' ἀποθαμένος πέφτει.
 Καὶ χύνετ' ὁ Κατοσκουλῆς κι' ἄρπάτου τὸ τουφέκι,
 ἴναὶ καρεφύλι ὄμορφο Χριστέ μου σὰν τοῦ στέκει.
 Γι' ὄχι ὡ τσ' ἀποζυγῶνανε κι' ὥστε νά κατεβοῦνε,
 εἰς τὰ Μεσκλά τὸν Ποταμὸν 12 καταλουῦνε.
 Καθίζου πίνουνε νερὸ καὶ νά ξεκουραστοῦσι,
 κι' ἄλλους ἐπεριμένανε ἴστὸ θέρισο νά βγοῦσι.
 Καὶ καταφτάν' ὁ Σκεπαρῆς μὲ τὸ Νικολουδάκι.
 ὁποῦ χαμοπετούσανε ἴσαν τὸ χελιδονάκι.
 Καὶ φτάνου οἱ Πρωίμιδες τοῦ κουραδιοῦ τ' ἀμμάτι,
 μαζὺ τῶν ἐκατέβαινε κι' ὁ Κουκουλο-σταμάτης.
 Καὶ φτάνου οἱ Μπολάνιδες μὲ τὸν Μπριλο-μανώλη
 ἴποῦ ἔχει ἴστα πόδια τὰ φτερά πετᾶ σὰν χελιδόνι.
 Καὶ ὁ Καψάλης (Χριστιανὸς Λακλιώτης) ἔφταξε κι' ὁ Μάντακας
 [μαζὺ του,
 κι' ἄλλος κανεὶς δὲν ἦτονε ν' ἄχη τὴν δύναμιν του.
 60 μαζευκτῆκανε ὄμορφα παλληκάργρια,
 καὶ δυνατοὶ καὶ γλύγοροι ὡσὰν θεργιὰ μεγάλα.
 Καὶ πέρνουνε τὸ ρίζωμα ὄρωμένοι κουρασμένοι,

φτάνουν τσῆ κόρης τὸ νερό κι' ἤτονε διψασμένοι.
 Καὶ ἄν ἀπόπιανε νερό μπιρτένι ξεκινουῖσι
 καὶ βγάνουν καὶ τὰ φέσιχ των ἴστὰ ντόδιχ τὰ κρατοῦσι.
 Στὰ μυτήριζια φτάξανε ὄρωμένοι κουρασμένοι,
 κι' ὁ Σήφακας τσοὶ ῥώτῆξε γιατί ἴναι μανισμένοι.
 Τσοὶ μπκλωθῆς ἀλούσαμεν κ' ἤρθαμε νὶ γιὰ ἴδοῦμε,
 τσοὶ Τούρκους νὰ ῥωτῆξωμεν ἴντα ἴρθανε νὰ βροῦνε.
 Κι' ὁ Τσελεπῆς τῶν ἔλεγε καλῶς τσοὶ τσοὶ Λακλιώταις.
 ἀπόρθανε ν' ἀποδεχθοῦν Καστρινο-ρεθεμνιῶταις.
 Καὶ μείς ἀναρωτοῦμε τσοὶ ἴντα ἴρθανε νὰ βροῦνε,
 καὶ λένε μας πῶς ἤρθανε ὀγγιὰ νὰ παντρευτοῦνε.
 Μὰ ῥίξετέ των Κόσκινο νὰ ἴχη καὶ Καντιφέδες
 Γιατί ἴρθανε νὰ πάρουνε Θερισιναῖς γυναῖκες,
 ὅ χιλιάδες εἶν' αὐτοὶ οἱ Καστρινοὶ ἀγάδες
 νὰ κάψουνε τὸ Θέρισο νὰ βγοῦν' εἰς τσῆ μαδάρες
 Κι' ὁ Κούκουλος τῶν ἔλεγε ἄς κάμουμε γιουρουῖσι,
 μ' ἢ Παναγιὰ κι' ὁ Χριστὸς ἐμᾶς μωρὲ βουϊθουῖσι.
 Κι' ἀναμπουκόνετ' ὁ Σαρῆς καὶ κάνει τὸ σταυρόν του,
 καὶ φώνιαζε τῶν ἄλλονῶν τὸ κρῖμα ἴστὸν λαϊμόν του.
 Ὅποιος πιστεύγει ἴστὸ Χριστὸ μὴ πιάση μιτηρίζει,
 κι' ἄς μᾶς ἐκάμουμε κιμὰ ὡς κάνουνε τὸ ρίζι.
 Λακλιώταις ἀκλουθᾶτε μου νὰ κάμωμε γιουρουῖσι,
 μὰ τ' ἄρματα τῶν Καστρινῶν ρωμηοὺς δὲν καταλυοῦσι.
 Μὴ χώνεσθε τῶν Καστρινῶν μὰ δὲν μᾶς σεσκοτώνουν,
 γιατί ἢ φοβέρα τσοίκοψε καὶ δὲν πολυοσημώνουν.
 Τότε γιουρουῖσι κάνουνε τ' ὠμορφα παλληκάργια,
 σηκόνονται καὶ φεύγανε κι' ἀφίναν τὰ μουλάργια.
 Μπαίνουν καὶ τσοὶ ζυγῶνανε κι' ὥστε νὰ καταιβοῦνε,
 ἴστὸν κάμπον ἴστὸν βαρύπετρο ὡς χίλιους καταλροῦνε.
 Καὶ τὸ Μαυράκ' ἐφτάξανε κ' ἤτονε βαρυσμένος,

καὶ πιάσανε των ζωντανὸν τὸν τέθιον ἀνθρωμένον.
 Ὁ Μάρακας τὸν ἔφταξε ἴστὸν μπέτιν του καθίζει,
 μὰ ἤττον ἄνδρας τρομερὸς βαστᾶ δὲν σαρσιντίζει.
 Καὶ τὴν μπιστόλα ἔσυρε καὶ παίζει τοῦ Νικόλα.
 κι' ἀποῦ τὴν τρίχα λείφτηκε νὰ τὸν σκοτώση κῆδλα.
 Καὶ μπαίνουν κι' ἀπαλεύγανε κι' οἱ δὴ ὀθεργιὰ μεγάλα,
 καὶ δὲν ἐμπόρι' ὁ γείς τ' ἄλλου γιὰ νὰ τοῦ κάμη πρᾶμα.
 Κι' ὁ Λουπο-γιώργης ἔφταξ' τὸ τέθιο παλληκάρι,
 βούθητά μου σκύλ' ἀδερφοκτὲ κι' ὁ σκύλος θὰ μὲ φάη.
 Καὶ τὸ τουφέκι ἴγυρισε ἴστὴν κεφαλὴν τοῦ παίζει,
 καὶ μπαίνει καὶ ἴγδυνέ τονε γιατίρὸ δὲν τοῦ γυρεύει.
 Καὶ τ' ἄρματα του πήρανε τσοὶ δὴ ὀ καλαῖς πιστόλαις,
 ἴστὸ Κάστρο καὶ ἴστὸ Ρέθεμνος δὲν ἴσαν τέθιες βιόλες.
 Καὶ τὸν Καψάλη φτάξανε καὶ κείνο βαρυσμένο,
 σένα σπητάκι ξεκοφτὸ ἴστὸν πόρ' ἀποθαμμένο.
 καὶ τὸ τουφέκι του κοντὰ τόχε ὀρθοστεμένο,
 γιατί ἤττον ὀλασήμοτο μαλαμοκαπνισμένο.
 Κ' ἕνας Λακλιώτης ἔφταξε κι' ἄρπάτο σᾶν γεράκι,
 καὶ τ' ὄνομά του λέγανε Γιῶργη Καλογεράκη.
 Ἐφόργη καὶ στὴ μέση του πιστόλαις ἀσημένιας,
 μὰ κάθετόνε μπούμπουρα καὶ τσ' εἶχε πετρομένιας.
 Εἶχε κουτάλαις ἀνοιχταῖς κ' εἶχε κι' ὠρὰ στὴ ράχη,
 ἴστὴν Κρήτη δὲν εὔρεθηκε ἄνδρας γιὰ νὰ τοῦ μοιάση.
 Καὶ τὸν Σεριφῆ φτάξανε καὶ κείνο λαβωμένο,
 καὶ πῖανουσίν των ζωντανὸν τὸν τέθιον ἀνθρωμένον.
 Μὰ τ' ἄρματα του τᾶχασι οἱ φίλοι του παρμένα,
 γιατί ἴσαν ὀλοσήμωτα μαλαμοκαπνισμένα.
 Κατοσκουλῆς τὸν ἔφταξεν τὰ φυσεκλιχια πέρνει,
 γιατί ἤτο ἢ μπαλάσκα του μαλαμοκαπνισμένη.
 Πολλαῖς καντιναῖς κάθονται εἰς τῶν Χανιῶν τὴν πόρτα,

καὶ ἄγλυκοροζονάρανε ἢ μιὰ τὴν ἄλλην ῥώτα.
 Ἄργυρονε νὰ προβάλουνε οἱ Καστρινοὶ ἀγάδες,
 νὰ φέρουν τσοὶ Θεριστιανούς π' οὔσαν εἰς τσοὶ μαδάρες.
 Προβαίνει γεῖς ντελικανῆς κ' ἦττον ξαρματωμένους,
 σκισμένα τὰ στιθάνια του καὶ ξεβελοῦρισμένους.
 Ρωτοῦμέ σε ντελικανὴ ποῦ εἶναι τ' ἄρματά σου,
 σκισμένα τὰ στιθάνια σου καὶ τὰ φορεματά σου.
 Ρωμηοὶ μᾶς ἐζυγώνανε κ' ἄφηκα τ' ἄρματά μου,
 γιὰ νὰ γλυτώσω τὴν ζωὴν νᾶρθω εἰς τὰ παιδιὰ μου.
 Κιὰμέτε εἰς τὰ σπιθια σας κιὰμέτε ἴστη δουλειά σας,
 νὰ πᾶ νὰ κλαῖτε τσ' ἄνδρες σας νὰ κλαῖτε τὰ παιδιὰ σας.
 Νὰ κλαῖτ' ὀμπρὸς τσοὶ Καστρινοὺς κιὰπόης τσοὶ Χανιώταις,
 εὐθὺς μᾶς ἐγγιουργάρανε σᾶν ἦρθαν οἱ Λακλιώταις.
 Καὶ μᾶς ἀποζυγώνανε κ' εἶχαν φτερά ἴστα πόδια,
 καὶ πιάνασί μας ζωντανούς καὶ σφάζουνε μας κ' ὄλας.
 Θεργιὰ μᾶς ἐζυγώνανε καὶ νᾶχε μὴ βραδιάση,
 κιανένα δὲν ἀφίνανε ἴστην χώραν ν' ἀποφτάξη.
 Καὶ τὸν Μαυράκι φτάζανε κ' ἦτονε βαρυσμένος,
 καὶ ἴπιάσανε τῶν ζωντανὸν τὸν τέθιον ἀντρωμένο.
 Καὶ τὸ Καψάλ ἐφτάζανε καὶ ἴκεινο σκοτωμένο,
 σ' ἓνα σπιτάκι ξεκοφτὸ μπούμπουρ' ἀποθαμένο.
 Καὶ τὸ Σερίφη φτάζανε τὸ ξακουστὸ Χανιώτη,
 καὶ ἴπιάσα σὶν τῶν ζωντανὸν καὶ ἴβγάλαν του τὸ σκότι.
 Πολλοὺς ἐκαταλύσανε κ' ἄφηκαν τσοὶ μαδάρες,
 οὐλοὺς τσοὶ σαρασκέριδες τσοὶ ξακουστοὺς ἀγάδες.

ΑΝΑΛΩΜΑΤΑ ΤΟΥ 1821

Ζυμποῦλ Ζυμπουλάκι μου κατάμπλαβο λουλοῦδι,
 ὅσοι κ' ἂν ἦστε χριστιανοὶ ἀκοῦστ' ἓναν τραγοῦδι.
 Ἄρφουκαστήτε νὰ σᾶς πῶ μιὰν ταραχὴν μεγάλην,
 ἀποῦ τὴν ἴκαμαν οἱ γραικοὶ καὶ ὄξαστηκαν πάλι.
 Τρεῖς καλογέροι κάθονται καὶ κάνουν ἀρτζουχάλι,
 ἴστη Μοσκοβιά τὸ μπέμπουνε μέσα ἴστοῦ Γενεράλη.
 ἴΩ πολυχρονισμένε μου, καὶ μπέμπαι μας μιντάτι,
 νὰ πολεμοῦμε τὴν τουρκιὰ πριχοῦ μᾶς ἐξεβγάλει.
 ἴΟλο τσοὶ Τζερεμέδες τῶν τὰ μούρκια μας πουλοῦνε,
 πολλοὶ πᾶν καὶ τουρκεύγουνε γιὰτὶ δὲν ταγχαντοῦνε.
 Ρωμηοὶ βαστάζατε καλὰ σᾶν ἄνδρες πολεμᾶτε,
 μὰ γῶ μπαρούθια κ' ἄρματα μπέμπω σας νὰ βαστάτε.
 ἴΟσοι κ' ἂν ἔχωμ' ἄρματα γυρίομ' οἱ καῦμένοι,
 μ' ὅσοι δὲν ἔχουν ἄρματα εἶναι προσκυνησμένοι.
 Καὶ ἴνας πολίτης κερατᾶς διᾶκος μοναστηρήτης,
 ἐλόγιασέν το τὸ σκυλι νὰ πᾶ νὰ μαρτυρήση.
 βγαίνει μπροστὰ στοῦ βασιλιὰ λέει το τοῦ Σουλτάνω,
 κακὸ σκοπὸ ἴχουν οἱ Ρωμηοὶ ἀφέντη δίχως ἄλλο.
 Κακὸ σκοπὸ ἴχουν οἱ Ρωμηοὶ κ'ὼ κάνουνε κουσοῦλτο.
 Καὶ τὴν ἡμέραν τσοὶ λαμπρῆς δίδουν φωτιὰ τοῦ τοῦρκο,
 Διᾶκο μὴ λέης ψώμματα γιὰτὶ θὰ σὲ κρεμάσω,
 ξύλα θὰ βάλω στὴν φωτιὰ κ' ἐπάνω νὰ σὲ κάψω
 Γύρεψ' ἀφέντη τσ' ἐκκλησιαῖς τὸν ἴΑγιο Παντελέω,
 νὰ βρῆς ἐκεῖ τὰ μονετσιὰ, ψώμματα δὲν σοῦ λέω.
 Καὶ μπέμπ' εὐθὺς καθάζιδες καὶ πάει καὶ τὰ βρίσκει,
 ἴἄχι ὁ σκύλος ὁ παπᾶς μὰ ἴφάνισε τὴν πίστιν.
 ἴΑποῦ ἴσαν ἴλίγοι χριστιανοὶ δὲν εἶχανε χατήρια

οὔλους τσοὶ καταλύσανε καὶ τὰ παιδιὰ τῶν πῆραν.
 Ἐπέρναν τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἴκναν τα σκλαθάκια,
 καὶ τσοὶ γυναῖκες ἴπέρνανε ἴστὰ τούρκικα κονάκια.
 Παναστατίζει, κὶ ὁ Μωργιάς ἀποῦ ἔχε παλληκάργρια.
 στέκουν ἄπάνω ἴστ ἄρματα σφαλίζουν τσοὶ στὰ κάστρα.
 Μέρα καὶ νύκτα πολεμοῦν ποτέ δὲν κάνουν μπέσα,
 ἄλλους ἐκαταλούσανε κὶ ἄλλους ἐκλειοῦσαν μέσα.
 Μπέμπ' ἔναν καπετὰν πασᾶ νὰ πᾶ νὰ πολεμήση,
 σ' οὔλα τὰ δωδεκανησιὰ ῥωμιὸ νὰ μὴν ἀφήση.
 Καῦμένη Σάμο καὶ Ψαρὰ καὶ σεῖς Σπετσονουδραῖοι,
 σιάξετε τὰ καράβια σας καλὰ στ' ὄρδυνιασμένοι.
 Σχιάζετε τὰ καράβια σας καλὰ ν' ὄρδινιαστῆτε,
 καὶ ῥχετ' ὁ καπετὰν πασᾶς νὰ τὸν ἀποδεχτῆτε.
 Βγάζουν ἢ Σπέτσαις ἑκατὸ καὶ τὰ Ψαρὰ 200ῖα
 κὶ ἢ Ἰδρα ἢ φαρμακερὴ ἔβγαλε ὡς 400ῖα.
 Μπαίνουν καὶ σιάζουν τὰ πανιὰ βγαίνουν ποῦ τὸ λιμάνι,
 θε μου μεγαλοδύναμε, ποιὸς τῶνε ροζωνάρει :
 Φτάνει κὶ ὁ καπετὰν πασᾶς, νὰ τσοὶ καλημερήση.
 καλῶς τὸν καπετὰν πασᾶ ποῦρθε νὰ πολεμήση.
 Καλῶς τῶν ἄλλη μιὰ φορὰ ποῦρθε νὰ πολεμήση,
 μιτσά ναι τὰ καράβια μας μὰ δὲν θὰ τὰ βουλήση.
 Κόπιασε καπετὰν πασᾶ νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
 κὶ ὅσα χρωστοῦνε οἱ γραικοὶ θε νὰ λογαριασθοῦμε.
 Δὲν ἦρθα γιὰ νὰ φάω πᾶ μου δὲ κρασί γιὰ ν' ἄπιω,
 μὰ μ' ἔμπεψεν ὁ βασιληᾶς οὔλους νὰ σᾶς σὲ κίψω.
 Καὶ πρᾶνουνται ἴστὸν πόλεμον κὶ ἔντὸς τὰ σαρουτίζει,
 καὶ ἢ φωτιὰ βροντοβολᾶ κὶ ἄνεμος συσυρίζει.
 Μὲ τὰ πορλότα τοῦ κτυποῦν κοὶ μὲ τσοὶ κουμπκράδες,
 τὴν Καπετὰνα τοῦ ἴκαψαν καὶ 4 φρυγάδες.
 Τὴν Καπετὰνα τοῦ ἴκαψαν καὶ 4 ντελίνια,

μὰ τὰ ντελίνια τοῦ σκυλιῦ κατάκαρδα τοῦ ἴγγίζαν.
 Πολέμα καπετὰν πασᾶ καὶ κάτσε στὸ τιμῶνι.
 μὲ ἴντα μούρη κὶ ἄνθρωπιὰ θὰ πάης εἰς τὴν Πόλι ;
 Πολέμα καπετὰν πασᾶ σὺν ἦσαι παλληκάρι,
 μὲ ἴντα μούρη κὶ ἄνθρωπιὰ ἴστοῦ βασιλιὰ θὰ πάης ;
 Ἄν σ' ἐρωτήξῃ καὶ σοῦ πῆ ποῦ εἶν ἢ Καπετὰνα ;
 πὲς του πῶς τὴν ἐχάλασε τοῦ Γρέο (ἢ) ντραμουντάνα.
 Κὶ ἄν σ' ἐρωτήξῃ καὶ σοῦ πῆ ποῦ εἶναι τὰ ντελίνια ;
 πὲς του πῶς τὰ κρατήξαμεν καὶ κάνομεν παιγνίδια.
 Κὶ ἄν σ' ἐρωτήξῃ νὰ σοῦ πῆ ποῦ εἶναι ἢ φρυγάδες ;
 πὲς του πῶς τὸ κρατήξανε τσὴ Νύδρας οἱ ῥαγιάδες.
 κὶ ὁ Βασιληᾶς τὸν ἐθωρεῖ «θαρρῶ δὲν εἴστε ὄλοι»
 κάθου ἴτουδὰ ποῦ κάθεσαι κὶ ἄθηβολὴ μὴ φέρνης
 καράβια μπλειὸ μὴ δέχεσαι στὸ πέλαγος πῶς ἔχεις
 Ἄν ἐρωτᾶς Ἄφέντη μου πῶς πέρασα ὁ καῦμένος
 καλλιὰ νὰ μὴν ἐπήγαινα ὁ κακομοιριασμένος
 εὔτὺς ὡς πῆγα κὶ ἔφταξα ἴκαψαν τὴν Καπετὰνα
 καὶ τὰ μπουρλότα ποῦχανε ἐκάψαν κιοῦλα τᾶλλα.

ΑΣΜΑΤΑ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ

ΣΗΜ. Ἐκαστον τῶν ἀλληγορικῶν τούτων ἰσμάτων ἔχει ἰδίαν σημασίαν καὶ ἔννοιαν εἶνε δὲ τονισμένον εἰς ἐξαιρετον μουσικὴν μελωδίαν καὶ ἄδεται καθ' ὁμάδας ὑπὸ τραγουδιστῶν ἐν τῇ τραπέζῃ (Τάβλα) ἣτις στρώνεται πρὸς τοὺς προσκεκλημένους μετὰ τὴν στέψιν τῶν νεονύμφων ἢ μετὰ μνηστείαν ἢ τὴν βάπτισιν τέκνου τινός. Τινὰ τούτων ἄδονται ὅταν οἱ **γαμπλιῶται** ἀπέρχονται ὅπως παραλάβωσι τὴν νύμφην ἐξ ἐτέρου χωρίου.

1ον

Τὰ δύσκολα προβλήματα.

Ὁ κύριος ἔκαμε τὴ γῆ κι' ἐστόλισε τὸν κόσμον·
μ' ὁ κύριος τρία πράγματα δὲν ἔκαμε 'ς τὸν κόσμον.
γιοφύρια εἰς τὴν θάλασσαν καὶ γαερμὸ στὸν ἄδη
καὶ σκάλαις εἰς τὸν οὐρανόν.

2ον

Τὸ παράπονον τοῦ ἔραστοῦ

(Ἐν ἤχῳ μελωδικῷ—ποικίλῳ—θαυμασίῳ)

Ἐσιγανέψαν οἱ καιροὶ κι' ἐπάψαν κι' οἱ γι' ἀνέμοι,
'πάψαν καὶ μὲν' ἢ στραταῖς μου κόρ ἀπὸ τὴν αὐλήν σου,
μπλεῖό μου τσ' αὐγαῖς δὲν πορπατῶ τσὴ νύχταις δὲν γυρίζω
παρ' ὄντεν εἶμαι μοναχὸς καὶ θυμηθῶ τσ' ἀγάπης
τὸ πάπλωμ' ἀγκαλιζόμαι.

3ον

Ὁ προδότης καὶ ἀρνησὶθρησκὸς Διάκος

(Ἱστορικὸν συμβάν πρὸ τοῦ 1821)

Διάκος ἀπὸ τὴν Πισκοπή ψηλογραμματισμένος
τὸ καλαμέριν του πουλεῖ, γυρεύγει νὰ τουρκέψῃ,
ἀμὰ ὅπου θρεθῇ καὶ πιάσει τον τσὴ Πισκοπῆς τὸ διὰς(ν)
θᾶχῃ ἀργαστήριχ στά Χανιά καὶ καπηλειὸ στὸ Κάστρο
καὶ τουρναρητὸ στὸ Ρέθεμνος.

4ον

Ἡ Μαθήτρια ἐρωτευμένη. — Ὑπόδειξις κινδύνου πρὸς τὴν νυτέρα καὶ — Ἐρως

Μάνα λουγέ με, μάνα μου χτένιζέ με,
μάνα στὸ σκολεῖό, μάνα μου, μή με μπέμπης·
κι' ἄρχοντες περνοῦν πεζοὶ καὶ καθαλλάροι·
μάν' νας νῆς καλὸς—καλὸς καὶ διομματάρης,
μοῦ παιζογελᾶ καὶ κάνει μου τὸ νάτος,
μάν' ἄν τον ἐδῆς νὰ τοῦ ζηλέψης θέλεις.

5ον

Ὁ ἐπαναστάτης. — Ἡ ἄνοιξις. — Τὸ πρῶτο-παλλήκαρον

(Μουσοῦροι ἱστορικὴ οἰκογένεια μεγάλη)

Πότε θὰ κάμη ξεστεργιὰ πότε θὰ φλεβαρίση
νὰ πάρω τὸ τουφέκι μου τὴν ὁμορφὴ πατρῶνα,
νὰ κατεβῶ στὸν Ὀμαλὸν στὴν στρατάν τῶν Μουσούρων,
νὰ κάμω μάναις δίχως γυιοὺς γυναῖκες δίχως ἄνδρες.
νὰ κάμω καὶ μωρὰ παιδιὰ νὰ 'ναι δίχως μανάδες
νὰ κλαῖν τὴν νύχτα γιὰ βυζι καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ γάλα
καὶ τ' ἀποδιαφωτίσματα γιὰ τὴν καυμένη μάνα.

6ον

Ἡ ἀναχώρησις τοῦ υἱοῦ—ὁ πόνος τῆς μάνας

Μιὰ μαύρη μάνα ζύμωνε τοῦ γυιοῦ τσὴ παξιμάδα
καὶ μὲ τὰ δάκρυα ζύμωνε καὶ μὲ τὰ μυρολόγια,
καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς ἐπύρωνε τὸ φοῦρνον·
ἀμισεύγει, γυιέ μου, σ' τὰ μακρὰ καὶ εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον
κι' ἄτζεμπα νὰ σὲ ξαναῖδῶ ;

7ον

Ὁ πόθος καὶ ἡ προσευχὴ ἑνὸς Χριστιανοῦ

Ἄγιε Παντελεήμονα κι' ἄγιε μ' ἀστρατηγέ μου
αἰδάρετέ με τόρφανὸ νὰ κτίσω μοναστήρι,
νὰ λουτρουγοῦντ' οἱ Χριστιανοὶ καὶ νὰ μεταλαβαίνουν.
καὶ νὰ βιχφτίζουε παιδιὰ.

8ον

Ὁ σκοτωμὸς τοῦ θεριοῦ (Μυθολογικὸν)

Μαῦρο καπνὸ 'δα κι' ἔβγαινε ἀπὸ 'ναν καλαμιῶνα
κιὸ καλαμιῶνας εἶν' πολὺς καὶ 'να θεργιὸ 'χει μέσα.
τρεῖς κυνηγοὶ παρθήκανε νὰ πᾶν νὰ τὸ σκοτώσου
στὴν στράταν ἀποῦ πηλάνε ἐπερριροζονάραν.
Σὰν τὸ σκοτώσωμ' τὸ θεργιὸ, ποῦνε στὸ καλαμιῶνα,
νὰ πᾶμε εἰς τοῦ βασιλιὰ μισθὸν νὰ μᾶς ἐδώση
γιατὶ τὸ νέ 'γλυττώσαμεν.

9ον

Ἡ ἐξορία. — Ἐρημία. — (Μυθολογικὸν)

Ἐξώρισε μ' ἡ μοῖρα μου σὲ δάση δασωμένα
(κάτω στὴν μαύρη θάλασσαν στὸν μαῦρο καλαμιῶνα)
ἐκεῖα ποῦ διᾶουν τὰ θεργιὰ κι' εἶναι κατοικημένα
κεῖναι τὰ φεῖδια μαλλιαρὰ τάρκούδια φωλεμένα
μὰ εἶδα 'να μαῦρο κῆσχημο πολὰ ξαγκριγεμένο,
κεῖχε τὰ 'μμάθια τάνοιχτὰ καὶ τὴν θωργιὰ μεγάλη
κεῖχε τὴ κεφαλαῖς διπλαῖς τὰ μάθια δυὸ ζευγάρια
τὰ δόντια πυκνοφύτευτα καὶ πυκνοφυτευμένα
καὶ σφύριζε καὶ φώνιαζε.

10ον

Ἡ πολιορκία τῆς νήσου Ρόδου

Οὐλαις ἢ χώραις χαίρουνται κι' οὐλαις καλὴν καρδιὰ 'χου
μ' ἢ Ρόδος ἢ βαρυμόριη στέκ' ἀποσφραλισμένη

τρεῖς χρόνους τὴν ἐπολεμοῦν στεργὰ καὶ τοῦ πελάγου,
ἢ πόρτες τσ' ἀραχνιάσανε καὶ τὰ κλειδιὰ σκουριάναν,
μηνοῦν τοῦ πρωτομάστορα τοῦ πρώτου καπετάνιου
«Μάστορα πρωτομάστορα βοήθησε τὴ Ρόδος».

11ον

Ὁ ἄριστος κολυμβητὴς Ἀρμένιος

Ἀρμένου γιυὸς καυχῆστηκε ὄμπρὸς στῶν ἀφεντάδων
ἀφέντ' ἐγὼ τὴν θάλασσαν τὴν ἐπερνω πλεόντας
ἂν τὴν περάσης Ἀρμένου γιυὲ τὴν θάλασσαν πλεόντας
γαμπρὸν θε νὰ σὲ κάμω 'γὼ γῆ σὺ ἐμέ κουνιάδο,
θέλεις τὴν πρώτην μ' ἀδερφὴν θέλεις τὴν δευτέρα μου
θέλεις τὴν ἀξιάδερφην μου.

12ον

Ὁ πλούσιος Μυργιαλῆς

Τ' ἀγρίμι στέκει στὸ τζουγκρι κι' ἢ σκύλες τσ' ἀλυσίδες
κιὸ Μυργιαλῆς χαροκοπᾷ σὲ δίπορτη ταβέρνα
σὲ δίπορτη σὲ τρίπορτη σάσημοκουκλωμένη
βάλε ταθερναρᾷ κρασί νὰ πιοῦν τὰ διψασμένα
νὰ πῶ καὶ 'γῶ κι' ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγονικά μου
κιᾶν δὲν μὲ φτάξου τὰ βαστῶ πουλῶ τὸ χαλινάρι,
ἀποῦ 'ναι χρουσοκέντητο μὲ δλόχρουση βελόνα,
κιᾶν δὲν μὲ φτάξου τὰ βαστῶ τὴν σέλαν σᾶς σεδούδα
πάρε τε καὶ τὸ μαῦρό μου.

13ον

Ὁ τρόμος τῶν Σαρακηνῶν (Ἀράβων) καὶ Μαύρων (ἱστορικὸν)

Οἱ Σέρβοι κοὶ Σαρακηνοὶ κοὶ Μῶροι γάμον κάνουν
κι' οὔλον τὸν κόσμον τὸν κλοῦν κιούλοι τὸν πρεμαζώνουν,
τὸν Διγενῆ δὲν τὸν καλοῦν γιὰ τὴ κακαῖς του χάραις,

γιατί σκοτώνει τὴν γαμπρὸν καὶ πέρνει τὴν νυφάδες.
 Μ' ὁ Διγενὴς εἶχε φίλῃα καὶ ἴπῃαν καὶ τοῦ τό 'παν(ε)
 «Μωρὲ κακοσαρακηνοὶ καὶ σεῖς οἱ Μοροσέρβοι,
 καὶ ποῖόν γαμπρὸν ἐσκότωσα καὶ ποιά σας νύμφη πῆρα
 καὶ ποιάς τὸν ἄνδρα ἴσκότωσα;

14ον

**Ὁ ζυγός. — Ἡ βαρεῖα ὑποδούλωσις τῶν
Κρητῶν. — Τὰ δεσμὰ**

Δὲν ἦτο κρῖμα κι' ἄδικο κι' ἀζυγανιὰ μεγάλη
 νὰ ζέψουνε τὸν Κωνσταντῆ με τ' ἄγριο τὸ βουβάλι
 με σιδερένιο τὸ ζυγὸν με ζεύλαις ἀτσαλένιες
 τὰ ἴπάνω ζεύλιχα τοῦ ζυγοῦ ὄλο μαργαριτάρια.

15ον

**Ἡ φιλοξενία τῆς κόρης. — Ἡ ἐπιμονὴ αὐτῆς
καίτοι ἀρνούμενης τῆς μητρὸς της. — Αἰ-
σθημα ἐρωτικὸν**

Μάνα χιονίζει στὰ βουνὰ καὶ θρέχει στὰ λαγαράδια,
 ξένο περνᾷ σ' τὴν πόρτα μας θρεμένο χιονισμένο,
 μάνα καὶ νὰ τ' ἀνοίξωμε τοῦ ξένου νάμπη μέσα.
 «Μωρὴ ψωμί δὲν ἔχομεν, τὸ ξένο τί τὸ θέλεις;
 μάνα στὸ φουῖρο τὸ πουλοῦν, καὶ μπέψαι με νὰ πάρω.
 «Κόρη κρασί δὲν ἔχομεν τὸ ξένο τί τὸ θέλεις;
 μὰ στὴν ταβέρνα τὸ πουλοῦν καὶ μπέψαι με νὰ πάρω.
 «Κόρη ρούχα δὲν ἔχομεν τὸ ξένο τί τὸ θέλεις;
 μάνα τί φουστανάκι μου σκεπάζει καὶ τὰ δρό μου.

16ον

**Ἡ ὥραία. — Ἡ πεντάμορφη. — Τὸ πλῆθος τῶν
μνηστῆρων. — Προτίμησις εἰς δύο ἐκ τούτων**
 Ἐκατοδρὸ ἀρχοντόπουλα μὲν λυγερὴ ἀγαποῦσαν,
 τὰ ἑκατὸ καὶ δρό.

ἐνίους ἐνίους ἐτάσσετο ἡ σκύλα μὲν ἡμέραν,
 ἢ βεργολυγερὴ.
 μὰ 'κεῖνα παρακούσανε καὶ πῆγαν οὐλ' ἀντάμα,
 τὰ ἑκατὸ καὶ δρό.
 γεμοῦν οἱ σταῦλοι ἄλογα τὰ παραθύρια σέλαις,
 τῶν ἀρχοντόπουλων.
 καὶ τὰ πορτοπαράθυρα σκάλαις καὶ χαλινάρια,
 τῶν ἀρχοντόπουλων.
 τῶν ἑκατὸ ὄωκε σκαμνὶ καὶ τῶν ἰδρῶν καθέκλαις
 τῶν ἑκατὸ καὶ δρό.
 τῶν ἑκατὸ ὄωκε ψωμί καὶ τῶν ἰδρῶν κουλουρι.
 τῶν ἑκατὸ πέτσαις ὄωκε καὶ τῶν ἰδρῶν πεσκούρι.
 τῶν ἀρχοντόπουλων.

17ον

Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχοντος Θεσσαλονίκης

Ἀρχοντες τοῦ Σολονικιοῦ οὔλοι μικροὶ μεγάλοι,
 ὁ γυιὸς μου καθλίκεψε στὸν πόλεμον νὰ πάη,
 βυστᾷ λαγοῦτα κι' ὄργανα πολλῶν λογίων παιγνίδια.
 Ὅπου σταθῆ καὶ παίξει τα ὁ γυιὸς μου τὰ παιγνίδια
 βροντᾷ οὐρανὸς καὶ τρέμ' ἡ γῆ(ε).

18ον

Ἡ συμβουλὴ τοῦ πατρὸς πρὸς υἱὸν

Γροικᾶτε, τί παράγγεγε γ' εἰς φρόνιμος τοῦ γυιοῦ του.
 γυιὲ μου κῆν πᾶς στὸ καπηλειὸ καὶ βρῆς τοσοῦτο χαροκόποις,
 ντῆρα διαντῆρα τὸ σκαμνὶ τὴν τάβλα νὰ καθίζης,
 με τὸν καλῖάν σου κάθιζε καὶ νηστικὸς σηκῶνου
 τὸν φρόνιμο ἀντίμαζε τὸν κουζουλό χαιρέτα,
 νὰ σὲ παινοῦν οἱ γι' ἀρχοντες.

19ον

Ὁ κακὸς κυνηγὸς

Πάνω στὴν πάχνη τοῦ χιονιοῦ σκύλα λαγὸ ζυγώνει,
μὰ 'τον ἢ σκύλα γαλανὴ μονόχρωτη στὸ χιόνι,
καὶ λόξεψε τοῦ κυνηγοῦ σκοτῶν ὁ νῖος τῆ σκύλα.
δὲν κλαί' ὁ νῖος τῆ σκύλαν του ὡς κλαίει τὸ μανιάτη
μανιάτη μ' ὄργιοπλούμιστε.

20ον

Οἱ πλούσιοι βοσκοὶ (βαροκουραδάρα)

Στὸ "Αἰ Γιώργη στὰ σελιὰ παράνω παρακάτω
κάθονται δὴδ νοικοκυροὶ δὴδ βαροκουραδάροι
κι' ὁ γεῖς τὸν ἄλλ' ἀναρωτᾷ πόσα 'ναι τὰ σφαχτά του,
— μὰ τὴν ἀλήθεια σύντεκνε δὲν τόχω νὰ καυχοῦμαι
ὀψὲς ἀργὰς τὰ μέτρησε ὁ γυιὸς μου κιάπατός μου
καὶ παρὰ τρία πρόβατα ἦτον 9 χιλιάδες
χωρὶς τὰ κερολίβανα (τὰ ἔχοντα κέρατα).

21ον

Ὁ πόθος τοῦ ἀρχαίου Ζωοκλέπτου

Πιάστε με δὴδ νὰ σηκωθῶ καὶ τέσσερες νὰ κάτσω.
νὰ παραγγείνω τῶν βοσκῶν νὰ πῶ τῶν τυροκόμων,
νὰ κατεβάσουν τὰ ὄζα τῆ νερατζιάς τὸ μπόρον·
μὴν τὰ λαλοῦν μὲ τὸ ψωφὶ μουδὲ καὶ μὲ τὸ διῶμα,
μ' ἄς τὰ λαλοῦν θλιπτὰ θλιπτὰ καὶ παραπονεμένα,
"Ἄς κάμουν σιδερόκουρτα νὰ τὰ ξετσαφάρωσουν·
τὸ λέρι τὸ κλαψιάρικο ἐκεῖνο δὰ νὰ 'φήσουν
νὰ περπατᾷ(ν) εἰς τὰ βουνὰ νὰ κλαίῃ τσοὶ μαδάραις.
ἢ στὰ λαγγάδια.

22ον

Τὸ μερίδιον τοῦ φοβεροῦ κλέπτου

Πούσουν, ὕγιέ μου πούσουνε κι' εἰς τὴν κλεψιὰ σὲ 'λέξαν
μύνα κι' ἀνὲ μὲ λέξανε εἰς τὴν κλεψιάν μου κιόλας,
στὴν μοιρασιάν δὲν ἔτυχα κιάζυγανέψασί με,
καὶ θγάλανέ μου μερτικὸ 8 στεيروματζιέταις
καὶ 14 ταυριὰ καὶ 60 μερωμένα
60 στεيروπρόβρατα καὶ δεκοχτῶ μπροστάρους,
καὶ 18 σακκιὰ φλουριά.

23ον

Ὁ χάρων καὶ ὁ μικρὸς κυνηγὸς

Ὁ Χάροντας μὰπάντηξε στὰ τριὰ σκαλιὰ τοῦ νᾶδῃ
καὶ σερνε τσ' ἄρχοντες λυτοὺς καὶ τσοὶ φτωχοὺς δεμένους
καὶ "να μιτσὸ φτωχόπουλο ἔκατσε καὶ τραγοῦδιε.
Χριστέ, καὶ νὰ μουνε λυτὸ νὰ 'θγαῖνα στὸ κυνηγι,
νὰ "πιανα δέκα πέρδικαις καὶ 10 περιστέρια
καὶ δεκοχτῶ 'γριόδιανους.

24ον

Ὁ στολισμὸς τῆς νύμφης

Τρέχουνε τὰ νερὰ τρέχουν ἢ βρύσαις τρέχουν
τρέχουν οἱ γι' ἄρχοντες νὰ πᾶν' νὰ 'δοῦν τὸν γάμον
κὴ γιὰρχόντισες νὰ πᾶν' νὰ 'δοῦν τὴν νύμφην,
πῶς τὴν νὲ σιάζουνε καὶ πῶς τὴν ἐστολιζοῦν
νύμφ' ὀλόχρυση κι' ἀσημοκουνλωμένη.

25ον

**Ὁ πλούσιος βοσκός. — Ἡ ἀπώλεια τῶν
προβάτων του**

Τὸν πλούσιον Γεῶργην ἠῆρηκα στὰ ὄρη καὶ κοιμᾶτο.
κεῖτε τ' ἀέρι σκέπασμα καὶ τὰ χαλίγια στρῶμα

καὶ τὰργυρόν του τὸ σπαθὶ εἶχε προσκεφαλᾶδι
σημῶνω χαιρετῶ τονε λέω-τάδέρφι γιὰ σου·
ἴντα γυρεύεις Γιώργη πᾶ εἰς τὴν ξερομαδάρα ;
τὰ στεῖρά μας ἐχάσαμε κ' ἤρθα νὰ τὰ γυρέψω·
καὶ γύρεψά τα νοτικὰ καὶ βορεινὰ δὲν τὰ ἔβρα.

26ον

Οἱ ἰσχυροὶ καὶ πλούσιοι ἑννέα ἀδελφοὶ

Εἰς τοῦ βαρσάμου τὸ νερὸ χρυσὸ δεντρόν ἐβγήκε
κι' εἰς τὴν σκιανιάδα τοῦ δεντροῦ ὄζᾶ ἴσαν στολισμένα
καὶ Σφακιανοὶ περνούσανε στέκουν καὶ συντηροῦν τα.
γυαῖδὲ σφακτὰ γυαῖδὲ κριγοὶ γυαῖδ' ὠμορφοὶ μπροστάρου.
γυαῖδὲ κουδούνια τὰ φοροῦν ἀσημογανωμένα·
γυαῖδὲ βοσκοὶ τὰ θόσκουνε ἀσημαρματωμένοι.
Μωρὲ δὲν εἶναι Σφακιανὰ μουδὲ καὶ τῶν Μουσούρων
μονόν ἴναι τῶν 9 ἀδερφῶν τῶν ἀναγνωρισμένων
ἀποῦν οἱ τρεῖς πρωτόγεροὶ κοὶ πέντε καπετάνιοι
κι' ὁ Γιάννης ὁ καλύτερος.

27ον

Ὁ πρωτοκλέπτης καὶ ἀφωρισμένος Παπᾶς

Ἄρφουκαστεῖται νὰ σᾶς πῶ γιὰ τὸν παπᾶ Γιωργάκι,
ἴπου τον μικρὸς σ' τὰ γράμματα καὶ βγήκε μπᾶσος κλέφτης,
οὔλον τὸν κόσμον μπᾶστιζε τζαμιὰ καὶ μοναστήρια
μὰ στοῦ γουμένου τὸ κελεὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἴνεθ
γιὰτ' ἦτον μαρμαρόκτιστο καὶ σιδεροζωσμένον
γύρω τριγύρου γύριζε τοῦ ἴγουμένου φωνιάζει.
κατέβα κάτω γούμενε νὰ μὲ ξεμολοήσης
— ἄμε παιδί μου στὸ καλὸ ξαγορεμμένος νὰ ἴσαι
κι' ἀπὸ Δεσπότη καὶ παπᾶ ἀφωρεσμένος νὰ ἴσαι

28ον

**Τὸ Ἅγιον Πάσχα.— Ἡ Ἁγία Σοφία.— Ὁ
μέγας ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει.— Ἡ
Ἄλωσις τῆς Κων)πόλεως.— Ἡ παρά-
δοσις ὅτι κατὰ τὴν ἄλωσιν ἢ ἐν τῷ
ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰκὼν τῆς
Παναγίης ἐδάκρυσεν.**

Οὔλαις ἢ ἡμέραις τοῦ Θεοῦ καλαῖς καὶ εὐλοημέναις
ἴσαν τὴν ἡμέραν τῇ Λαμπρῆς ἄλλην κημιαν δὲν εἶνε
ἀποῦ σημαίνουν ἐκκλησιαῖς τὰ μέγα μοναστήρια
σημαίνει κὴ Ἁγία Σοφία τὸ μέγα μοναστήρι
μὲ 400 σήμαντρα μὲ 18 καμπάναις
μὲ ἐξήντα πέντε ἀρχιερεῖς διακόνους 400
ψαλτάδες εἰκοστέσσερεις ψαλτάδες 90
μ' ἑκατοδὺ πνευματικούς μὲ τὸ χαρτί σ' τὸ χέρι
ψάλλει ζερβὰ ὁ βασιλεὺς δεξιὰ ὁ Πατριάρχης
ψάλλουνε τὸ Χερουβικὸν καὶ χαμηλώνουν τ' ἄγια
καὶ μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα
πάψετε τὸ Χερουβικὸν κὶὰ χαμηλώσουν τ' ἄγια
καὶ δόστε λόγο στὴν Φραγγιά πῶς τὴν ἐπῆρ' ὁ Τοῦρκος,
νάρθουν νὰ τὴν ἀδιάσουνε πρᾶμμα νὰ μὴν ἀφήσουν
νὰ παρουν τὴν Ἁγία Σοφία μὲ τὰ χρουστὰ τῆς τέμπλα
νὰ πάρουν τὸ βραγγέλιον Τράπεζα τῶν ἁγίων,
Κι' ἡ Δέσποινα ὡς τ' ἀκούσε τὰ ἡμάθια τῆς ἴδακρῦσαν
κι' ὁ Μιχαὴλ κι' ὁ Γαβριὴλ τὴν ἐπαρηγορήσαν.
«Σώπασαι Ἄφέντρα καὶ Κερά».

29ον

**Ἡ αὐτοκτονία τοῦ ἐρωτευμένου υἱοῦ.— Ὁ
θροῖνος τῆς μάνας του**

Φωνὴ καὶ κλάυμαν ἄκουσα τῇ Μεσσαρᾶς τὴν πάντα
σὲ ποιά μεριά τῇ Μεσσαρᾶς ; σὲ ποιά μεριά τοῦ κάμπου ;

εἰς τὸ Τυμπάκι τό 'λεγε μιὰ Σφακιανὴ κοπέλα
 κι' ἔκλεγε τὸν ὑγιουκά τση κι' ἔκλεγε τὸν ὑγιόν τση
 γιῆ μου ποῦ σ' ἤϋρ' ὁ Χάροντας καὶ μαχαιρόσφαξέ σε ;
 ἂν σ' ἤϋρε στὸ ζευγάρι μας νὰ τὸ ξεζευγαρώσω,
 κιᾶν σ' ἤϋρε στὸ κουράδι μας νὰ τὸ ξετσαφαρώσω,
 κιᾶν σ' ἤϋρε στὸ περβόλι μας νερό νὰ μὴν τοῦ δώσω,
 κιᾶν σ' ἤϋρεν εἰς τὴν ἐκκλησιᾶν νὰ μὴν τὴν λουτρούησω
 κιᾶν σ' ἤϋρηκε στὴν γειτονιᾶν νὰ μὴν τὴν χαιρετήσω.
 «Μάνα λουτρούγα τσ' ἐκκλησιᾶς, χαιρέτα τσὴ γειτόνους
 μὰ μένα μ' ἤϋρ' ὁ Χάροντας τσ' ἀγάπης μου τὴν μπόρτα.

30ον

Ὁ ἐραστὴς ὑπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς ἐρωμένης

Γιὰτῆδες περβόλιν ὄμορφο, γιὰδὲς κατάκρυα βρύσι
 κι' ὅσα δενδρά 'μπέψεν ὁ Θιῆς μέσα 'ναι φυτεμένα
 κι' ὅσα πουλιὰ πετούμενα μέσα 'ναι φωλεμένα
 μέσα σ' ἐκεῖνα τὰ πουλιὰ ἐβρέθη 'να παγῶνι
 καὶ κτίζει τὴν φωλίτσαν του σὲ μιᾶς μηλιάς κλωνάρι.

31ον

Ὁ πόθος τῶν κοριτσιῶν

Δώδεκα βεργολιγεραῖς ξανθαῖς καὶ μαυρομάταις,
 βασιλικούς ποτίζανε καὶ τσοὶ βαγιοκλαδίζαν.
 κι' ἐκεῖ ποῦ τσοὶ ποτίζανε ἐπεριροζονάραν,
 «Χριστέ, καὶ νὰ προβαίνανε δώδεκα καθαλάροι
 νὰ 'παιρν' ὁ καθενεὶς τὴν μιᾶν καὶ ἡ κάθε μιὰ τὸν ἕνα.

32ον

**Τὸ παράπονον καὶ ἡ ζηλοτυπία ἐγκαταλειφθεί-
 σης κόρης**

Αὐγερινὸς θεὸς νὰ γενῶ νάρθῶ στὴν κάμεράν σου,
 νὰ 'δῶ τὴν τάβλα ποῦ δειπνᾶς, τὴν κλίνην ποῦ κοιμᾶσαι

τὴν κόρ' ἀπ' ἀγκαλιάζεσαι ἂν εἶν' καλλι' ἀπὸ 'μένα.
 ἂν εἶνε γαιτανόφρουδη κι' ἀλυσιδοπλεμμένη
 κι' ἂν πλέκει τὰ μαλλίτσια τση Πολίτικα πλεμμένα.

33ον

**Ὁ θάνατος τοῦ ἐκ Λειβαδᾶ Σελίνου ἀρχιποιμέ-
 νος Γεωργίου Τσουράκη ὑπὸ τῶν Μουδούρων.**

Προβάλετε φωνιάξετε τοῦ Γιώργη τοῦ Τσουράκι,
 νὰ πάη στ' ἀρνομάντριν του στὸ 'ρημοκουραδό του
 καὶ μοναχὰ γυρίζουε τσ' ἀγκαθοπῆς τὰ πλάγια
 Σαββάτον εἶναι σήμερον σήμερο δεκαπέντε
 ἀποῦ 'σκοτῶσαν τὸν βοσκὸν οἱ ἀρχοντομουσοῦροι.

34ον

**Διάκρισις τοῦ πλούτου καὶ τῆς πενίας. Ἡ Πα-
 ναγία καὶ ὁ Χριστὸς φίλος τῶν πτωχῶν.**

Πέρα στὴν πέραν γειτονιᾶν, πέρα στὴν πέρα ροῦγα
 κοιλιοπουνοῦν δυὸ λυγεραῖς μιὰ πλούσια καὶ 1 φτώχεια.
 τσὴ πλούσιας μπενοβγαίνουε ἑκατοδὴδ μαμηδες
 κι' εἰς τσὴ καῦμένης τσὴ φτωχιάς ἡ Παναγιὰ κι' ὁ Γυιὸς τση
 καὶ κὰν' ἡ φτώχεια 'να παιδὶ κι' ἡ πλούσια ἕνα φ:ῖδι
 πέρνουε τσὴ φτώχειας τὸ παιδὶ καὶ πᾶνε το τσὴ πλούσιας
 καὶ τὸ παιδὶ ἐμίλησε πάνω τσὴ 3 ἡμέραις
 ἀμέτε με τσὴ μάνας μου νὰ μὲ γλυκοθυζᾶση
 γιὰτὶ 'ναι τουτησῆς προικιὸ φαρμακογαλιασμένο
 καὶ μὲ φαρμάκεψε κι' ἐμέ.

35ον

Ἐρωτικὴ συνέντευξις.

'Αἰτὸς περδίκιν ἔπιασεν κι' ὕστερις τ' ἀναρώτα,
 'πέ μου νὰ ζήσης πέρδικα ποῦ κάνεις τὴν φωλιά σου

αμ' ἀχαμνοπιᾶς' με σταυραῖτέ νά σοῦ τὸ ἴμολοήσω
 θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ καὶ τ' ἄλλο τὸ παρέκι
 ἀνάμεσα στὰ δῆθ βουνὰ εἶν' ἓνα χαρακάκι
 κατάρριζα τοῦ χαρακακιῶ εἶν' ἓνα χορτοράκι
 στήν ρίζα τοῦ χορταρακιῶ τὴν ἔχω τὴν φωλιά μου
 μὰ ξεπετάξαν τὰ πουλιά.

36ον

Κάθε πετεινὸς στὴ γειτονιά του κράζει.

"Ἐνα πουλί θαλασσινὸ κι' ἓνα πουλί βουνίσιο,
 τὰ δῆθ πουλιά μαλώνανε στοῦ σταυραῖτοῦ τὸν τόπον
 γυρίζει τὸ θαλασσινὸ κι' ἤλεγε τοῦ βουνίσιο
 μὴ με μαλώνης σταυραῖτέ στὸν ἐδικόν σου τόπον
 κι' ἔλα καὶ σὺ στὸν τόπον μου.

37ον

**Ὁ Χάρων καὶ ὁ Νέος. — Ἡ ζωὴ παλαίουςα
 μὲ τὸν θάνατον.**

"Ομορφον νειὸν ἐζύγωνεν ὁ Χάρος στήν Μαδάρα,
 καὶ λάμπανε τὰ ροῦχά του καὶ φέγγαν τ' ἄρματά του
 βγάλε, λιχνέ, τὰ ροῦχά σου καὶ θέσε τ' ἄρματά σου
 κάμε τὰ χέρια σου σταυρὸ νά πάρω τὴν ψυχὴν σου
 —δὲν βγάνω ἴγὼ τὰ ροῦχά μου δὲν θέτω τ' ἄρματά μου
 μουδὲ τὰ χέρια μου σταυρὸ νά πάρης τὴν ψυχὴν μου
 μ' ἄνδρας ἐσὺ, ἄνδρας κι' ἐγὼ κι' ἀποῦ νικήσ' ἄς πάρη
 καὶ πᾶνε κι' ἀπαλέθγανε σὲ σιδερένι' ἀλῶνι
 καὶ 7 φοραῖς τὸν ἔβαλε ὁ νειὸς τὸν Χάρω κάτω
 μὰ ἴπάνω εἰς τσ' ἐνιά φοραῖς τοῦ Χάρω βαροφάνει
 πᾶνει τὸν νειὸν ποῦ τὰ μαλλιά καὶ κάτω τὸν ἐβάνει
 ἄφῃσ' μου, Χάρω, τὰ μαλλιά καὶ πιάσμ' ἀποῦ τὴν μέση
 καὶ τότε σὰς σοῦ δείχνω ἴγὼ πῶς εἶν' τὰ παλληκάρια

ἀπὸ ἴκειδὰ τὰ πᾶνω ἴγὼ οὔλα τὰ παλληκάρια
 πᾶνω κοπέλες ὄμορφες ἄνδρες πολεμιστάδες
 καὶ πᾶνω καὶ μωρὰ παιδιὰ μαζῆ μὲ τῆ μανάδες.

38ον

Ἡ ἐλευθερία τοῦ κλέφτου (ἐπαναστάτου).

Ἰαῖτε ποῦ κάθεσαι ψηλὰ στ' ὄρος τὸ χιονισμένο.
 τρώεις τὸ δρόσος τοῦ χιονοῦ πίνεις νερὸ κατὰ κρη.
 λαγὸν κι' ἄν πιάσης γεύγεσαι περδίκι καὶ δειπνᾷς το
 φιλεῖς καὶ κόρην ὄμορφη.

39ον

Ἡ ἀπίστος δύζυγος.

Κόρη γαιτάνιν ἐπλεκε χρόνους καὶ πέντε μῆνες.
 καὶ 15 Σάββατα καὶ δεκοχτῶ Δευτέραις
 μέσα ἴπλεκε τὸν οὐρανὸ τᾶστρη καὶ τὸ φεγγάρι.
 μέσα ἴπλεκε τὴν θάλασσαν κάτεργα καὶ καράβια
 μέσα ἴπλεκε τὴν μαύρη γῆ δενδρὶ ξεκλονισμένο.
 Μέσα ἴχε τὴν Ἰανατολὴν μαζῶ μὲ τὰ σεράγια·
 μέσα ἴπλεκε τὸν ἄνδρα τση στή φοῦρκα φουρικισμένο·
 μέσα ἴπλεκε τὸν Μπέλον τση στή σέλα καβαλάρη·
 πλέκει το κι' ἀποπλέκει το τοῦ Μπέλλου τση τὸ δούδει·
 κι' ὁ καῦκός τση τὸ ζώστηκε κ' εἰς τὸν χορὸν ἐπῆγε,
 κι' ἄνδρας τση λιγερῆς ἐκεῖνὰ γνωρίζει τὸ γαιτάνι.
 Νὰ σὲ ρωτήξω, ἄγγουρε, ποῦ τὸ ἴβρες τὸ γαιτάνι;
 Ψαράς ἴμουν καὶ ψάρευγα καὶ ἴπιασα δῆθ ψαράκια.
 τὸ ἓνα λένε μιστριτζῆ καὶ τᾶλλο μιστριτζίνα·
 εἰς τὴν καρδιά τοῦ μιστριτζῆ ἴῆρηκα τὸ γαιτάνι·
 πᾶει ρωτᾶ καὶ τὴν κερά τί ἴκαμε τὸ γαιτάνι.
 Σὰν γαργερὸ μου φάνηκε καὶ πῆγα νὰ τὸ πλύνω,
 καὶ φούσκωσεν ἡ θάλασσα καὶ πῆρέ το τὸ κῦμα.

40ον

Ὁ ἄριδος κυνηγός.

Σὰν δροσινιάσουν τὰ λαγὰ καὶ βασιλέψ' ὁ ἥλιος
βόσκεισ' ἀγρίμια βόσκεστε λαγοὶ δροσολογᾶτε·
μ' ἀπόθανεν ὁ κυνηγός ἀποῦ σᾶς ἐκυνήγα·
μ' ἀφῆκε καὶ παραγγελιὰ τῶν ἄλλων κυνηγάρων,
αμωρὲ κιᾶν πᾶτε τσοὶ λαγοὺς καὶ πᾶτεν εἰς τ' ἀγρίμια
περάστ' ἀποῦ τὸ μνήμᾶ μου νὰ πάρετε καὶ μένα.

41ον

Οἱ δέκα ἀνδρειωμένοι (Σεισοί).

Κατέχετε τὸ πέραμα πέρα στὸ Βασιλάκι ;
ἀποῦν' ὁ δρυς κι' ὁ πλάτανος κ' ἡ πλάκα στὴν αὐλὴν του ;
ἐκεῖν' ἔχουν καὶ ἓνα κόνισμα στοῦ μέγα Δρῦ τῆ ρίζα,
ἐννιὰ Σεισοὶ περάσανε καὶ μὲ τὸν ἄλλο δέκα,
καὶ τρεῖς πᾶνε στ' ἀμπέλι του καὶ δρὸ εἰς τὰ σφαχτά του,
κ' οἱ γι' ἄλλοι πᾶν καὶ κουρτακοῦν στὴν μπόρτα τοῦ Βασιλι,
ξύπνα Βασιλι σύντεκνε.

42ον

Ὁ ἄδικος ὄρκος.

Σ' ἐκκλησιδάκιν ὤμορφο μολυθοσκεπασμένον
ἐκεῖ μ' ἐθάλαν καὶ μνωζα ἄδικα τὸν καυμένον
κιᾶποῦ τὸν ὄρκον τὸν πολὺν ἀποῦ ἴλαθα τὸ ξένο
ἐγύραν τὰ κόνισματα καὶ σθύσαν τὰ κανδύλια
καὶ ῥάϊσεν (= ἤ σειστικεν) ἡ γι' ἐκκλησιὰ.

43ον

Πόσον τιμᾶται ὁ φρόνιμος.

Μυρίζουν κι' οἱ Βασιλικοὶ μυρίζουν κι' οἱ βαρσάρμοι
ἴμᾶ σὰν μυρίζ' ὁ φρόνιμος βαρσάρμια δὲν μυρίζουν,

βαρσάρμια οὐδὲ βασιλικοὶ μουδὲ καρεφυλλάτο
μυρίζ' ἐκεῖν' ἀποῦ πορπατεῖ μυρίζ' ἐκεῖν' ἀποῦ στέκει
μυρίζ' ἐκεῖν' ἀποῦ κάθεται.

44ον

Ὁ μὴ ἀνταγαπώμενος. — Περιφρόνησις.

Τρεῖς χρόνοι πᾶνε σήμερον τέσσαρες πορπατοῦνε
καλὴν καρδίαν δὲν ἔκαμα μ' οὐδὲ καὶ θέλω κάμει
γιὰ μιὰ ξανθὴ ὄπ' ἀγαπῶ σκύλ' ἀρβανιτοπούλα
χαρθιὰ τῆ μπέμπω σκίζει τα ὄωρα γαέρνει μού τα
μπέμπω τση καὶ τῆ βάγρια μου.

45ον

Τὰ φυλακισμένα παλληκάρια. — Ἡ ἀπόδρασις.

Ἄρχόντους ἔχουν σ' τῆ φλακὴ ὡς χίλιους πεντακόσιους
κ' ἔχουν τὸ Ρούσσιο τῶν Σρακιῶν καὶ τὸν Πολογιωργάκη
ἔχουν καὶ τὸν πρωτόπαπα τὸν Δράκο ποῦ τσοὶ Λάκκους.
Δράκοντα, ποῦσαι ξακουστὸς κείσαι ποῦ τσοὶ Λακκιώταις,
ἀπόψε νὰ τρυπήσωμεν τῆ φυλακῆς τὸν τοῖχον
νὰ πᾶμε νὰ κτυπήσωμεν κάτω ποῦ τὸ μπεντένι
μὰ μᾶς δὲν μᾶς ἐπιάνουνε

46ον

Ἐπιδημικὴ νόσος. — Ἀπολύτρωσις.

Ἄλεξινιός τὸ σκότωσε τὸ φεῖδι στὸ λιβάδι
μ' ἀπῆτις καὶ τὸ σκότωσε δὲν τᾶφηκε νὰ φύγη
μ' ἔκατσε καὶ ξεμέτραν το κι' ἐσπιθαμολογᾶ το,
κεῖχε διπλαῖς τῆ κεφαλαῖς καὶ τὴν θωριὰ μεγάλη
κεῖχε κι' ὄρᾶ κι' ἀπανορά.

47ον

Ὁ βοσκὸς καὶ ἡ ἀγάπη του.

Στὸ σμερουλάκι κάθουμον κι' ἤλεγ' ἓνα τραγοῦδι
τραγοῦδι τῆ πολυαγαπῶς καὶ τῆ γλυκιᾶς μ' ἀγάπης,

κι' ἢ γ' ἀγαπῶ 'τον στ' ὄθγορο στόθγορο κι' ἀκουσέ με,
 απαιδιὰ, ποῖος εἶν' ποῦ τραγουδεῖ στοῦ σμερουλάκ' ἀπάνω
 καὶ μοιάζει τοῦ πολυαγαπῶ εἰς τ' ὄργιον του τραγοῦδι
 Χριστέ νὰ τό 'λεγε ἄλλη μιὰ.

48ον

Τὸ παράπονον τοῦ υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα.

Μάνα παραπονοῦμαι σου γιατί δὲν μὲ παντρεύεις
 αἰγιέ μου καὶ ποῖαν ἀμπόλιασες κι' ἐγὼ θὰ σοῦ τὴν μπάρω·
 πάρε μου, μάνα, τὴν ξανθὴ, μάνα, τὴν μαυρομάτα,
 μάνα, τὴν γαῖτανόφρουδη τὴν ἀλυσοπλεγμένη,
 τὴν εἶδ' ὀψές στὸν ποταμὸν τὴν εἶδ' ὀψές στὴν βρύσι,
 κι' ἐλάμπαν τὰ δακτύλια της κι' ἀστράφτανε τὰ μάθια.

49ον

Ἡ καλοπέρασος μιᾶς καλογοραίας.

Καλογορηποῦλα καλογρά μικρὴ καλογορηποῦλα,
 ἔντα 'τρωγες στοῦ γάστρι σου καὶ 'μύριζεν ὁ γυῖός σου ;
 κυδῶνι 'τρωγα τὸ ταχὺ μῆλο τὸ μεσημέρι
 κι' ἀργά 'μουν στοῦ κλιματσουργιῶ (ἢ ἀργά πινα γλυκὺ κρασί).

50ον

Ἡ γλυκύφωνος καὶ ἐγκαταλειφθεῖσα σύζυγος ἡδουσα.—καὶ οἱ περνωῶντες ναῦται.

Κοράσιον στὴν ἀνατολὴν ἔφαινε κι' ἐτραγοῦδιε,
 κι' ὁ συρισμός τοῦ μασουργιοῦ κι' ὁ χτύπος τοῦ πετάλου,
 κι' ἀηδονισμός τῆς λυγερῆς εἰς τὸ οὐρανὸν διαβάνει·
 καραβοκύρης τὸ γροικᾷ σ' ἀνέμεσα πελάγους,
 στέσετε ναύταις τὰ κουπιὰ ναύτεροι τὸ τιμῶνι·
 ν' ἀκούσωμε τὴν λυγερὴν ἔντα τραγοῦδι λέει,
 σ' ἔντα σκοπὸ τὸ κελαιδεῖ σ' ἔντα σκοπὸ τὸ λέει
 Κ' ἢ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλόθη

κάμνετε ναύταις τὰ κουπιὰ νεφέρια τὸ τιμῶνι,
 κι' ἐγὼ κι' ἄν ἐτραγοῦδηξα μπρὸς μοιρολόι τό 'πα
 μάνα κὶ κύριν ἔθαψα κι' ἀδέρφια καὶ 'ζαδέρφια
 κι' ἔχω κι' ἄντρα βρυάρρωστο καὶ βαρυαρρωστημένον
 ξαρρωστικὸ μου γύρεψε ἀποῦ δὲν τῶχει ὁ τόπος
 μῆλο ποῦ τὴν ἀνατολὴν κυδῶν' ἀποῦ τὴν Δύσι
 τσ' ἄβριας λαφίτσας τὸ τυρὶ καὶ τοῦ λαγοῦ τὸ γάλα·
 κι' ὥστε νὰ πιάσω τὸν λαγὸν ν' ἀρμέξω τὴν λαφίτσα
 ν' ἀνέβω στὴν ἀνατολὴν νὰ κατεβῶ στὴν δύσι
 ἀρρώστιε κι' ἐξαρρώστησε κι' ἄλλη γυναῖκα 'πήρε.

51ον

Ἡ ἀνόητος κόρη καὶ ἐν τῷ "Αδῆ.

Μιὰ λυγερὴ μ' ἀπάντηξε στὰ τρὰ σκαλιὰ τοῦ Νάδη
 κἔλεγα πῶς θὰ μ' ἐρωτᾷ γιὰ μάνα καὶ γιὰ κύρι
 γῆ γι' ἀδερφὸ γῆ γι' ἀδερφῆ γι' γιὰ πρωτοζαδέρφια
 μά κατσε κι' ἀναρώτα με γιὰ τὸν ἀπάνω κόσμον
 παιδιὰ καὶ νὰ κρατ' οὐρανός, νὰ στέκ' ἀπάνω κόσμος
 κι' ἀνὲ βραφτίζουσε παιδιὰ, καὶ χιτίζουσε μοναστήρια
 παιδιὰ καὶ νὰ παντρεύωνται παλληκαριῶν γυναῖκες.

52ον

Ἡ κόρη ἀναμένουσα τὸν ἐραστήν της ἀποδημοῦντα.

Πουλάκιν ἐκηλόθησε στοῦ Γαλατᾶ τὸν πύργον
 τῆς ματζιοράνας τὴν κορφὴ σ' τοῦ ροσμαριοῦ τὴν φοῦντα
 δὲν ἐκελόθηδε 'σὰν πουλι γι' ὡς κηλαειδοῦν τ' ἀηδόνια
 μόν' ἐκηλόθηδε κι' ἤλεγε γιὰ τὰ ξενητεμμένα
 ξενητεμμένο μου πουλι κι' ἀλέργο μου γεράκι
 ἢ ξενιθιὰ σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ πίνω φαρμάκι
 ξενιτευθῶ θέλω καὶ 'γὼ γῆ μνημα θὰ μὲ βάλῃ.

53ον

**Ὁ ἐπαναστάτης, Κρής δεινῶς πάσχων ἀνά
τὰ ὄρη παρακαλεῖ ἵνα λυθῶσι τὰ δεσμά
καὶ ὁ βαρὺς ζυγὸς καὶ ἔλθῃ ἡ ἐλευθερία
εἰς τὴν Πατρίδα του.—Τὸ ἄσμα τοῦτο
εἶνε εἶδος «Ἐθνικοῦ ὕμνου ἢ ἄσμα-
τος τῶν Κρητῶν».**

Σὲ ψηλὸ βουνὸ σὲ ροιζημιὸ χαράκι
κάθετεν αἰτὸς βρεμμένος χιονισμένος
καὶ παρακαλεῖ τὸν Ἥλιον ν' ἀνατείλῃ
ἤλῃ ἀνάτειλε, ἤλῃ λάμψε καὶ δόσε
γιὰ νὰ λύσουνε χιόν' ἀποῦ τὰ φτερά μου
καὶ τὰ κρούσταλα ἀποῦ τ' ἀκράνυχά μου.

54ον

Τὸ τραγοῦδι τῆς τάβλας.—Μετὰ τὸν γάμον

Μὰ γὼ θωρῶ τὴν ντάβλα μας κι' εἶναι καλὰ στρωμμένη
μὲ μύσκους καὶ μὲ ζάχαρες καὶ μὲ τὰ κυπαρίσσια,
μ' ἡ ζάχαρι ναι τὸ ψωμί καὶ τὸ κρασ' εἶν' ὁ μύσκος
τὰ κυπαρίσσια τοῦ σκαμνιοῦ εἶναι τὰ παλληκάρια.

55ον

Ὁ καυχώμενος Κωνσταντής.

Ὁ Κωνσταντής ἐγεύγετο σὲ μιὰ μιλιὰ ποκάτω
κι' ἐκεῖνὰ ποῦ τρω' κι' ἐγεύγετο ἐπερισσοκαυκάτο
πῶς ἔχ' ἀγάπ' εἰς τὰ μακρὰ κ' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον
κ' ἔχει καιρὸ νὰ τὴν ἰδῇ χρόνους νὰ τὴν ἵταμῶσῃ
μ' ἄβριο (αὔριον) θὰ πᾶ νὰ τὴν ἐβρῇ νὰ γλυκοφιληθοῦνε

56ον

Ὁ ἀνδρειωμένος ἐκ τοῦ μηνύματος.

(Ἄλφα δὴ δὲ κιᾶλλα δὴ ο
σίμα κάπα ρῶ καὶ πῆ
δέλτα γιῶτα μοναχῆ).

Ὅφες ἀργὰς ἐπέρνονα ἀπὸ τὸν ἄϊ Γιωργί
δὲν μ' ἄρесе νὰ πορπατῶ, δὲν μ' ἄρесе νὰ πηαίνω.
μᾶκατσα καὶ λογάριζα τὰ μηνύματα πόσα ναι
καὶ παρὰ τρία μηνύματα ἦσαν ἐννιά χιλιάδες
κιὸ μαῦρός μου παραπατεῖ νῆους ἀντρειωμένου μηνύμα
γροικῶ τὴν πλάκα καὶ βουρκᾶ τὸ νεῖο κι' ἀναστενάζει
ποιὸς εἶσαι σὺ ποῦ μὲ πατεῖς κιᾶποῦ μὲ λογαριάζεις
πεζὸς δὲν ἐμπαιγέντιζα τὴ γῆ νὰ τὴν πατήσω
κι' ἐδὰ τὴν ἔχω σκέπασμα σεντόνια καὶ κοιμοῦμαι

57ον

Ὁ λυπημένος—Πόθος νὰ μεταβῆ εἰς τὸν Ἄδην.

Ἐ τὸν οὐρανὸ χορεύγουνε στὸν ἄδη τραγουδοῦνε
κ' ἐβγῆκαν καὶ καλοῦσανε οὔλους τσοὶ πρικαμένους
Χριστὲ, νὰ μὲ καλοῦσανε κ' ἐμὲ τὸ πρικαμένο.
νὰ κάμω πράσινα κερῖα κι' ἀλεξιγιαῖς λαμπάδες
νὰ τσ' ἄφτα νὰ τὸν γύριζα τὸν ἄδη γύρου γύρου
νὰ δῶ τσοὶ νειοὺς πῶς κοίτουνται τσ' ἀγγούρους πῶς κοιμοῦνται
νὰ δῶ καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ πῶς κάνουν δίχως μάνα
ἂν κλαῖν τὴν νύχτα γιὰ βυζὶ καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ γάλα
καὶ τὰποδιαφωτισματα γιὰ τὴν καυμένη μάνα.

58ον

Πόθος τοῦ ἀνδρειωμένου χάριν τῆς ἀγάπης του.

Νᾶχεν ἡ γῆς πατήματα κι' ὁ οὐρανὸς κερκέλια
νὰ πάθουν τὰ πατήματα νὰ πῆνα τὰ κερκὲλια,

ν' ἀνέβαινα ἔς τὸν οὐρανὸν νὰ διπλωθῶ νὰ κάτσω
νὰ δώσω σείσμα τ' οὐρανοῦ νὰ βγάλη μαῦρο νέφη
νὰ βρέξῃ χιόνι καὶ νερὸ κι' ἀμάλλαγο χρουσάφι.
τὸ χιόν' νὰ βγάλη στὰ βουνὰ καὶ τὸ νερὸ τσοὶ κάμπους
στὴ μπόρτα τῆς πολυγαπῶς τὰμάλλαγο χρουσάφι.

59ον

Ἡ κατάρα τῆς ἀπατηθείσης κόρης.

Πέρα στὴν πέρα γειτονιὰ πέρα στὴ πέρα ροῦγα
κάθεται μιὰ γερόντισσα κ' ἔχει καὶ γέρον ἄντρα
κ' ἔχει κ' ἓνα κακὸ σκυλι' νὰ ξέμορφο κορίτσι
κοράσιο κρυφοφίλητο καὶ κρυφογαστρωμμένο
τσοὶ μῆνες ἐλογάριζε ποῦθελε νὰ γεννήσῃ
στὸ παραθύρι κάθεντο τὰ μάγουλά τ' ἐκράθιζε.
Σετέμπρι, Ὀκτώβρι, Νοέμπρι καὶ Δικέμπρι
γενάρι γέννα τοῦ Χριστοῦ κι' ἀρχημενιὰ τοῦ χρόνου
Φλεβάρι φλέγες μ' ἀνοιξε τῆς ρόγες τῶν βυζιῶν μου
γιὰ νὰ βυζάσω τὸ παιδί νὰ γοργομεγαλώσῃ
καὶ νὰ τὸ στείλω στὸ σκολειὸ καὶ νὰ τὸ μαθητέψω.
Μάρτι μου μὲ τὰ λούλουδα κι' Ἀπρίλι μὲ τὰ ρόδα.
Μαῖ καὶ μάγεψέ τονε τὸν νεῖον ἀποῦ μ' ἀγάπα
ἀποῦ μ' ἐφίλιε καὶ ἔλεγε, ποτέ του δὲν μ' ἀρνᾶται
καὶ τώρα μ' ἀπαρνήθηκε ὅταν λεμονιὰ στὸν κάμπον
κάνω νὰ τοῦ καταραστῶ, μὰ πάλι τὸν λυποῦμαι,
μὰ πάλ' ἄς τοῦ καταραστῶ κι' ὅτι τοῦ μέλλ' ἄς πάθῃ
ἀπὸ ψηλὰ νὰ γρεμιστῇ καὶ χαμηλὰ νὰ δώσῃ
κι' ἐκεῖ ξυράφια καὶ σπαθιὰ ἀπάνω του νὰ κάτσουν
8 γιᾶτροι νὰ τὸν κρατοῦν καὶ 10 μαθητάδες
καὶ 18 γραμματικοὶ νὰ γράφον τσοὶ γιᾶράδες
κι' ἐγὼ διαβάτης νὰ διαβῶ κι' ἀπὸ κειᾶ νὰ περάσω,
νὰ πῶ—καλῶς τὰ κάνετε, καλῶς τὰ πολεμάτε,

κιᾶς κόβουν τὰ ξυράφια σας κρέας μὴν τὸ λυπᾶστε
καὶ ἔχω καὶ ἔγω πλατὺ πανὺ 65 πῆχες
τῆς 5 δούδω γιὰ ξαντὸ τῆς 4 γιὰ φτύλια
καὶ τᾶλλο τὰποδέλοιπο λαζάρι κι' ἀναβόλι.

60ον

Ἡ εὐμορφη Βασιλοπούλα καὶ τὸ Ρηγόπουλον.

Βασιλειοπούλ' ἀρμάτωσε ὀλόχρυστη φρυγάδα,
βάνει κατάρθια μπρότζινα κιᾶντέναις ἀτσαλένιαις
καὶ τὰ κουπιὰ τῆς δαμισκι καὶ τὰ πανιὰ βελουδο
βάνει καὶ ναύταις ἑκατὸ ἀπάρθενα κορίτσα,
μπαίνουν καὶ λάμναν τὰ κουπιὰ δεξιὰ στὴ Μυτιλήνη.
Ρηγόπουλο τὴν ἐθωρεῖ ἀπὸ ψηλὸ παλάτι
χρουσὴ φρυγάδ' ἀρμάτωσε χρουσᾶ πανιὰ τῆς βάνει
βάνει καὶ ναύταις 100 ὁμορφα παληκάρια
μπαίνουν καὶ λάμναν τὰ κουπιὰ ζερβὰ στὴ Μυτιλήνη
στάσου καράβι ξακουστὸ γιὰ θὰ σὲ πολεμήσω
γιὰ θὰ σοῦ παίξω κανονιὰ νὰ σὲ παραλαντήσω
ἔλα νὰ πολεμήσωμεν κι' ἀποῦ νικήσῃ ἄς πάρῃ.
μπαίνουν καὶ πολεμούσανε ποῦ τὸ ταχι' ὡς τὸ βράδυ,
μὰ θελ' ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρα τῆς καὶ σκλάβο τὸν ἐπιάνει
στὸ μεγαλύτερο κουπιὶ νὰ λάμνη τὸν ἐβάνει.
ὁς μου το κόρη τὸ φιλι, ὁς μου το, τοῦ καῦμένου
καὶ τάξε πῶς ἐχάρισε, ζωὴ τ' ἀποθαμένου.

61ον

**Ἡ καλὴ σύζυγος παραγγέλλουσα ἐκ τοῦ
"Ἄδου.**

Δυ' ἀγγούροι ν' ἐβουλευγούνταν, κάτω στὸ κάτω κόσμον,
κλέψουν τοῦ Νᾶδη τὰ κλειδιὰ νὰ βγοῦν εἰς τὸν ἀπάνω
κοράσιο τσοὶ παρακρατεῖ καὶ τσοὶ παραγαδεύγει
δυ' ἀγγούροι, πάρετε κι' ἐμέ, εἰς τὸν ἀπάνω κόσμον.

Κόρη βροντοῦν τὰ ροῦχα σου, συρίζουν τὰ μαλλιά σου,
 χτυπᾷ τὸ φελοκάλυκο, καὶ θεὸς νὰ μᾶς γνωρίσουν.
 Θέλω ψηλαναμπουκωθῶ καὶ δέσω τὰ μαλλιά μου
 καὶ βάλω τὰ καλίκια μου εἰς τ' ἀναμπουκωμά μου
 πάλι καὶ δὲν μὲ πάρετε νὰ σᾶς ἐπαραγγείνω
 νὰ πῆτε τσῆ μανούλας μου τσῆ διπλοπεθερᾶς μου
 νὰ πολεμᾷ τὸν ἄντρα μου νὰ λούη τὰ παιδιὰ μου
 νὰ βάνη τῶν βοσκῶν ψωμί καὶ τῶν ζευγάδων στᾶρι.

62ον

**Πρὸς τοὺς περιλύπους συνδαιτημόνας
 συμβουλή.**

Ἴντά ἔχετε γύρου γυροῦ κι' εἶναι βαρά' ἡ καρδιά σας ;
 δὲν τρῶτε καὶ νὰ πίνετε καὶ νὰ χαροκοπᾶτε ;
 πρὶν νᾶρθ' ὁ Χάρος νὰ μᾶς βρῆ νὰ μᾶς ἐδιαγουμήση
 νὰ διαγουμήση τσῆ γενναῖς καὶ νὰ διαλέξη τσ' ἄντρες
 νὰ πάρη τσ' ἄντρες τσοὶ καλοὺς τσοὶ καστροπολεμάρχους
 ἀποῦ τὰ κάστρη πολεμοῦν

63ον

**Ἡ ἀπατῶσα σύζυγος φοβουμένη τὸν
 ζυλότυπον ἄνδρα της.**

Δέν σοῦ πα μιά δὲν σοῦ ἴπα δὲν σοῦ ἴπα τρὶς καὶ πέντε,
 νὰ μὴν περνᾶς ἀπὸ δεπὰ κι' ἄντρα ζηλιάρην ἔχω
 τὸ ζάλο σου ἴναι γνωριστὸ κι' ἄντρας μου τὸ γνωρίζει
 δέρνει καὶ μαγκλαβίζει με κι' ἀδικοτυραννᾷ με
 μωρὴ σκύλλα μωρ' ἀνομιὰ σκύλλα μαγαρισμένη.

64ον

Πάλιν Ζωῆς καὶ Θανάτου.

Ὅμορφο νεῖον ἐζύγωνεν ὁ Χάρος σ' τὴ μαδάραν
 μὰ ἴτον ὁ νεῖος ὀγλήγορος κι' ὁ Χάρος κουρασμένος·

καὶ πέρν' ὁ νεῖος τὸ ρίζωμα κι' ὁ Χάρος τὴν πλαγιάδα
 πάνω σὲ πλάκαν ἔκατσε ὁ Χάρος διπλοπόδης
 καὶ σφύριζε καὶ φώνιαζεν ὁ Χάρος τοῦ στραθιώτη
 στραθιώτ' ἀνήμενε καὶ μὲ ποῦ θὰ σοῦ παραγγείνω
 Χάροντα, κι' ἴντα μοῦ βαστᾶς καὶ ἴγὼ θὰ σ' ἀνημένω ;
 βαστῶ σου ντάργα καὶ σπαθὶ καὶ κόκκινο λουρίσκον
 βαστῶ καὶ τσῆ γυναϊκᾶς σου ὀλόμαυρα νὰ βάλῃ.

65ον

**Ἡ Βασιλοπούλα ποθοῦσα τὴν ἀνάκτησιν
 τῆς Κρήτης.**

Βασιλοπούλα κάθεντο εἰς σὲ ψηλὸ παλάτι
 τσῆ Κρήτης ἐθυμήθηκε πῶς ἤτονε δική τση
 μ' ἐννιὰ πασάδες ἔκραξε γαὶ κουσουлтάριζε τσοὶ
 πασάδες κι' ἂν τὴν πάρετε τὴν ξακουσμένη Κρήτη,
 θὰ σᾶς ἐντύσ' ὀλόχρυσσα ὄλο μαλαματένια
 τσῆ γούναις ἀποῦ βάνετε χρουσαῖς θὰ σᾶς τσῆ κάμω.

66ον

Ὅνειρον φρικῶδες.

Ἴναντράνισα τὰ μάθια μου κάτω τσ' ἀνύδρους κάμπους.
 θωρῶ ἴναν ποταμὸν θολὸν θολὸν καὶ βουρκωμένον·
 κιτάνάμεσα σ' τὸν ποταμὸν θωρῶ ἴναν καθαλάρη
 ἄσπρος ὁ νεῖος ἄσπρα φορεῖ μαῦρο ἴχει καθαλάρη.

67ον

**Ἐτερον τραγοῦδι τῆς τάβλας.—Ἐπαινοὶ
 πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην.**

Μὰ ἴγὼ θωρῶ τὴν τάβλα μας κι' εἶναι καλὰ στρωμένη
 μὲ μόσκους καὶ μὲ ζάχαραις περιτριγυρισμένη,
 μ' ἄς ἦν' καλὰ ἀποῦ ἴστρωνε κι' ἀποῦ θανε μαντηλι
 κι' ἐκάτσαν γύρω τρίγυρω οἱ γι' ἐδικοὶ κι' οἱ φίλοι·

κι' ἀποῦ τὴν ἐμαργέλονε τρεῖς γύρους μὲ τὰ πιᾶτα
καὶ μὲ κανάτες δεκοχτῶ καὶ μὲ ψωμί 'πιτελίδειο
στὴν μέση 'βαλε βάσαρμον στὸ γύρ' ἔβαλε μῶσκο.
νὰ τρῶμεν καὶ νὰ πίνωμε καὶ νὰ χροκοποῦμεν.

68ον

Συνέντευξις Ἑραστῶν ἐπιτηδεῖα.

Σὰν τραγουδάκιν ἄκουσα ὄξω καὶ νὰ παράκουσα ;
πρόβαλε, μάνα μου, νὰ ἰδῆς νὰ πᾶς καὶ νάρθης νὰ μοῦ πῆς.
Νὰ κάμω πέτσα γαζωτῆ νὰ πέψω στοῦ τραγουδιστῆ.
Νὰ κάμω κι' ἄλλη νάχ' αἰτὸ νὰ μπέψω στὸν πολυαγαπῶ.
Προβαίνει μάνα τση νὰ 'δῆ νὰ πᾶ καὶ νάρθη νὰ τση πῆ·
θγαλν' ὄξ' ἀποῦ τὴν πόρτα τση, καὶ 'κεῖ σπάζει τὸν πόδα τση.
Κὴ κόρη τρέχει νὰ τὴν 'δῆ καὶ βλέπει τὸν τραγουδιστὴν·
καλῶς τον τὸν πολυαγαπῶ ἔλα μου μέσα νὰ σοῦ πῶ.
'Ἐλα, ἔλα τὸ πουλί μου νὰ τὸ δροσιστῆ ἢ ψυχὴ μου.

69ον

**Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Καλλονὴ αὐτῆς.**

'Οντε τὴν θεμελιῶνανε οἱ ἄγγελοι τὴν Πόλιν
ἀπ' τ' Ἄγιον Ὄρος τὸ νερό κι' ἀποῦ τὴ Χρὶ τὸ χῶμα
κι' ἀποῦ τὴν Ἄντρανόπολιν πέρνουν τὰ κεραμίδια·
κι' ἀπῆς τὴν ἀποχτίσανε οἱ ἄγγελοι τὴν Πόλιν
στέκουν καὶ συντηροῦν τῆνε κι' ἀποθαμάζουντάτην
πῶς νὰ τὴν ὀνομάζωμεν ; καὶ πῶς νὰ τὴν ἐλέμεν ;
Πόλι : Κωνσταντινόπολι.

70ον

**Ὁ λεβέντης Κωνσταντῆς ἐνδεδυμένος καλογη-
ρικὰ ἀνογνωρίζεται ὑπὸ τῆς Βασιλοπούλας.**

'Οντεν ἐδικονίζετο ὁ Κωσταντῆς σ' τὰ ξένα
τση ρούγλαις ρούγλαις πορπατεῖ κι' στὰ στενά γυρίζει

βάνει τὰ ρούχα κούντουρα καὶ φάνει τὸ σπαθί του
καὶ 'φάνη τάλαφρὸ σπαθί καὶ τάργυρὸ κοντάρι.
Βασιλοπούλα τὸ θωρεῖ ἀπὸ 'ψηλὸ παλάτι
δὲν εἶν' αὐτὸς καλόγερος.

71ον

Ἡ κακότυχη κόρη παραπονουμένη.

'Οντε μ' ἐγέννα ἢ μάνα μου κιῶντε μ' ἐκοιλιόπνα
ἦταν ἀντάρρα καὶ βροχὴ καὶ κατακνηὰ μεγάλη
ἦσαν πηλὰ στὴ πόρτα μας καὶ βουῦρκα στὴ αὐλὴν μας
κῆρθεν ἢ μοῦρά μου νὰ μπῆ νὰ μὲ χρουσομοιράνη·
καὶ γλύστριξεν εἰς τὰ πηλὰ κι' ἔπεσεν εἰς τὰ βουῦρκα
κι' ὀργίστηκέ μου ἢ μοίρα μου καὶ καταρίστηκέ μου
νὰ περπατῶ στὴν ξενιτιὰ κ' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον·
ξένοι νὰ πλύνουν ρούχά μου ξένοι νὰ μ' ἀναρράφτουν.

72ον

Ὁ πόθος ἐνὸς Βασιλέως. Ἡ χαρὰ ἐν τῷ λαῷ.

'Απὸ τὴν ἄκρη τῶν ἀκριῶν ὡς τε νὰ πᾶ στὴν ἄλλην,
ἔχουσι τάβλαις ἀργυραῖς στρωμνιὰ μαλαματένια
ποτήργια μὲ τσῆς ἐρωθιαῖς κι' ἀποῦ τὰ δῆ πλανᾶται
κι' ἐπέρας' ἑνας Βασιλιᾶς κ' εἰδέν τα κι' ἐπλανέθη.
Χριστέ, μὴν ἤμουν Βασιλιᾶς, Χριστέ, μὴν ἤμουν Ρήγας·
νὰ πέζευγα νὰ 'χόρευγα μὲ τὴν παπαδοπούλα.

73ον

Μετὰ τὴν βάπτισιν. Εὐχὴ συνδαιτυμόνων.

'Αποβαπτίσθη τὸ παιδί νὰ ποῦμ' ἕνα τραγοῦδι
νὰ τὸ χαροῦν γονεοὶ του κι' ἢ συντροφιὰ μας ὅλη·
νὰ τὸ χαρῆ καὶ ὁ νοδὸς καὶ νὰ τοῦ μεγαλώσῃ
καὶ νὰ τὸ μπέψῃ στὸ σκολιὸ γράμματα νὰ τοῦ μάθῃ·
νὰ τοῦ βαπτίσῃ καὶ παιδί.

74ον

Πόθος ἐρῶντος. Παρομοίωσις.

Γραῖδές νεράτζι κόκκινο τὸ παίζ' ἢ μαντζ'οράνα
παίξει το ξεφαντώνει το συχνομυρίζεται το.
«Χριστέ, νὰ μύριζα καὶ ἴγώ, νεράτζι, σὰν ἐσένα
νὰ ἴχα τσὴ κοκκινάδαις σου νὰ μὲ μυρίζ' ἢ ἀγάπη.

75ον

Ἡ πικραμένη μάνα.

Ἐλεγα ἢ πρίκες δὲν γερνοῦν τὰ δάκρυα δὲν τυφλαίνουσι,
ἔλεγ' οἱ γι' ἀναστεναγμοὶ πῶς δὲν κατηγοροῦνε,
θωρῶ τσὴ πρίκαις καὶ γερνοῦν τὰ δάκρυα καὶ τυφλαίνουσι
θωρῶ καὶ τσ' ἀναστεναγμοὺς πολλὰ κατηγοροῦνε
γιατ' εἶχα ἢ μαύρη τρεῖς ὑγιοὺς κι' οἱ τρεῖς καλ' ἀντρωμένοι
τὸν Γιάννο καὶ τὸν Κωσταντὴ καὶ τὸν καῦμένο Μητρο·
τὸν Γιάννο πιάσαν στὰ βουνὰ τὸ Μητρο στὰ λαγγάδιχα
καὶ τὸν καῦμένο Κωσταντὴ σὲ τουρκοπούλας πόρτα.

76ον

Ὁ πνέων Βορρᾶς κώλυμα τῆς συνεντεύξεως.

Ὁψὲς ἀργὰς ἐφύσηξε βαρὺς βορρᾶς καὶ νότος
κ' ἀνεμοκύκλωσε τσ' αὐλαῖς καὶ σφάλιξε τσὴ πόρταις
καὶ σφάλιξε τὴν ἀγαπῶ στὴν ἐδικὴ τσὴ πόρτα
βάνει βαρσάμους μάνταλο βασιλικούς περάταις
καὶ βάνει κι' ἀντιπέρατο βιόλαις καὶ καντιφέδαις.

77ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας ἄνευ σημασίας.

Μὲ συντροφιάν ἐκάθουμου ἀξία καὶ τιμημένην
κι' ἢ συντροφι' ἀγγανάρει με νὰ πῶ ἴναν τραγουδάκι
μὰ ἴγώ δὲν θέλω νὰ τὸ πῶ γιατί δὲν τὸ κατέχω
μὰ πάλι γιὰ τὴν συντροφιά θὰ πῶ ἴνα τραγουδάκι.

θὰ πῶ τραγοῦδι τοῦ σκαμνιοῦ τὴν τάβλα νὰ περπίσω
τὴν ντάβλα καὶ τὴν συντροφιάν.

78ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας ἄνευ σημασίας. Βοσκός.

Μὲ συντροφιάν ἐκάθουμου ἀξία καὶ τιμημένην
κι' ἢ συντροφι' ἀγγανάρει με νὰ πῶ ἴνα τραγουδάκι
μὰ ἴγώ δὲν θέλω νὰ τὸ πῶ γιατί δὲν τὸ κατέω
μὰ πάλι γιὰ τὴν συντροφιά θὰ πῶ ἴνα τραγουδάκι
μὲ τ' ἀγριμάκι βόσκουμου μὲ τσοὶ λαγούς ὄρχιοῦμου
καὶ μὲ γὰ στεϊροσάναδα ἔκανα κουλουμούντρια.

79ον

**Ὁ φυλακισμένος. Ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῶν
συγγενῶν του.**

Φίλοι μ' ὄχθροι γεινίκανε κ' οἱ γι' ἐδικοί μου ξένοι
τ' ἀδέρφια μου τὰ ἴγγαρδιακὰ εἰς τὴν φλακὴ μὲ θάλαν
μὰ ἴεγα γὼ εἰς τὴν φλακὴν δὲν κάνω τρεῖς ἡμέραις·
μὰ παραπέσαν τὰ κλειδιὰ κι' ἔκαμαν τράντα χρόνους
τριὰ καρυδάκιχα φύτεψα τσὴ φυλακῆς τὴν πόρτα
κιὰπὸ τὰ τριὰ καρπὸ ἴφαγα.

80ον

Ὁ θάνατος τοῦ ἐκ Θεοῦ Ἰσοῦ Ἀλιφκίερη.

Στὸ Θερίσο ψυχομαχεῖ ὁμορφος Ἀλιφκίερρης
κλαῖν τον οἱ μικρομέγαλοι κλαῖν τονε κι' οἱ διαβάταις
μὰ ὡς τὸν κλαίει ἢ γυναικὰ του κλανεὶς δὲν τονε κλαίει
α' ποθαίνεις, Ἀλιφκίερη μου καὶ μένα ποῦ μ' ἀφίνεις ;
τίνος τ' ἀφίνεις τ' ὄρφανὰ τὰ ἔρημα κουράδιχα
— πρῶτα τὰφίνω στὸν Θεὸν καὶ δεῦτερα σ' ἐσένα.

81ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας χάριν τοῦ οἰκοδεσπότη.

Τὸν ἀντρωμένον μὴν τὸν κλαῖς ὄντε κἴν ἀστοχίση
μ' ἂν ἀστοχίση μὴ καὶ δρὸ πάλ' ἀντρωμένος εἶναι
πάντα 'ναι ἢ πόρτα τ' ἀνοιχτὴ κ' ἢ τάβλα του στρωμμένη
καὶ τ' ἀργυρόν του τὸ σκαμνὶ ὄμορφα στολισμένο
χαροκοποῦν οἱ φίλοι του χαρὰ στὸν ἀντρωμένο.

82ον

Παράπονα νέου πρὸς νέαν. Περίεργα.

Κόρη βερυκοκόκκινη συρικομαυρομάτα
δέσε τὰ περιστέρια σου ἀπ' ἔρχονται τσ' αὐλαῖς μου
κι' ἂν ρίξω στάρι τρῶσιν το νερὸ καὶ πίνουσιν το
καὶ μὲ τὰ ποδαράκια των τὸ χῶμα πέρνουσι μου
καὶ 'γὼ τὸ χῶμα θέλω το καὶ πύργο θεὸ νὰ κτίσω
καὶ πύργο κι' ἀλητριβειδιὸ κι' ἀνώγισα καὶ κατώγισα
γὰ νὰ προβαίνω νὰ θωρῶ τοῦ Φράγγου τὴν ἀρμάδα
ὄντεν κι' ἀποῦ ἐπρόβαλε μὲ 18 καράβια
ὄμπρὸς πηγαίνουν τὰ μιτσὰ κι' ὀπίσω τὰ μεγάλο

83ον

Ἐπιστολὴ πρὸς ἀποδημοῦντα ἐραστήν.

Τούταις ἢ μέραις τό 'χρουνε τούταις ἢ ἐβδομάδες,
κιάποῦ 'χει φίλον τὸν καλεῖ δικὸν τὸν πρεμαζώνει
κιάποῦ 'χ' ἀγάπη στὰ μακρὰ γράφει γραφὴ καὶ μπέμπει
καὶ γράφει κ' εἰς τὰ πόγραμματα τὰ λόγια καὶ τσὴ λέει
ἀξένο, δὲν τὰ βαρέθηκες τὰ ξένα νὰ γυρίζης;
τὰ χαμηλὰ προσκέφαλα τάνύπλυτα σεντένια
καὶ τάκοσκίνιστο ψωμί τσ' ἀγκάλης ὀὲ θυμᾶσαι;

84ον

Ὁ πλεῖσιος γάμος μιᾶς ὄρφανῆς

Θωρεῖς ἐκείνην τὴν κορφήν, τὴν ἄλλην τὴν παρέχει
ἐκεῖνὰ 'πὸ 'πίσω κάνουνε μιᾶς ὄρφανούλας γάμον,
'ς καθὼς ἀποῦ 'ταν ὄρφανῆ, πλείσιό τονε τὰσκέρι
5 χιλιάδες πᾶν' ὄμπρὸς καὶ 4 ὀπίσω
στὴ μέση πάει ἢ λυγερὴ στ' ἀσῆμι κουκλωμένη
σ' ἀσῆμι κ' εἰς σὲ μάλαμα κι' εἰς τὰ μαργαριτάρια.

85ον

Ὁ νέος παλαίων μὲ τὴν νόσον.

Σιγά-σιγά 'βρεχεν ὁ Θιός κι' ὁ Γιάννης ἐτραγοῦδιε
καὶ πέρν' ἀέρας τὴν λαλιὰ τοῦ δράκοντα τὴν πάει
ξυπνᾶ του τὴν δρακόντισσα μὲ τὰ δρακόπουλά τση.
βούλετ' ὁ Δράκος τὸ Θεργιὸ τὸ Γιάννη γιὰ νὰ φάη.
νὰ φά' ἐμὲ τὸ μοναχὸν τσὴ μάννας τὸ καμᾶρι
«μὰ ἐσκοτώθη τὸ θεριὸ».

86ον

Ὁ γάμος σταῖς Σφακιαναῖς Μαδάραις

Παιδιὰ κι' ἴνταν' ἢ μπαλωταῖς τσὴ Σφακιαναῖς μαδάραις
παιδιὰ λαγὼ ζυγώνουνε γῆ ἀγρίμι κυνηγοῦνε
μουδὲ λαγὼ ζυγώνουνε γῆ ἀγρίμη κυνηγοῦνε
μὰ κάνουν γάμον στὰ σελιὰ καὶ περιξεφαντώνουν.

87ον

Αἰτησις πρὸς γάμον ὠραίας κόρης

Ἐμήνυσεν ὁ Σηφαλιὸς τοῦ καπετάνι Πόρο
ἂν ἔχη κόρην ὄμορφη νὰ τοῦ τὴν ἐφυλάξῃ
καὶ κεῖνος πάλιν τοῦ μηνᾶ μὲ τὸν ἀμπασιαδόρον
ἄμε χαιρέτα μου τονε τὴν ψεύτη τὸν μαριόλο
κἴν ἔχω κόρην ὄμορφη ζητοῦνε μου τινε κιάλλοι
δασκάλοι καὶ γραμματικοὶ καὶ πρωτοκαπετάνιοι.

88ον

Οἱ Ἀθίγγανοι καὶ ἡ φρόνιμη κόρη

Τρεῖς Ἀτζιγγάνοι γεύγονταν ἑσὲ δαφνοποταμίδα,
κι' οἱ τρεῖς σγουροὶ κι' οἱ τρεῖς ξανθοὶ κι' οἱ τρεῖς γαϊτανοφροῦδοι
καὶ σέρνουν καὶ μιὰ λυγερὴ καὶ στέκει καὶ κερνᾶ τση
βούλετ' ὁ γ' εἶς ἀτζιγγανὸς τὴν κόρην νὰ φιλήσῃ
μ' ἡ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη
καλλιὰ στραβὴ καλλιὰ κουτσὴ καλλ' ἀποσβολωμένη
παρὰ νὰ δώσω γὼ φιλι ἐσᾶς τῶν ἀτζιγγάνων
νὰ λέν τὸν Γιάννη κερατᾶ καὶ τὴν Μαριῶ πουτάνα.

89ον

Τὰ ἐν Φραγκοκαστέλλῳ παλληκάρια

Ποῦ θεὸς νὰ δῆ καὶ νὰ χαρῆ ὁμορφα παλληκάρια
ὡς πᾶ στοὺς Φραγκοκάστελο νὰ ναι τ' ἀγίου Νικήτα,
νὰ δῆς μακροῦς γιὰ τ' ἄρματα κοντοῦς γιὰ τὸ λιθάρι

90ον

Ἡ ἄπιστος γυνὴ τ' ὄνειρόν της ἢ ὁ πόθος της

Χριστέ μου, νὰ ξεδήλιεναι τ' ὄνειρο πούδ' ἀπόψε
τὸν καυκόν μου ὅσα κυνηγὸ τὸν ἄνδρα μου εἶδ' ἀγρίμι
Χριστέ μου νὰ τὸ σκότῳ ὁ κυνηγὸς τὰ γρίμι
νὰ φάω ποῦ τὸ σκότι του νὰ ὀροισιτῆ καρδιὰ μου
νὰ πάρω ποῦ τὸ αἷμάν του νὰ βιάψω τὰ μαλλιά μου.

91ον

Ὁ πατὴρ ἐξετάζων τὸν ὑποπτον υἱὸν του

Γιέ μου καὶ πούσουν ὄψαργὰς ὄντε σὲ διαλαλοῦσαν;
κινῶντε σὲ τρομπετάρανε πούστουν καὶ δὲν ἐφάνης;
ποῦ κλεφτεῖς; καὶ ποῦ φόνευεις; ποῖα μονοπάθια κράθεις;
μ' Ἀφέντη μου δὲν ἤμουν κειὰ μὰ στρατεμμένος ἤμουν
στὸ Τίθι ἐκατέθηκα στὸ ῥημοκούραδὸ μας

καὶ μέτρον καὶ λογάριζα πόσους βοσκούς θὰ βάλω.
12 θέλουν τὰ ὄζα καὶ 15 ἡ γι' αἴγες.

92ον

Ὁ χάρων καὶ οἱ ἀνδρειωμένοι

Παιδιὰ κι' ἦντα γινήκανε τοῦ κόσμ' οἱ γι' ἀντρωμένοι
μουδὲ τσὴ μέσαις φαίνονται μουδὲ τσ' ἀναμεσάδες
κάτω στὴν ἄκρη τοῦ γιாலῦ στὴν τέλειωσιν τοῦ κόσμου
σιδεροπύργο κάνουνε τοῦ Χάρο νὰ χωστοῦνε
κιὸ Χάρος μυίγρια γίνεται καὶ συχνοκυνηγᾶ-τσοι.

93ον

Ὁ ξαρματωμένος πολεμιστὴς

Ἄνδρες γιατί μὲ διώχνετε γιατί μὲ πολεμάτε
γιατί μ' ἠῦρετε μοναχὸ κι' εἶμαι ξαρματωμένος;
ἀφίστε με ν' ἄρματωθῶ νὰ βάλω τ' ἄρματά μου
τότε νὰ δῆτε πόλεμον τὸν κάνουν ἡ γι' ἀντρωμένοι
τὸν κάνουν οἱ γι' ἄνδρες οἱ καλοὶ οἱ καστροπολεμάρχοι
ἀποῦ τὰ Κάστρη πολεμοῦν.

94ον

Παράκλησις ἐραστοῦ πρὸς τὸν θάνατον

Ἐμήνυσεμ' ὁ Θάνατος μαντάτο μὲ τὸ Χάρο
ν' ἀφήσω τὴν ἀγάπη μου νὰ τὴν ἐπάρουν ἄλλοι
μὰ μῆνυσά του το καὶ γὼ μὲ τὸν ἀμπασιαδόρον
« παρακαλῶ σε, Θάνατε, καὶ προσκυνῶ σε Χάρε
γιὰ νὰ μ' ἀφήσης νὰ χαρῶ κι' ἐγὼ δὴδὲ τρεῖς ἡμέραις.

95ον

Τὸ μήνυμα τῶν ἀνδρειωμένων ἐκ τοῦ ἄδου

Ἄκοῦστε ἔντὰ μηνύσανε τοῦ Νάδ' οἱ γι' ἀντρωμένοι
νὰ τῶν ἐπᾶσιν ἄρματα μολύβια καὶ μπαρούθια
καὶ πόλεμο θὰ κάμουνε τοῦ Χάρο δίχως ἄλλο

για δὲν τὸν ἐβαστεῦνε μπλεῖθὸ νὰ ξεδιαλέη τσ' ἄντρες
νὰ πέρνη τσ' ἄντρες τσοὶ καλοὺς τσοὶ καστροπολεμάρχους.

96ον

τὸ μῆνυμα τοῦ νέου ἐκ τοῦ ἄδου

Ἄκουστε ντὰ παράγγεγε γι' εἷς νειὸς ἀποῦ τὸν Ἄδη
χαίρεστε σεῖς οἱ ζωντανοὶ εἰς τὸν ἀπάνω κόσμον
γιατὶ πᾶ ποῦ ἴμαστε κι' ἐμεῖς στενὸς μᾶς εἶν' ὁ τόπος,
δὲν ἔχει ὁ Νάδης καπειλεῖα δὲν ἔχει χαροκόπους
δὲν εἶναι βόλι καὶ χοροὶ μ' οὐδὲ σιμάδι γι' ἄντρες.

97ον

Ἄπουδία τοῦ ἐραστοῦ. Τὰ δάκρυα τῆς νέας

Μὲ γὼ ἴμνωξα τσ' ἀγάπης μου βραδιὰ νὰ μὴν τσὴ λείψω
καὶ μιὰν βραδιὰν τσὴ ξώμεινα μιὰν νύχτα μιὰν ἐσπέραν
γεμίζουσι τὰ βουναὶ φωναῖς καὶ τὰ μουράκια δάκρυα
καὶ τὰ λαγγοπεράμματα ἀξέπλεχταις πλεξοῦδες.

98ον

Αἱ ἀρχηγεῦσαι οἰκογένειαι ἐν Λάκκοις

Γενναῖς γενναῖς τὸ πέρνουνε τὸ καπεταναλάκι
τσὴ Λάκκοις οἱ Γιαννάριδες Πρώιμοι καὶ Μπολάνοι
Σαρίδες καὶ Πάρασκιανοὶ Μαντάκοι καὶ Σκουλάδες

99ον

Τὸ ὄνειρον ἐνὸς νέου

Ὁνειρο τῶδε λυγερὴ νὰ μοῦ τὸ ξεδιαλύνης
ἀπόψε χώραις ὠρίζα καὶ πρᾶσα ἴπρασολόγουν
καὶ λεφτοκάρυα τσάκιζα κι' ἀνθοὺς ἐκουρφολόγουν
δὲν τὸ θωρεῖς βχυρήμοιρε, μόνος καὶ μοναχὸς σου
ἢ χώραις εἶναι χωρισμοὶ τὰ πρᾶσα εἶναι πρίκες
τὰ λεφτοκάρυα μπαλωθιῆς ξεχωρισμὸς γιὰ πάντα.

100ον

Ἄσμα διὰ τὴν Πολυστένακτον Κρήτην

Τρεῖς χρόνοι πᾶνε σήμερον 4 περπαρτοῦνε
καλλὴν καρδιὰν δὲν ἔκαμα μουδὲ καὶ θέλω κόμει
γιὰ τὴν γλυκεῖα πατρίδα μου γιὰ τὴν καυμένην Κρήτην
ποῦχε τὸ Μίνω βασιλῆα τὸν πρῶτον νομοθέτην
τὸν πρῶτον νομοκράτορα ἀποῦθετε τσοὶ νόμους

101ον

Ἡ ἀλώδης τοῦ Ἡρακλείου ἔνεκα προδοσίας

Κάστρο καὶ ποῦν' οἱ πύργοι σου καὶ τὰ καμπαναργῆα σου
καὶ ποῦν οἱ γι' ἀντρωμένοι σου τ' ὄμορφα παλληκάρυα
μὰ ἴμενα γι' ἀντρωμένοι μου τ' ὄμορφα παλληκάρυα
ἢ μαύρη γῆς τὰ χαίρεται, στὸ μυρισμένον Ἄδη
δὲν ἔχ' ἀμάχη τσὴ Τουρκιᾶς μουδὲ κακιά τοῦ Χάρου
μονὸ ἴχω ἀμάχη καὶ κακιά τοῦ σκύλου τοῦ προδότη
ἀποῦ μοῦ τὰ κατάδουδε.

102ον

Σφακιανὰ καὶ Καλεργιανὰ κουράδια

Στὰ χιόνια χιονιστήκανε Καλεργιανὰ κουράδια
Καλεργιανὰ καὶ Σφακιανὰ κι' ἀποῦ τοῦ Γερακάρη
γυρεύουσιν τα κι' οἱ βοσκοὶ κλαῖντα νοικοκυροῖν των
μὰ ἴσαν τὰ κλαίη ἴνας βοσκὸς κινεῖς δὲν τὰ λυπᾶται
ἄσεισε κουρνέ, τὸ γένει' σου νὰ παίξῃ τὸ κουδοῦνι
νὰ τὸ γροικῆσουν κι' οἱ κριγοὶ νὰ παίξουν τὰ σκλαβέρια
νὰ στοὶ γροικῆσουν τὰ ὄζα νὰ παίξουν τὰ λεράκια
νὰ τσοὶ γροικῆσουν καὶ τ' ἀρνιά.

103ον

Παράπονα κόρης ὑπάνδρου.

Μάνα, μὲ κκοπάντρες καὶ μ' ἔδωκες τσοὶ κάμπους
μὰ γὼ τσὴ κάμπους δὲν βαστῶ γλυκὺ κρασί δὲν πίνω

γῆτ' ἀρχαλίτσα δὲν λαλεῖ καὶ κοῦκοι δὲν φωνιάζου
 φωνιάζ' ὁ κοῦκος στὰ βουνά κι' οἱ πέρδικες στὰ δάση
 φωνιάζει μιὰ λασιώτησσα καὶ μιὰ Λασιωτοπούλα
 φρυγάδες ἐπνιγήκανε ἐξήντα δηὸ χιλιάδες
 κλαίν' οἱ μανάδες τὰ παιδιὰ, κλαίν' οἱ γυναικες τσ' ἄνδρες
 καὶ μιὰ κοπέλα ὁμορφη τὸν ἀγαπητικὸν τση
 ἄτζεμπα καὶ ποῦ βρίσεται;

104ον

Ἴντα τὰ θέλουν τὰ κρσιχὰ στὸν Ἀγριλέ καὶ πάντα,
 ποῦ κείνοι ποῦ τὰ πίναγνε ἐθέκαν κι' ἀποθάναν;
 ἀπόθηνεν ὁ Κίπαρης ψυχομαχ' ὁ Βελόνης
 καὶ πάρτε τχ κι' ἀμέτε τα εἰς τὸ Φουρνὲ στὴ Ζουρβὰ
 ἀποῦν ἄνδρες καὶ πίνουν το καὶ τὸ χαροκοποῦνε.

105ον

Πόθος χάριν μιᾶς ἐβραιοπούλας.

Χριστέ μου, νὰ γινόντανε ἡ ὄβρηκὴ λειθάδι
 κι' ἡ ὄβρηπούλαις πέρδικες κι' ἐγὼ περδικολόγος
 νὰ πάρω τὸ τουφέκι μου τὸ περδικόπουλό μου
 νὰ ἔθγαινα νὰ κυνήγωνα μιὰ σκύλαν ὄβρηγοῦλα
 ποῦ ἄτονε δώδεκα χρονῶν ἀστραφτερὴ δροσάτη.

106ον

Κάτω στὸ γιᾶλὸ κάτω στὸ περιγιάλι
 πλύνουν Χιότισσαις πλύνουν παπαδοπούλαις
 πλύνανε κι' ἄπλοναν καὶ με τὴν ἄμμο παίζαν
 σήκωσε βορῖὰ μαῖστρο τραμουντάνα
 κι' ἔπαρέ των .τ' ἀψηλὰ τὰ φουστάνια

107ον

Ἡ δολιότης μιᾶς κόρης.

Θεργιὸ μεταμορφώθηκε καὶ γίνηκε κοράσιον
 σὲ χεῖλια πηγαδιοῦ κατσε καὶ τζαγκουρνομαδιέτο

κι' ὁ Κωσταντῆς κατέβαινε ἀπὸ λαγοῦ κυνήγι
 κείχε τὸ φέσιν του στραβὰ καὶ τὸν τζιφτέ του σπούρδα
 —τί χεις κοράσιον μου καὶ κλαῖς καὶ τζαγκουρνομαδιέσαι;
 τὸ δακτυλίδι μου ἔπεσε στοῦ πηγαδιοῦ τὸν πάτο
 κι' ἀποῦ βρεθῆ καὶ βγάλει το ἄντρα θὰ τὸν ἐπάρω.
 ἀρχίζ' ὁ νιὸς καὶ γδύνετο καὶ ὁμορφοξυπολιέτο
 παίζει τὴν πρώτη βουτακιὰν καὶ πάει ὡς τὴν μέση
 καὶ ξαναπαίζει ἄλλη μιὰ καὶ πάει ὡς τὸν πάτο
 «δὲν εἶναι πᾶ ῥαβώνιδες μουδὲ καὶ δακτυλίδια
 μόνον ἄνθρώπων κεφαλαῖς καὶ γυναικῶν πλεξούδες
 θεργιὸ καὶ πι' ἄλλο γέλασες κι' ἐμὲ στὸν Χάρω μπέμπε;

108ον

Ἡ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐρημία. Ἡ κατάρα τοῦ κροῦ

Ἀποῦ τὰ ὄρην ἔρχομαι ποῦ τὴν ξερομαδάρα
 δὲν μ' ἐρωτᾷτ' ἴντα μαθα δὲν με ῥωτᾷτ' ἴντα ὅα;
 εἶδα μαδάραις θλιθεραῖς κούράδια ρημασμένα
 καὶ μιτατοκαθίσματα κι' ἦτον ἀρραχνησμένα
 μὰ νὰ μιτατοκάθισμα ξεχωριστὸ ἀποῦ τᾶλλα
 μέσα ὁ βοσκὸς ψυχομαχεῖ μέσα ὁ βοσκὸς ποθαίνει
 κλαῖν τον τάρνιέ του κλαίντονε καῖν τον καὶ τὰ μεγάλα
 μ' ἕναν ἄρνι μαυρόματο μυρολογᾷ καὶ λέει
 ἄς τονε κιᾶς ψυχομαχεῖ ἄς τονε κιᾶς ποθαίνει
 γιὰτὶ σφαξε τὴν μάνα μου καὶ οὔλα μου τὰδέρφια
 καὶ μένα φοβερίζει με.

109ον

Αὐγίτσα θε νὰ σηκωθῶ ποῦ τοῦ βουνοῦ τὴ ριζὰ
 νὰ σύρω νὰ ξημερωθῶ βουνό μου στὴν κορφὴν σου
 νὰ κάμω κύκλο στὸ βουνὸ βόλιτα στὴ μαδάρα
 νὰ βρῶ μιὰν πέτρα ριζιμιὰ νὰ διπλωθῶ νὰ κάτσω

νά 'κούσω γερακιῶ φωνήν καὶ φάλκον νά λαλήση
νά 'κούσω καὶ τὴν πέρδικα τὴν πειταπλουμισμένη.

110ον

Μάνα δὲν κάνω κολατσιό, μάνα δὲν κάνω γιῶμα
'σάν δὲν σκοτώσω τὸ θεργιό ποῦναι στὸν καλαμνιῶνα
κεῖχε τσὴ κεφαλαῖς διπλαῖς τὰ 'μμάθια 2 ζευγήρια·
τὰ 'ντόθια 'σιμοφύτευτα.

111ον

'Ο δεσμώτης ἐπαναστάτης.

Δὲν ἦτο κριμα κι' ἄδικο κι' ἄζυγανιὰ μεγάλη ;
νά ζέψουνε τὸν Κωσταντῆ μὲ τ' ἄγριο βουθάλι ;
μὲ σιδερένιο τὸν ζυγὸν μὲ ζεύλαις ἀτσαλένιαις
τὰ πανοζεύλια τοῦ ζυγοῦ ἦτονε πυριτσένια.

112ον

Μαροῦλα δέρν' ἡ μάνα τση Μαροῦλα μαγκλαβίζει,
Μαροῦλα ποῦ 'σουν τὸ ταχὺ ποῦ 'σουν τὸ μεσιμέρι ;
ποῦ 'σουν ἀργὰ στὸ δεῖπνό μας δὲν ἦρθες νά δειπνήσης ;
μάνα νερό δὲν εἴχαμε κι' ἐπήγα νά γεμίσω
κι' ἐπήραν τ' ἄστρη τὸ νερό τὰ νέφη τὸ πηγάδι
κι' ἕκατσα κι' ἐπερίμενα κι' ὄρπιζα πῶς θὰ ν' ἄρθη.

113ον

Οἱ ἄνδρεῖοι Μπαλωμένος καὶ Καρκανιάς

Προβαίνω στὸ Θυμαροπῶ στ' Ἀνίμπαλ' ἀπὸ πάνω,
θωρῶ καὶ πρεμαζώνουντα στοῦ Κυπαροσταμάτη
α παιδιὰ, καὶ γάμο κάνουνε γῆ καὶ παιδιὸ βραφιτίζουν ;
μ' οὐδὲ καὶ γάμο κάνουνε μ' οὐδὲ παιδιὸ βραφιτίζουν
τρεῖς γάμους κάν' ὁ Σουστανᾶς καὶ τσ' ἔχει καλεσμένους
τὸν Μπαλομένο σύντεκνον τὸν Καρκανιὰ κουμπάρο
τὸν Μπαλομένο πιάστ' ὄμπρός τοῦ Καρκανιὰ βαρεῖτε
ποῦναι στὰ πόδιχ γλήγορος στὰ χέρια δυναμάρης.

114ον

Γιατ' εἶναι μαῦρα τὰ βουγὰ καὶ στέκουν βουρκωμένα,
Μουδ' ἄνεμος τὰ πολεμᾶ μ' οὐδὲ βροχὴ τὰ δέρνει,
μόνο διαβαίν' ὁ Χάροντας μὲ τοὺς ἀποθαμένους
τσοὶ νειοὺς πέρνει ἀπὸ μπροστὰ τσοὶ γέροντες ποῦ πίσω
καὶ τὰ καῦμένα τὰ μικρὰ στὴν σέλ' ἀραδιασμένα
κόνεψε Χάρο σὲ χωριὰ κόνεψε σὲ μὲτὰ βρύσι
νά πιῶν οἱ γέροντες νερό κι' οἱ νειοὶ νά παίξουν βόλι
καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα λουλούδιχ νά μαζέψουν
μὰ δὲν κονεύγω σὲ χωριὰ δὲν στένομε σὲ βρύσι
κι' ἔρχοντ' οἱ μάναις γιὰ νερό γνωρίζουν τὰ παιδιὰ των
γνωρίζουντε τ' ἀντρώινα ξεχωρισμὸν δὲν ἔχουν.

115ον

Μηλίτσα ποῦ 'σαι στὸ γρεμνὸ τὰ μῆλα φορτωμένη,
τὰ μηλά σου μυρίζουνε μὰ τὸ γρεμνὸ φοβοῦμαι
μὰ σ' ἂν φοβᾶσαι τὸν γρεμνὸ ἔβγα σ' τὸ μονοπάτι
καὶ πέρνω τὸ στρατὶ στρατὶ τὸ μονοπάτ' ἐπάτει
τὸ μονοπάτι μ' ἔβγαλε σ' ἔρημο' κλεισουδάκι
βρίστω σαράντα μνήματα ἀδέρφια κι' ἀξαδέρφια
μ' ἓνα μνήμα παράμνημα ξεχωριστό ποῦ τ' ἄλλα
Δὲν τῶδα καὶ τὸ πάτησα πάνω στὸ κεφαλάρη
γροικῶ τὴν πλάκα καὶ βουρκᾶ τὸν ν' εἶόν κ' ἀναστενάζει
ποιὸς εἶσαι σὺ ποῦ μὲ πατεῖς κι' ἀποῦ μὲ λογαριάζεις ;
πεζὸς δὲν ἐμπεγιέντιζα τὴν γῆν νά τὴν πατήσω
κι' ἐδᾶ τὴν ἔχω πάπλωμα σεντόνια καὶ κοιμοῦμαι.

116ον

Τὸ μῆλον ὅσον κρέμεται εἰς τὴν γλυκομηλίτσα,
γῆ πέφτει γῆ μαραίνεται γῆ τὰ πουλιὰ τὸ τρῶσι
γῆ πέφτει στὸ περίστροφο καὶ πέρνου το οἱ διαβάταις
ἔτσά 'ναι δὰ κι' ἡ κοπελιὰ σ' ἂν ἔρθη τοῦ καιροῦ τση
βρίστ' ἀφορμὰς τση μάνας τση καὶ λόγια τοῦ καιροῦ τση

μάνα στή μέση δὲν χωρῶ στήν ἄκραν τρών' οἱ ψύλλοι
στρωσέ μου ὄξω στήν αὐλήν ὄξω στὸ φεγγαράκι
γιὰ νὰ δροικῶ καὶ τὸν βοσκὸν ὃν τε διπλοσφυρίζει
κι' ὄντε λαλεῖ τὰ πρόβατα κι' ὄντε ντὰ ποτσακίζει
μωρὴ βοσκὸν ἀγάπησες μωρὴ βοσκὸν ἐπῆρες
ἀποῦ ἔχουν τὰ στιβάνια του ἐντὰ λογιῶν τομάρι
καὶ κατινὸ καὶ σκυλινὸ καὶ γιτσικὸ καὶ πρόβριον
καὶ κολισαίρας κούτελο καὶ τ' ὄφι τὸ δερμάτι.

117ον

Οὐλα τὰ κάστρο, κάστρο, κάστρο, κάστρ' εἶναι,
κάστρο, κάστρο καστρινὴ
πετροκαλαμαρθιανή

σ' ἂν τσῆ Σούδας τὸ κάστρο κάτρο μὴ βρεθῆ
κάστρο κάστρο μὴ βρεθῆ
φράγκα μὲ τὸ ρεπαρτί

Τοῦρκοι τὸ πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα

χρόνους μῆνες εἰκοστρεῖς
πετροκαλαμαθιανή

κι' ἄλλους εἰκοστεσσάρους δὲν τὸ πέρνουνε
δὲν τὸ πὲ τὸ πέρνουνε
δὲν τὸ προξενεύουνε

μὰ ἴνα σκυλι Ρωμιᾶκι μιᾶς Ὀβριᾶς παιδι
μιᾶς ὄβριᾶς ὄβριᾶς παιδι
ὁποῦ γῆς μὴ τὸ δεχτεῖ

προσκεφαλάδι βάνει καὶ γαστρώνεται

καὶ γαστρὸ, γαστρώνεται
καὶ ξεφανερώνεται

εἰς τὴν κοπριᾶν ἐπῆγε καὶ κοιλιέτεν το

καὶ κειλιέ κοιλιέτεν το
καὶ σκυλομουργιέτετο

*Ἄχι δὲν μὲ λυπᾶσται ποῦ στὸ μῆνα μου
ποῦ στὸ μῆν-στὸ μῆνα μου
νά ἔχετε τὸ κριμά μου

ἀνοίγουνε τὴν μπόρτα χίλιοι μποίνουε
χίλιοι-χίλιοι μπαίνουε
δρὸ χιλιάδες βγένουε

118ον

Γιάννη Γιάντα ἴσαι ράθυμος Γιάννη Γιάντα μαλώνεις ;
πῶς νὰ μὴν εἶμαι ῥάθυμος καὶ πῶς νὰ μὴ μαλώνω ;
οὐλημερνής ἔστον πόλεμον καὶ καθ' ἄργα στὴ βίγλα
καὶ οὐλαις οἱ βίγλαις βλέπουνε καὶ σεῖς κοιμᾶστε μόνον
παιδιὰ δὲν κράζουν πετεινοί ;

119ον

*Ὁμορφη λὲν τὴν Ζάκυνθον μ' ὁμορφη εἶναι κι' ὄλας
γιατ' εἶναι τὰ μπετένια τση κάτω στ' ἀκρογιχλάκι
κι' ἔχει καὶ σπίθια ἴωγιαστὰ κι' ἀνώγια καὶ κατώγια
κι' ἔχει ἀργαστήρια τορνευτὰ ττὸν τόρνο τορνεμμένα.

120ον

Συντέκνισα τὸν σύντεκνον γλυκὰ τὸν τραπεζώνει
γλυκὸ κρασί τὸν ἐκερνᾶ προικιὰ λόγια τοῦ λέει·
ὁμορφος εἶσαι σύντεκνε μὰ ἔχεις χλωμιά γυναῖκα.
μὰ σὲ σοῦ πρέπει, σύντεκνε, γυναῖκα σᾶν ἐμένα
ποῦ ἔχω τοῦ ἥλιου τσ' ὁμορφιές τοῦ φεγγαριοῦ τσ' ἀσπράδες.

121ον

Ρωμιόπουλον ἀγάπησε μιὰν σκύλαν ὄβριπουλα
μ' ἢ γιοβριπουλα τοῦ ἔλεγε πάντα παράγγενέ του
νά θλέπεσαι Ρωμιόπουλον Σαββάτ' ἄργα μὴν ἔρθης
γιατ' ἔχουν σκόλην οἱ γιοβριοὶ καὶ θὰ σὲ καταλύσουν
μὰ κεῖνο ἐπαράκουσε Σαββάτ' ἄργα καὶ πάει
πιάνουν μπισταγκονίζουτο καὶ πᾶν νὰ τὸ φουρκίσουν

ὄμπρὸς ἔπνευε ἡ Τουρκιᾶ, ὀπίσω οἱ Ὅβραῖοι
 στῆ μέση τὸ Ρωμιόπουλο ἄν μῆλο μαραμμένον
 μ' ἡ ὄβριοποῦλα τοῦ ἴλεγε ξαναπαράγγενέ του
 νὰ βλέπεσαι Ρωμιόπουλο μὴν ἀλλαξοπιστήσης
 τὴν πίστιν τὴν ρωμαίικην.

122ον

Ξένο κι' ἐγὼ ξένο καὶ σὺ ξένο τὸ περιβόλι
 ξένο μου. κι' ἄς τὰ παίζωμεν ἐμεῖς τὰ δὴ τὰ ξένα
 ξένο, καὶ ποῦν' τὰ γρόσα σου κι' ἤρθες ἐπᾶ νὰ παίξεις
 ἑκατοδὺ ὀφλουριὰ βαστῶ στὴ τσέπην μου δεμμένα
 καὶ πάρε, κόρη, τὰ μισὰ νὰ μείνης μετὰ μένα.

123ον

Ἄποῦ τὰ Ἱεροσόλυμα καράβι κατεβαίνει
 στὴν πρύμνην κάθεται ὁ Χριστὸς στὴν πλώρη Παναγία
 κι' Ἄγιος Νικόλας στὰ πανιά κι' οἱ 12 Ἀποστόλοι
 κι' ὁ Πέτρος εἶναι ναύκληρος καὶ ὁ Λουκάς ρεῖζης
 κι' Ἀντώνιος εἶν' ὁ μάγειρος.

124ον

Κόρη λυγερὴ ξανθὴ καὶ μαυρομάτα
 ἀναπλέκετο σ' καλιὰ ἄνθρωμένου μνήμα
 τὰ μαλλάκια τση τὸν τάφον ἐσκεπάζαν
 τὰ ἄμματάκια τση στὴ γῆ πηλὸν ἐκάναν
 τὰ χεράκια τση τὸν Κύριον δοξάζαν.

125ον

Πολλὰ ἴπαθα πολλὰ ἴσπρα νὰ τὸν ἀποκοιμίσω
 μὰ ἄν τὸν ἀποκοίμισα τὸν δίμουρό μ' ἀφέντη
 γδύνομαι ἴγὼ τὰ ροῦχά μου καὶ βάνω τὰ δικά του
 ξεζώνωμαι καὶ τάρματα καὶ βάνω τὰ δικά του
 ξεστρώνω καὶ τὸν μαῦρόν του καὶ στρώνω τὸν δικόν μου,
 κι' ἀπόεις τὸν καθαλικῶ τσ' ἀγάπης μου καὶ πάω.

126ον

Ὁ Διγενὴς ψυχομαχεῖ κι' ἡ Μαρουλιὰ τὸν κλαίει.
 ἄν ἀποθάνω, Μαρουλιὰ, ποιὸν ἄνδρα θὲ νὰ πάρης ;
 ἄν ἀποθάνης, Διγενῆ, μαῦρα ροῦχα θὰ βάλω,
 νὰ τρώη σέν' ἡ μαύρη γῆς κι' ἐμὲ τὰ μαῦρα ροῦχα.
 μὰ κείνος δὲν τσὴ πιστεψε καὶ ξαναρώτηξέ την,
 ἄν ἀποθάνω, Μαρουλιὰ, ποιὸν ἄνδρα θὲ νὰ πάρης ;
 ἄν ἀποθάνης, Διγενῆ τὸν Κωνσταντῆ θὰ πάρω,
 ἀποῦδα κι' ἀπαλεύγετε εἰς τὸ λιμνιὸ στὸ λάκκον,
 κι' ἐκεῖα ποῦ πάθεις, Διγενῆ, ἡ γῆς ἔκανε λάκκον,
 καὶ κειᾶ ποῦ πάθι ὁ Κωνσταντῆς ἔτρεμ' ἡ γῆς στὰ πόδια.

127ον

Μ' οὐδὲ καὶ μάνα μ' ἔκαμε μ' οὐδὲ κι' ἄντρούς σπορά με
 χρυσὴ τριγῶνα μ' ἔκαμε στοῦ ξάγκαθου τὴν ρίζα
 μὰ ἄντον ἀγκάθι δροσερόν καὶ γοργανάθρεψέ με
 καὶ πῆρε μ' ἑνας βασιλιὰς ἑνας μεγάλος Ρῆγας
 νὰ μαγερεύω νὰ δειπνᾶ νὰ στρώνω νὰ κοιμᾶται
 νὰ στέκω νὰ τονέ κερνῶ νὰ μὲ φιλῆ στὸ στόμα.

128ον

Ἐδὲ στραθιώτης καὶ δὲ νιὸς στρογγυλομαυρογένης,
 ποῦ πῆρε τὸ τουφέκι του καὶ τὰ λαγωνικά του
 κι' ἐβγήκε καὶ κυνήγησε στοῦ Δράκο τὸ πηγᾶδι
 κι' ὁ Δράκος τὸν ἐβίγλισεν ἀπὸ ἄψηλό μουράκι
 «ποῖός εἶν' ὁ νεῖός ὁ κυνηγός ὁ νεῖός ἀγριμολόγος ;
 ποῦ δὲν φοβᾶται τὸ θεργιὸ καὶ δὲν τρομάσσει Δράκον ;
 ἐγὼ μαι ὁ νεῖός ὁ Κωσταντῆς τ' ἄτρομο παλληκάρι».

129ον

Νικόλα, τ' ἄντροπάτημα, Νικόλα, γιάντα κάνεις ;
 ἄμᾶνα μου δὲν τὸ δέχομαι, δὲν τὸ βαστᾶ ἡ καρδιά μου

νᾶρχουντ' οἱ κακογέννητοι νὰ μᾶς ἀναπαθηοῦνε
νὰ σφάζουν τὰ ζευγάρια μας νὰ τρῶνε τὰ ὄζᾶ μας».

130ον

Νικόλα και μπαστῆσάν το πάλι τὸ ῥημοχῶρι
«μόνον μὴν εἶναι Σφακιανοὶ κι' ἄστο κι' ἄς τὸ μπαστίσουν
τρεῖς πόρους ἔχει τὸ χωριὸ κι' ἀφήστε μου τὸν ἕνα
τὸν ἕνα τὸν πλατύτερο μόνο και μοναχό μου
πάλι κι' ἂν εἶναι Σφακιανοὶ ἄς ἔρθη ἄλλος ἕνας
νὰ πάη ποῦ τὸ μέσα δρῦ λιὰ νὰ τσοὶ μπροσκαδιάση».

131ον

Μωρὲ σὺ 'ποῦ κατέβαινες ποῦ τὸν ἀπάνω κόσμον,
εἶδες ἀνὲ κρατ' οὐρανὸς νὰ στέκι' ἀπάνως κόσμος ;
κι' ἀνὲ βαφτίζουνε παιδιὰ νὰ χτίζουνε μοναστήρια ;
κι' εἶδες ἀνὲ παντρεύγουνται παλληκαριῶν γυναῖκες ;
μαγάρι' ὡς στέκει ὁ οὐρανὸς νὰ στέκη ἀπάνως κόσμος
μαγάρι και νὰ γάερνα κ' ἐγὼ στὰ γονικά μου
νὰ ἔριστα τῆ γυναϊκά μου τὴν πολυγαπημένη».

132ον

'Ο Χάρος ἔκατσε ψηλὰ και τραγουδεῖ πανώρια,
λέει τραγοῦδι θλιθερὸ και παραπονεμένον
γιὰ εἶδες κρίματα 'ποῦ 'καμα και ἄδικα ποῦ τὰ κάνω
γιὰ εἶδες σπήθια τὰ ρήμαξα γιὰ ἄδες κορμιὰ ποῦ πῆρα.

133ον

Δώδεκα χρόνους ἔκαμα βοσκὸς στὸ Σαλονίκι
κ' ἡ βοσκικὴ μ' ἦντὰ 'τονε κοριτσ' ἐννιὰ χιλιάδες
χώρια ἐμέτρουν τσῆ ξανθαῖς, χώρια τσῆ μαυρομάταις
χώρια τσῆ γαῖτανόφρουδες τσ' ἀλυσιδοπλεμμένας
μὰ δῆλακοπέ μου μιὰ ξανθιά τὸ φιῶρε τσῆ καρδιάς μου».

134ον

Χαίρετ' ὁ Τοῦρκος τ' ἄλογον κι' ὁ Φράγγος τὸ καράβι,
κι' ὁ Χριστιανὸς τὴν Ἐκκλησιὰν κι' Ὁρθραῖος στὸ λογάδι
χαίρεται κ' ἕνας νεῖος καλὸς μ' ἀπάρθενο κορίτσι
νὰ στέκη νὰ τὸν ἐκερνᾶ νὰ τὸν φιλῆ στὰ χεῖλη.

135ον

Τὸν Κωνσταντῆ 'χουν στὴ φλαγὴ πουλάκι κανακίζει
δὲν εἶχεν ὁ βαργειόμοιρος φαῖ νὰ τὸ ταῖζη
τὸ μπράτζον του φλεβοτομᾶ και τὸ πουλι ταῖζει
«φάε και σὺ, καλὸ πουλι, ἀπαντρωμένου σπάλα
νὰ κάμης πῆχου τὸ φτερὸ νὰ φτερουγίσης πάλι».

136ον

'Ο Κωσταντάκης ὁ μικρὸς ὁ μικροκωσταντάκης,
τὸ Μάι ἀμπέλι φύτευγε, τὸ Μάι τὸ κλοδεύγει,
τὸ Μάι τὸ τρογοπατεῖ, τὸ Μάι τὸ σωδιάζει
τὸ Μάι τοῦρθε ντεσκερὲς και στὸ βουνὰ ἔξωφεύγει.

137ον

Μιὰ καλογρηὰ ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶν μαντᾶτο,
νὰ τὸ κατέτε Σφακιανοὶ οὔλοι μικροὶ μεγάλοι
ὁ νεῖος ἀποῦ σκοτώθηκε ἦταν' ἐμένα γυιὸς μου
τὰ τρίμερα περάσανε τὰ νιήμερα ἐφτάξαν
μὰ τὰ σαράντα δὲν περνοῦν τὸ Χάρω σᾶς σέ μπέμπω
λογαριασμὸ νὰ δώσετε γιὰ τὸ κορμι τοῦ γυιοῦ μου».

138ον

'Αγρίμια κι' ἀγριμάκια μου λάφια μου μερωμένα,
πέτε μου ποῦν' οἱ τόποι σας, και ποῦν' τὰ χειμαδιὰ σας ;
ἄβουνά 'ναι μᾶς οἱ τόποι μας γκρεμοὶ ν' τὰ χειμαδιὰ μας
τὰ σπηλιάρικια τῶν γρεμνῶν ἢ φύλαξή μας οὔλη».

139ον

Θωρῶ τὸν κόσμον καὶ δειλιῶ τὴν γῆν κι' ἀναστενάζω,
λυποῦμ' ὁ νεῖός τὴν νειότη μου καὶ τὴν παλληκαριά μου
πῶς θὰ μὲ βάλουνε στὴ γῆν σ' ἀραχνιασμένον Νάδη
κι' ἐκεῖ θέλουν πρεμαζωχτεῖ τοῦ Νάδη τὰ σκουλίκια
νὰ φᾶνε πόδια γλήγορα χέργια καμαρωμένα
νὰ φᾶνε καὶ λιγνὸν κορμὶ θεριῶ καὶ παλληκάρι.

140ον

Ἔνα κουδοῦν' ἀργολαλεῖ τσὴ Σφακιναῖς μαδάραις,
μὲ τσὴ μαδάραις μάχεται μὲ τὰ βουνα μαλώνει
μαδάρα καὶ ξεχιώνισε νὰ φέρω τὰ σφαχτά μου
μὰ πάρετε καὶ φύγεται ἄμετε στ' ἀκρωτήρι
καὶ τὸν Ἀπρίλι φέρετα νὰ ἴμαι ξεχιονισμένος
νὰ δῆς σφαχτά νὰ δῆς κριούς.

141ον

Ὅφες ἀργὰς ἐξώμεινα κάτω στὸν κάτω κόσμον.
στοῦ Χάροντα τὴν γειτονιά ἤμουνε ζωμενάρης
κι' ἀργὰ ἔρχετον ὁ χάροντας χλωμὸς καὶ μαραμμένος
καὶ μίλιε τσὴ χαρόντισας καὶ ροζονάριζεν τσὴ
ἀνθρώπου μυρωδιὰ δροικῶ γῆ ποῦρι φαίνεται μου ;
«Χάροντα ποῦ τὸ μακελλεῖο ἔρχεσαι καὶ θᾶσαι κουρασμένος».

142ον

Δὲν μὲ θωρεῖς, δὲν σὲ θωρῶ, πῶς νὰ σοῦ ροζονάρω ;
μῆλα σοῦ μπέμπω ψήγουνται κυδώνια μαραγγιῶνε
δαμάσκηνα μὲ τὰ κλαδιά, κ' ἐκεῖνα μοῦ μαδιῶνε
μὰ θὰ σοῦ στείλω μιὰ γραφὴ νὰ μοῦ τὴν ἀναγνώσης
νὰ βρῆς καλὸ γραμματικὸ νὰ σοῦ τὴν ἐδιαβάση».

143ον

Κόρη καὶ νεῖός ἐπαίζανε σ' ὄριον περιβολάκι
κι' ἀποῦ τὸ παῖξε γέλασε ποῦ τὸ πολὺ κανάκι

ἀποκοιμήθ' ὁ νεῖός γλυκιά τσὴ λυγερῆς τσ' ἀγκάλαις
σιγὰ-σιγὰ τὸν ἐξυπνᾷ κι' ἀγαλιανὰ τοῦ λέει
ξύπνα τὸ τρυγονάκι μου ξύπνα γλυκιά μ' ἀγάπη.

144ον

Κόρη τὸ πασουμάκι σου χρουσό μαργέλι θέλει
καὶ μπέμπω μοῦ το μιὰ βραδιά νὰ σοῦ τὸ μαργελόσω
νὰ βάλ' ἀσῆμι στὴν κενδιὰ χρουσαῖφι στὸ μαργέλι
κι' ἂν σ' ἐρωτοῦν τ' ἀδέλφια σου ποῦ τ' ὄβρες τὸ μαργέλι
ἄνδρας μου τὸ μαργέλωσε.

145ον

Ὅφες ἀργὰς ἐπέρνουνα ἀποῦ τὴ γειτονίτσα,
καὶ δροίκουν καὶ δικάζετο μάνα καὶ θυγατέρα
αμωρὴ σκύλα, μωρ' ἀνομιὰ, σκύλα μαγαρισμένη
παιδὶ δὲν ἐθαγγέλισες, τὰ κάλλη ποῦχες ποῦνε ;
«λόμπες θαρρεῖς μανοῦλά μου κι' ἀπάρθενη λογοῦμαι
θωρεῖς τὸν νεῖόν ἀποῦ περνᾷ ἀργὰ ταχιά τσ' αὐλαῖς μας
τρία παιδιὰ ἔχομεν μαζῆ κ' εἶμαι καὶ γαστρωμένη».

146ον

Μάνα πολλὰ μαλώνεις με κι' ἐγὼ μισέψει θέλω,
νὰ πάω, μὰ, στὴν ξενιτιὰ νὰ πάω, μὰ, στὰ ξένα
νὰ κάμης μῆνες νὰ μ' ἐδῆς χρόνους νὰ μ' ἀνταμώσης
γᾶρθ' ὁ Χριστὸς ἀνέστης μὰ γᾶρθουνε κι' ἡ γι' ἀπόκριες
νὰ πάης, μὰ, τσὴν Ἐκκλησιὰν νὰ κάμης τὸν σταυρόν σου
νὰ ὀδῆς μανάδες μὲ παιδιὰ γυναῖκες μὲ τοὺς ἄνδρες
καὶ τότε σας θὰ θυμηθῆς πῶς ἔχεις γυρὸ στὰ ξένα
νὰ θολαθοῦν τὰ μάθια σου τὴ θάλασσα νὰ βλέπης

147ον

Λάλει, βοσκέ, τὰ πρόβατα, λάλει κ' σὰν παρέκει
νὰ βροῦν ἄερα καὶ δροσιὰ καὶ καλαμιὰ νὰ φᾶνε

νά βρῆς καὶ σὺ, καλὲ βοσκὲ, πρᾶμμα νὰ μᾶς φιλέψῃς
'σάν ἦντα πρᾶμμα θὰ σᾶς βρῶ κλειψίμιο κρέας τρῶτε.

148ον

'Ο Διγενῆς ψυχομαχεῖ κι' ἡ γῆς τὸν ἔτρομάσει
κ' ἡ πλάκα τὸν ἀνατριχιά πῶς θὰ τὸν ἐσκεπάση
βροντᾶ 'ρανὸς καὶ σειέτ' ἡ γῆς

149ον

Κάτω 'κεῖ κάτω στὴν 'Αξιὰν 'κεῖ κάτω στ' 'Αλιτζέρι
ὁ Τάρταρης ἔννει 'ἀδερφοὺς μὲ τὸ σκοινὶ δεμμένους
κ' ἔχ' ἄλλους ἐνῖὰ στὴν ἄλυσο δεμμένους
κ' ἡ μανοῦλά του τζαγκουρισμαδισμένη
σκύλε Τάρταρη χάροντα, τῶν παιδιῶν μου,
πάρε κι' ἄφες μου ἀποῦ τσ' ἐνῖὰ τὸν ἕνα
θὲς τὸν πρῶτόν μου; θέλεις τὸν δευτέρον μου;
γῆ τὸν τρίτον μου, τὸν ἀπολιάρικό μου;

150ον

"Ενας παπᾶς καλόγερος κι' ἕνα καλογεράκη,
ἔχει γίδια καὶ πρόβατα 'σάν δώδεκα χιλιάδες
εἶχε καὶ μύλους δώδεκα κι' ἀλέθουν μὲ τὸ γάλα
κι' εἰς τοῦ γαλάτου τὸν ἀφρόν πλύνονται τρία κοράσια
ἡ μιά 'πλυνε μεταξωτὰ κι' ἡ ἄλλη βελουδένια
κ' ἡ τρίτη ἡ ὀμορφότερη ἔπλυνε ματωμένα
κ' ἡ ἄλλαις τὴν ἀναρωτοῦν ἔνταν τὰ ματωμένα;
τὸν ἀδερφόν μου σφάζανε στὰ γόνατά μ' ἀπάνω
τρεῖς μαχαιριαῖς τοῦ παίζανε τρεῖς ποταμοὶ κινῆσαν,
ὁ γεῖς πᾶ' ἀνατολικά κι' ἄλλος πάει στὴ δύσι
κι' ὁ τρίτος ὁ καλύτερος περβόλι νὰ ποτίση
κι' ἀνάμεσα 'στοῦ περβολιοῦ μηλιὰ 'ναι μαραμμένη
ατ' ἔχεις μηλιὰ καὶ ψύγεσαι καὶ κιτρινοφυλιάζεις
μπᾶς καὶ σοῦ λείφτικε νερὸ γῆ μπᾶς καὶ δὲν σὲ σνάψαν

μήτε νερὸ μοῦ λείφτικε καὶ σκάψανέ με κι' ὄλας
ἀνδρόρινο βλοήσανε τσὴ κλώνους μ' ἀπὸ κάτω
καὶ μνώξανε τσὴ κλώνους μου νὰ μὴ ξεχωριστοῦνε
καὶ δὲ ξεχωριστήκανε.

151ον

Γιάντα τσὴ κάνουν τσὴ φλακαῖς γιάντα τσ' ὀνοματίζουν
γιάντα σφαλίζουν πρόωρα κι' ἀργοῦνε νὰ τσ' ἀνοίξουν;
γιατ' ἔχουν μέσα δηὸ ἀδερφοὺς κ' οἱ δηὸ καλλαντρωμένοι
κ' ἡ μάνα των στοῦ γύρων των θλιφτὴ καὶ μαραμμένη
γυιέ μου, καὶ ποῦ λαμπριάζεσαι καὶ ποῦ λαμπροσκολιάζεις;
εἰς τὴν λαμπρὴ λαμπριάζομαι κι' ἐκεῖ λαμπροσκολιάζω
θαυμάζομαι σε Κωνσταντῆ πῶς εἶσαι παλληκάρι
πῶς δὲν τσακίζεις τσὴ φλακαῖς καὶ νᾶρθης 'δὰ τσὴ σκόλαις
λόμπις θαρεῖς πῶς ἡ φλακαῖς, πῶς εἶναι περιβόλια
νὰ 'χουν μηλιαῖς, πορτοκαλιαῖς καὶ κυδωνιαῖς καὶ ρόδα
σίδερον ἔχουν ἡ φλακαῖς καὶ πόρτες ἀτσαλένιας
κι' ὄντεν ἀκούσω τὰ κλειδιὰ ν' ἀνεβοκατεβοῦνε
μέσα καρδιὰμ' κουφοβροντᾶ κι' ὁ βρόντος μὲ τρομάσσει.

152ον

Μαῦρο καπνὸ 'δα κι' ἔβγαينه ὅπᾶν' ἀπὸ 'να ὄρος
παιδιὰ καμίνι καίουνε; γῆ τ' ὄρος ἐκεντήθη;
γῆ ἀποῦ τ' ἀρχοντόπουλα, κανέναν ἐσκοτῶσαν;
μ' οὐδὲ καμίνι καίουνε μ' οὐδ' ὄρος ἐκεντήθη
μ' οὐδ' ἀποῦ τ' ἀρχοντόπουλα κανέναν ἐσκοτῶθη
κερὰ δέρνει τὰ βάγια τση δέρνει καὶ μαγκλαβίζει
δέρνε μ' ἀφέντρα, δέρνε με, δέρνε μαγκλάβιζέ με
ταχιά 'σάν ἔρθ' ἀφέντης μου θε νὰ σὲ μολοήσω
τ' εἶδες, μωρὴ; καὶ τί θὰ πῆς καὶ τί θὰ μολοήσης;
ὀψὲς ἀργὰ πλαθιά 'στρωσα κ' ἠῦρηκα ξεστρωμμένα
κι' ἐγγιζῶ 'στὰ προσκέφαλα βρίστω δηὸ κεφαλάκια

τό 'να μὲ τὰ ξανθὰ μαλιὰ καὶ τ' ἄλλο ξυρισμένον
κι' ἐγγίζω στὰ μπροσπὸδια σας βρίστω 4 πόδια
τὰ δηὸ 'ταν ἄσπρα καὶ παχειὰ καὶ τ' ἄλλα μὲ τουσλούκια

153ον

Τέσσερεις εἶν' οἱ γι' ἀδερφοὶ κ' οἱ τέσσερεις πλανᾶτοι
κ' οἱ τέσσερεις πλανόμματοι καλὰ κοπελιαράκια
μ' ἕνας ἀπὸ τσῆ τέσσερεις ἐβγήκε χαροκόπος
κι' ἀγάπα τὸ γλυκὺ κρασί τὰ ξέμορφα κορίτσια

154ον

* Ἀγγουρος ἀπ' ἀνατολὴ κόρ' ἀγαπᾶ στὴ δύσιν
κι' ἀγάπα τὴν κι' ἀγάπα τὸν κῆνεὶς δὲν τὸ κατέχει
παρ' ὁ Θεὸς κι' ἐκεῖν' οἱ δηὸ ποῦ στέκουν κι' ἀπαντέχουν
'θέλησ' ὁ Θεὸς κ' ἡ Μά' τοῦ νειοῦ τὸν γυιὸν τῆς νὰ παντρέψη
κι' οὔλο τὸν κόσμον τὸν καλεῖ κι' οὔλο τὸν πρεμαζώνει
μᾶνα, τὸν κόσμον προσκαλεῖς, τὸν κόσμον συμμαζώνεις
τὴν ἀγαπῶ δὲν τὴν καλεῖς ; τὴν ἀγαπῶ δὲν θέλεις ;
γυιῆ μου κι' ἐπᾶ 'ναι ὁ καλεστής πέτου νὰ τὴν καλέση

155ον

Χελιδονάκι μου, γοργό, γοργό μου χελιδόνι,
μπέψω σὲ θέλω κι' ἄγομαι μπέψωσε θέλω κι' ἄμε
ἀποῦ 'χω μὴν παληὰν φιλιὰν καὶ μιὰ καινούργ' ἀγάπη
κι' ἔχω καιρὸν νὰ τὴν ἐδῶ χρόνους νὰ τὴν 'νταμώσω
μ' αὔριο θὰ πᾶ νὰ τὴν ἐδῶ νὰ ξεμολογηθοῦμε.

156ον

Ὁ Κωσταντάκης ὁ μικρὸς ὁ μικροκωσταντάκης,
τὸ Μόϊ ἀρραβωνίζεται, τὸ Μίϊ, γάμο κάνει
τὸ Μάϊ τοῦρθε ντεσκερές στὸν πόλεμον νὰ πάη
κι' ὁ Κωσταντῆς μπενόβζιαινε, μὲ μαραμμένο χεῖλη
κ' ἡ μάνη του τὸν ἐρωτᾶ κ' ἡ μᾶνα του τοῦ λέει

ἦντὰ 'χεις Κωσταντῖνό μου καὶ κάθεσαι καὶ κλαίεις
μᾶνα γραφὴ μου μπέψανε στὸν πόλεμον νὰ πάω
κι' ἀφίνω σου παραγγελιὰ ὁ γιὰ τὴν ποθητὴν μου
μ' οὐδ' ἕνα μίλι πᾶί ὁ νειὸς μ' οὐδὲ καὶ δηὸ μακραίνει
κ' ἡ λιγερὴ του τ' ἀκλουθᾶ καὶ μαῦρα δάκρυα χύνει
στά γόνατά του ἔκατσε φράγγικα τὸν ξυρίζει
ἀρνὶ κι' ἐρίφι τσ' ἄφηκε κι' ἕνα μικρὸ σκυλάκι
στὸν κάμπον μὴδὲ κατεβῆς στὸ σπῆτι μὴ γαίρης
μὴδὲ χιλιάσουν τὰ ὄζᾶ καὶ νὰ μυριάσουν γι' αἴγες
καὶ θέλ' ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρα τσῆ καλοκαιριὰ γυρίζει
καὶ στὴ χιλιάζουν τὰ ὄζᾶ καὶ τσῆ μυριάζουν γ' αἴγες
καὶ γέννησε καὶ τὸ σκυλὶ κι' ἔκαμ' ἐννιὰ σκυλάκια
κι' ἐγέννησε κ' ἡ λιγερὴ κι' ἔκαμε 2 στραθιώταις
καὶ τὰ μποτόνια τσ' ἔκαμε λεράκια τῶν ἀρνιῶν τσῆ
καὶ τὰ μανίκια τσ' ἔκαμε μανιᾶταις τῶν σκυλῶν τσῆ
καὶ τὴν καρπέτα τσ' ἔκαμε καρτσόνια τῶν παιδιῶν τσῆ
στὸ κάμπον τὰ κατέβασε κι' ἐκεῖ νὰ τὰ βοσκήση
κι' ἐκεῖ ἐξεβαρκάρετο ὁ μικροκωσταντάκης
ρωτᾶ ποιοῦν ὄναι τὰ ὄζᾶ

157ον

' Ἀρνᾶσαι πῶς μ' ἐφίλησες κι' ἐπιασες τὰ βυζιά μου,
χήρας, ὑγιεὶ πλανόμματο κατσοιλοπαιγνιδόματε,
μ' ὄσαις φοραῖς μ' ἐφίλησες κι' ἐπιασες τὰ βυζιά μου
τόσα μαχαίρια δίστομα νὰ μποῦνε στὴ καρδιά σου.

158ον

Ποτέ μου δὲν ἐδείλιασα ἄνδρα ποῦ νὰ καυκάται,
μ' οὐδὲ καὶ κόρην ὤμορφη πῶς δὲν θὰ τὴν φιλήσω
μόνον τσῆ χήρας τὸ στενὸ φοβοῦμαι καὶ τρομάζω
γιατ' ἔχει ἡ χήρα τρεῖς ὑγιουὸς καὶ 3 καλ' ἀντρωμένοι

τὸν ἓνα λένε Ρωσμαρί, τὸν ἄλλον τρανταφύλλι(ον)
τὸν τρίτον τὸν καλύτερον Γιάννη καὶ καλογιάννη.

159ον

Πουλάκι εἶχα στὸ κλουβί ὁ γιὰ νὰ τὸ 'μερώσω,
καὶ τάιζά το ζάχαρι καὶ τάιζά το μόσκον
κι' ἀποῦ τὸν μόσκον τὸν πολὺν τὴν ζάχαριν τὴν τύση
ἔσκανταλίσθη τὸ πουλί κι' ἔσπασε τὸ κλουβί του
κι' ἐπήγε κι' ἐλελάιδισε σὲ ξένο περιθόλι
βασιλοποῦλα τὸ δροικᾶ ἀποῦ 'ψηλὸ παλάτι
νάχα πουλί τὰ κάλλη σου καὶ τσ' ἀργυραῖς σου πλάταις
καὶ τ' ἀργυρά σου τὰ φτερά καὶ τὸν κελαιδισμόν σου
ἴντα τὰ θέλεις τὰ φτερά καὶ τὸν κελαιδισμόν μου
ποῦ σὺ κοιμᾶσαι στὰ ψηλά καὶ στ' ἄσπρα τὰ σεντόνια
κι' ἐγὼ κοιμοῦμαι στὰ βουνὰ τσὴ πάχναις κ' εἰς τὰ χιόνια
ποῦ σὺ τρώεις ἄσπρο ψωμί κι' ἐγὼ τὸ χορταράκι
κι' ἐσὺ πίνεις γλυκὺ κρασί κι' ἐγὼ τὸ νερουλάκι
κι' ἐσὺ τὸ πίνεις τὸ κρασί σὲ φαρφουρι φλιτζάνι
κι' ἐγὼ τὸ πίνω τὸ νερὸ τσὴ γῆς τ' ἀρωλιθάκι
κι' ἐσ' ἀνειμένεις ἄγγουρο νᾶρθη νὰ σ' ἀγαλιάση
κι' ἐγ' ἀνειμένω κυνηγὸ νᾶρθη νὰ μὲ σκοτώση.

160ον

Τὸ παιδί ὄντε γεννᾶται
'σάν τὸ 'πωρικὸν λογαῖται
εἰς τσοὶ δέκα (χρόνους) μεγαλώνει
καὶ τὸν κόσμον καμαρώνει
τσ' εἶκος εἶναι γλεντιστής
καὶ καλὸς ξεφαιτωτής
τσοὶ τριάντα ν' ἀντρωμένος
κι' εἰς τὸν κόσμον ξακουσμένος
τσὴ σαράντ' ἀνθεῖ καὶ δένει

καὶ τὸ σπῆτι τ' ἀναστένει
τσὴ πενήντα γιὰ βουλή
ἂν ἔχη κεφαλὴ καλὴ
εἰς τσ' ἐξήντα καμπουρώνει
κουμπιστήρια ἀναμαζώνει
τσ' ἑβδομήντα γέρνεται
κι' ὄρνιθοτυφλαίνεται
τσ' ὀγδοήντα οἱ γι' ἐδικοί του
τὴν βαργιοῦνται τὴν ζωὴν του
τσ' ἑννεμήντα δὲν γελᾶ
μόνον τὸ ψωμί χαλᾶ
Θεέ μου, καὶ παρέ τονε
γοργοξεβγαλέτονε
νὰ μὴ τσὴ φτάξη τσ' ἑκατὸν
γιὰ δὲν τὸν ἐβαστοῦμε μπλεῖό.

161ον

Πίνω το μάνα τὸ κρασί πίνω το νὰ μεθύσω,
Πίνω το νὰ ξαδιαντρζπῶ τὴν κόρην νὰ φιλήσω
νὰ μ' εὔρη νύχτα κι' ἡ γι' αὐγὴ εἰς τσ' ἀγαπῶ τὴν πόρτα
βρίστω τὴν πόρτα σφαλιχτὴ καὶ τὰ κλειδιὰ παρμένα
μπαίνω κ' ἐγὼ καὶ κουρταλῶ λέω τσὴ νὰ μ' ἀνοίξη
—ποῖός εἶσαι σὺ ποῦ κουρταλᾶς καὶ λέεις νὰ σ' ἀνοίξω
—μὰ 'γὼ 'μαι ὁ τίς καὶ ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῖός ὅπου κατέεις
—'σάν εἶσαι ὁ τίς κι' ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῖός ὅπου κατέχω
'πέ μου σουσούμια τοῦ σπηθιοῦ ν' ἀνοίξω νᾶμπης μέσα
—κερὰ στὴ μέση τοῦ σπιθιοῦ χρουσὴ καντήλα κι' ἄφτη
—παιδιὰ κι' ἀτός σου τὸ 'ξερες γῆ καὶ κινεῖς σοῦ τὸ 'πε ;
'σάν εἶς ὁ τίς κι' ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῖός ἀποῦ κατέχω
'πέ μου σουσούμια τοῦ κορμιοῦ ν' ἀνοίξω νὰ 'μπης μέσα
—ἐλῆὰ 'χεις εἰς τὰ μάγουλα κι' ἐλῆὰ στὴν ἀμασχάλην

καὶ ἔλλα στήν ρόγα τοῦ βυζιοῦ καὶ θὰ μὲ κουζουλάνης
— τρέξετε βάγιες τρέξετε ν' ἀνοίξετε τοῦ ξένου
φέρετε καὶ γλυκὺ κρασί τῆ μπότσαις γεμισμέναις
καὶ δῖανους παραγεμιστοὺς καὶ ρίφια σουβλισμένα
στρώσατε καὶ τὴν κλίνην μας.

162ον

Χαίρετ' ὁ Τοῦρκος τ' ἄλογο κι' ὁ Φράγγος τὸ καράβι
κι' ὁ Χριστιανὸς τὴν Ἐκκλησιά κι' ὁ Ἰβραῖος τὸ λογάδι
χαίρεται κι' ἓνας νειὸς καλὸς ἀπάρθενο κορίτσι
νὰ στέκη νὰ τότε κερνᾷ νὰ γλυκοκουβεδιάζη.

163ον

Μιὰ λυγερὴ κατέβαινε 'ς τὴν βρύσιν νὰ γεμίση
στὸν δρόμον δράκος κάθεται τὴν κόρην νὰ φιλήση
κι' ἡ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη,
Δράκοντα κι' ἂν φιλήσεις με νὰ τὸ πλερώσης θέλεις

164ον

Πολλὰ 'συρα πολλὰ 'παθα νὰ τὸν ἀποκοιμήσω
μὰ 'σὰν τὸν ἀποκοίμησα τὸν δίμουρό μ' ἀφέντη
ντύνομαι 'γὼ τὰ ροῦχα του καὶ βγάνω τὰ δικά μου
ξεζώνομαι καὶ τ' ἄρματα καὶ βάνω τὰ δικά του
ξεστρώνω καὶ τὸ μαῦρον μου καὶ στρώνω τὸν δικόν του
κι' ἀπόης τὸν καθαλικῶ τσ' ἀγάπης μου καὶ πάω.

165ον

'Εκει 'ἀπ' ὀπίσω στὰ Χανιά στήν ἔμπάντα τοῦ Ρεθέμνου
σέρνει γεῖς τοῦρκος μιὰ ρωμηὰ καὶ πᾶ νὰ τὴν τουρκέψη
κι' ἀπῆτις κι' ἀλαργάρανε τρία μίλια ποῦ τὸ κάστρον
ἀρχίζει ἡ κόρη καὶ 'κλεγε κι' ὁ σκύλος κι' ἔτραγουδῆ
καὶ στένετ' ἀνατολικά καὶ κάνει τὸν σταυρόν τση
Χριστὲ καὶ νὰ προβαίνανε 62 Ρωμαῖοι

νᾶν' οἱ 60 μὲ σπαθιά κι' οἱ δυὸ μὲ τὰ τουφέκια.
Κι' ὄντεν τὸ λόγον κ' ἔλεγε θοροῦντσοι καὶ προβαίναν
κι' ἀρχίζ' ὁ σκύλος κι' ἔκλεγε κι' ἡ κόρη κ' ἔτραγουδῆ
βγάλε σκύλε τὰ ροῦχά σου νὰ μὴ σοῦ τὰ ματώσουν
ἄς τα, κόρη, τὰ ροῦχά μου κι' ἡ μάνα μ' ἄς τὰ πλύνη.
μόνον λυποῦ τὰ νιότα μου.

166ον

'Ανάθεμα ποῦ 'χει δικούς καὶ πορπατεῖ μὲ ξένους
κάνει τσοὶ ξένους ἐδικούς καὶ τσοὶ δικούς του ξένους,
γιατὶ κι' ὁ Γιώργης ὁ Πλανᾶς μὲ ξένους ἐπροπάθιε
μὲ ξένους ἔτρω' κι' ἔπινε, μὲ ξένους χαροκόπα
κι' οἱ ξένοι τὸν ἐσφάζανε.

167ον

Παρακαλῶ σε μοῖρά μου πέμψε μου πλούσιον ἄνδρα
νὰ 'χη κουράδια μὲ βοσκούς καὶ μὲ τσοὶ τυροκόμους,
νὰ 'χη καὶ μελισσόκηπο μὲ τσοὶ μελισσολόγους
νὰ 'χη ζευγάρια 12 παληὰ καὶ νειὰ τὰ στάρια,
μόνον λιναρομπάμπακα, μοῖρα μου, νὰ μὴ ἔχη,
γιὰ νάχω χέρια ἀπαλά.

168ον

Μιὰ μάνα εἶχε τριὰ παιδιὰ στὸν πόλεμον στελμένα
δὲν πρέπει νὰ τὰ καρτερᾷ καὶ νὰ τὰ περιμένη
μὰ 'κεῖνα σκοτωθήκανε τσοὶ Λάκκους εἰς τὴν μάχη,
ἀνάμεσα στὸ Θέρισσο στὸν ποταμὸν «Καιρίτη»
κι' ὁ ποταμὸς σέρνει κλαδιὰ, δένδρα ξεριζωμένα
σέρνει καὶ μιὰ γλυκομηλιά τὰ μῆλα φορτωμένα
στὰ παρακλωναράκια τση σφαγμένα τριὰ 'δερφάκια
παιδιὰ ποιά μάνα τὰ 'καμε.

169ον

Εἰς τοὶ χαραῖς σου γιοῦκά μου κ' εἰς τοὶ ξεφάντωσές σου
τὰ ὄρη γίδια νὰ γενοῦν καὶ τὰ βουνὰ κριγιάρια,
κ' ἡ θάλασσα γλυκὺ κρασί νὰ πιοῦν τὰ παληκάρια
κι' ἡ ἄμμος ἡ γιάμέτρητη χρουσάφια καὶ διαμάνθια.

170ον

Ὁ Γιάννης μὲ τὸν ἥλιον συνορίζετο
τὸ ποῖός νὰ πᾶ στήν δύσι γληγορώτερα,
κ' ὁ ἥλιος ἐδιασκέλα ὄρη καὶ βουνὰ
κι' ὁ Γιάννης ὁ καυμένος χαμολάγγαδα
κι' ὁ ἥλιος ἐβραδιάσκει τὴ μανίτσας του
κι' ὁ Γιάννης ὁ καυμένος σὲ χαμολάγγαδα.

171ον

Μιά καλογριά ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶν μαντάτο
νὰ τὸ κατέτε Σφακιανοὶ οὔλοι μικροὶ μεγάλοι,
ὁ νῆς ἀπὸ σκοτώσετε ἦτον' ἐμένα γυιός μου,
τὰ τρήμερα περάσανε τὰ νιάνημερα ἐφτάξαν
μὰ τὰ σαράντα δὲν περνοῦν.

172ον

Ἐγὼ τὸν ὄφι σκότωσα τὸν δράκον ἔμῶσά τον
μὰ τοὶ γειτόνους τοὶ κακοὺς δὲν ζεύρω νὰ μερώσω,
μ' ἦρα μιὰ στράτα καθαρὴ πολλὰ καμαρωμένη,
ὄντεν περῶ στή γειτονιά καὶ πάω στή δουλειά μου
νὰ μοῦ μιλοῦν νὰ μὴ μιῶ.

173ον

Κάτω στὸν Δάφνι ποταμὸν στήν δαφνοποταμιῶδα
Τουῦρκοι περάσαν καὶ πολλοὶ 300 γιαντισάροι
καὶ ἔσερναν καὶ μιὰ λιγερὴ τοῦ Μῶρο τὴ γυναῖκα
τσιμπούντην καὶ φιλοῦνηνε καὶ μασκαρεύουντάτην

κι' ὁ Μῶρος ἦτο στὰ μακρὰ κι' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον
σᾶν ὄνειρο νειρευτήκε σᾶν ἄνθρωπος τοῦ τό 'πε
Μῶρο μου, τὴν γυναῖκά σου οἱ Τουῦρκοι τὴν ἐπήραν
τσιμπούντην καὶ φιλοῦνηνεᾶχη καυμένη Μῶρο.

174ον

Μηδὲ τὰ κλαῖτε τάρφανά μουδὲ καὶ τσὴ χηράδες
νὰ κλαῖτε τσὴ χαιράμεναις τσὴ κακοπαντρευμέναις
ἀποῦχουν τσ' ἄντρες τοὶ κακοὺς κακολογαργιαστάδες
ἀπὸ ζυγιάζουν τὸ ψωμί τὸ μπρατικὸ τᾶλεῦρι,
πῶς κάνει τέσσερα ψωμιά.

175ον

Τρίτη σήμερον, Τρίτη τριάντα ἔμέραις
λίπ' ὁ Γιάννης μας λίπ' ὁ καλιαντρωμένος
ἡ σκοτώσαν τον ἡ τὰ θεργιά τὸν φάγαν
ἡ κι' ὁ μαῦρός του ποθὲς ἐγκρέμισέ τον.

176ον

Ἄλλο πρᾶμμα δὲν χαίρομαι στὸν κόσμον τὸν ἀπάνω
σᾶν τ' ἄλογ' ὄντε πορπατεῖ τὸ κάτεργ' ὄντε τρέχει·
σᾶν τὰδερφάκια τὰ καλά ὄντε συμπορπατοῦνε,
κι' ἡ μοῖρά των τὰ τσίτωσε γιὰ νὰ ξεχωριστοῦνε
κι' ἀγάπησε ὁ μικρότερος τοῦ πρώτου τὴν γυναῖκα
μὰ ἔντρέπετο νὰ τσὴ τὸ πῆ νὰ τσὴ τὸ μολοῆση,
μιὰν ταχυνήν μιὰν ἑορτὴν μιὰ σκόλη μιὰ ἡμέραν
ἔβγαине ἡ κόρη ἀπὸ λουτρὸ κι' ὁ νιὸς ἀπὸ μπαρπέρη,
καὶ ἀποδιαντράπει κι' εἶπε τσὴ κουνιάδα μ' ἀγαπῶτε.
σᾶν μ' ἀγαπᾶς κουνιάδο μου σφάζε τὸν ἀδερφόν σου
κι' ἦντ' ἀφορμὴ θεὲ νὰ τοῦ βρῶ νὰ τὸν ἐκαταλύσω ;
ποῦρ' ὁ Θεὸς σᾶς ἔμπεψε ἀμπέλια καὶ περβόλια,
ἐμπάστε νὰ μοιράζετε τὰμπελοπέρβολά σας.

κι' ὅπου μηλιά γλυκομηλιά στην μπάντα τήν δική σου,
κι' ὅπου μηλιά ξυνομηλιά στην μπάντα τ' ἀδερφοῦ σου
κ' ἐκεῖ ἀφορμή θέ νά τοῦ θρῆς νά τόν ἐκαταλύσης·
«σάν χάσω 'γώ τόν ἀδερφό μπλειό μ' ἀδερφό δὲν κάνω
σάν χάσω τήν κουνιάδα μου πάλι κουνιάδα κάνω.

177ον

Γεῖς μέρμιγγας μ' ἀπάντηξε κ' εἶχε τ' ἀτζί στριμμένο,
πού πάης ἀφεί μέρμιγγα κ' ἔχει τ' ἀτζί στριμμένο ;
ἀμπέλι εἶχα στην Βλαχιάν καὶ πᾶ νά τὸ τρυγήσω·
κι' ἐπέτυχε τὸ ἔρημο κι' ἔκαμε πέντε ρόγιες.
(τὸ μπράτσο σηκωμένο, καὶ τὸ μπερτσέ πλεμμένο, κι' ὀπίσω
γυρισμένο, σφιγτὰ καλὰ ζωσμένος, φράγκικα ξυρισμένος,
ὄβραλίκα ντυμένος, τούρκικ' ἀρματωμένος κι' ἦτον καὶ μέρ-
μιγγας).

178ον

"Ἡλιέ μου καὶ φεγγάρι μου καὶ κόσμε γυρευτή μου,
σ' οὔλον τὸν κόσμ' ἀνάτειλε σ' οὔλην τήν οἰκουμένην
στῶν Μπαρμπαρέσων ταῖς αὐλαῖς ἤλιε μὴν ἀνατείλης
κι' ἂν ἀνατείλης ἤλιέ μου νά γοργοβασιλέψης
γιὰ θὰ βραχοῦν οἱ ἀχτινές σου ποῦ τῶν σκλαβιῶν τὰ δάκρυα

179ον

'Αμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ μακροκοντυλάτο.
οἱ χρωφελέταις ἤρθαν καὶ θέ νά σέ πουλήσω
πουλήσεις με χαρίσεις με τὸ χρέος δὲν τὸ βγάνεις
βάλε νά με κλαδέψουνε γέροντες μὲ τὰ γένια
καὶ βάλε νά με σκάψουνε ἀπάρθυνα κοπέλια
βάλε νά με τρυγήσουνε ἀπάρθυνα κορίτσια
καὶ στέσ' ἀράδα τὰ βουτσια κι' ἀράδα τὰ πιθάρια
τότε θὰ ὀδῆς ἀφεντικό.

180ον

Κάλεσμα κάν' ὁ Κωνσταντῆς τὸν γάμον του νά κάμη
κι' ἐννιά μέραις ἐζύμωνε κι' ἄλλαις ἐννιά ἐκάμει
καὶ στὸ ἴτερό του κάλεσμα τ' ἀπάντηξεν ὁ Χάρος
ἀγάλι 'γάλι Κωνσταντῆ καὶ μὴ βαροξοδιάζης
γιατί 'χομεν λογαριασμόν.

181ον

Μανώλην ἔχουν στην φλακὴν Μανώλη μαγκλαβίζου
δέρνουν καὶ μαγκλαβίζου τον κι' ἀδικοτυρανοῦν τον
κ' ἡ μάννα του στὸ γύρον του τζαγγουρνομαδισμένη
Μανώλη μὴ μπροικένισαι καὶ μὴ βαροκαρδίζης
καὶ τὴν μεγάλην Παρασκὴ τὸ μεγαλο Σαββάτο
κάνουν οἱ ἄρχοντες μιστὰ βγάνουνε φλακισμένους,
κι' ἂν δὲν σέ βγάλουν τοτεσᾶς ὁ Θεὸς θὰ σέ γλυττώση.

182ον

Πέτε το οἱ γι' ἄντρες πέτε το τσὴ τάβλας τὸ τραγοῦδι
γιατὶ κι' ἡ τάβλα θέλει το κι' ἡ συντροφὴ ἀγαπᾶ το
κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπηθιοῦ χαρὰ μεγάλη τὸ 'χει
νά ποῦν τραγοῦδι τοῦ σκαμνιοῦ τὴν τάβλα νά πρεπίσουν
τὴν τάβλα καὶ τὴν συντροφιάν.

183ον

Μιὰν ταχινήν σηκώνομαι νά πάω στὸ κυνήγι
κι' ἦταν ἐκεῖν' ἡ ταχινή ὅτεν ἡ γῆς ἀνοίγει
καὶ πέρνω τὰ σκουντάκια μου καὶ τὰ λαγωνικά μου
σ' οὔλον τὸν κόσμον γύρεψα νά βρῶ τὴν πέρδικά μου
οὔλον τὸν κόσμον γύρεψα ἀνατολήν καὶ δύσιν
μουδὲ λαγῶς μ' ἀπάντηξε μουδ' ἔρημο περδίκι
παρὰ μιὰν κόρην καὶ 'πλυνε σέ μαρμαρένια βρύσι
τὴν πέτσα μου τσὴ πέταξα νά μοῦ τὴν σαπουνίσῃ

μετὰ χαρᾶς, λεβέντη μου, τὴν πέτσα σου θὰ πλύνω
καὶ μὲ τὴν πετροπέρδικα θὰ σου τὴν ἐγαῖρω
κι' ἔστεκα ἴγῳ κι' ἀνήμενα νὰ μοῦ τὴν ἐγυρίση
μὰ 'τυχ' ὁ πετροκοτσιφός κι' ἔλειπ' ἀποῦ τὴν βρύσι
σηκῶνομαι κι' ἐγὼ πὸ 'κεῖ καὶ πάω καὶ τὴν βρίστω
θωρῶ τῆνε καὶ φίλιε τὴν σ' ἓνα δενδρὸ πὸ κάτω
τί κάνεις 'κειᾶ κορίτσι μου λόμπις φιλεῖς τὴν πέτσα ;
ἂν τὴν ἐφίλησες γιὰ μιὰ φίλιε μ' ἐμένα δέκα
δὲν τὴν φιλωῦ πουλᾶκι μου μονὸ τὴν καμαρώνω
κι' ἀπάνω στὰ βιζάκια μου ἐκεῖ δὲ τὴν ἀπλώνω
κ' ἡ μάνα τση τὴν ἐθωρεῖ ἀπόργιο παραθύρι
κόρη καὶ δὲν ἀπόπλυνες στὸ σπῆτι νὰ γαῖρης ;
ἔπλυνα ἴγῳ κι' ἀπόπλυνα στὸ σπῆτι νὰ γαῖρω
γ' εἰς κυνηγός μὲ κυνηγᾶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ φύγω
νὰ ζήσης κυνηγᾶρι μου δέσε τα τὰ σκουδιᾶ σου
κ' ἡ κόρ' εἶναι φοβιτσιρὰ νὰ μὴ τὴν ἐδαγκάσουν
μὰ μένα τὰ σκουντάκια μου τὴν κόρη δὲν δαγκάνουν
μὰ 'θελε ὁ Θιός κ' ἡ μοῖρά μου γυναῖκα νὰ τὴν πάρω.....

184ον

Μάνα κι' ἂν ἔρθουν φίλοι μας κι' ἂν ἔρθουν οἱ γι' ἐδικοί μας
μὴν τῶν ἐπῆς κι' ἀπόθανα νὰ τσοὶ βαροκαρδίσης
στρῶσέ των τάβλα νὰ γευτοῦν καὶ κλίνην νὰ πλαγιάσουν
στρῶσέ των παραπέζουλα νὰ θέσουν τ' ἄρματά των
καὶ τὸ πρῶτ' σὰν σηκωθοῦν νὰ σ' ἀποχαιρετοῦνε
'πέτονε πῶς ἀπόθανα.

185ον

Μιὰ Μυλοποταμίτισσα τοῦ μυλωνᾶ γυναῖκα,
μετάξι κλώθει κι' ἀναλεῖ καὶ σύρμα μασουρίζει
στοὺς οὐρανοὺς τὸ διάζεται τσοὶ κάμπους τ' ἀναλύσσει
κι' εἰς τὸν ἀφρὸ τσῆ θάλασσας ἔστεσε τ' ἄργαστηρι

κι' ὁ Μπέλος τση ἐπέρασε ρωτᾶ τὴν ἴντα φαίνει
τ' ἀφέντη σου 'ποκάμισο κι' ἔσένα γελεκάκι

186ον

Τρία βουνὰ μαλώνουνε κ' εἶναι νὰ σκοτωθοῦνε,
τὸ Κέντρος καὶ τὸ Σφακιανὸ καὶ τ' ἄλλ' ὁ Ψηλορίτης
κι' ἐμήνυσε τὸ Σφακιανὸ κι' εἶπε στὸν Ψηλορίτην
σταθῆτε σεῖς τὰ δυὸ βουνὰ μὰ ἴγῳ 'μαι τὸ θεριό σας.

187ον

Ἐένο ἐκαβαλίκεψε νὰ πάη στὴν ὁδὸν του
πιάσαν το 'μέραις βροχεραῖς καὶ νύχταις μὲ τὸ χιόνι
δὲν εἶχε με τὰ ποιὸν μιλεῖ μὲ ποιὸν νὰ κουβενδιάζει
κι' ἐμίλιε μὲ τὸν μαῦρόν του καὶ ρωζονάριζέ του.
μαῦρέ μου γοργογόνατε κι' ἀνεμοκυκλοπόδι
πολλαῖς βροχαῖς μὲ γλύτωσες κι' ἀπὸ βαρὲς φουρτοῦνες
κι' ἂν μὲ γλυτώσης μαῦρέ μου ποῦ τούτην τὴν φουρτοῦνα
τὰ τέσσαρά σου πέταλα χρουσᾶ θὰ σοῦ τὰ κόμω
τὰ δακτυλῖδια τσῆ ξανθῆς μπρόκες θὰ σοῦ περάσω.

188ον

Ποιὸς θὰ νὰ βγῆ στὸν Ὀμαλὸν νὰ φαίνεται' ἀνθρωμένος
Λακιώτη ἄς κάμη σύντεκνο καὶ Σφακιανὸ κουμπάρο
'Ἀγιερινιώτ' ἀδερφοχτὸ Πανωχωρίτη φίλον.
Τότε νὰ βγῆ στὸν Ὀμαλόν.

189ον

Μάνα μου, μάνα γλυκειᾶ μου μάνα
γλυκιᾶ μου μάνα καὶ μαυρομάνα
τούτην τὴν νύκτα καὶ τὴν παράνω
καὶ τὴν παράνω τὴν παραπάνω.
'Αἰ: ὁς κατέβη νὰ κυνηγήση
καὶ νὰ γυρίση νὰ κυνηγήση'
δὲν ἐκυνήγα λαγοὺς γῆ λάφια

μόν' ἐκυνῆγα δυὸ μαῦρα ῥμάθια.
μαῦρα ῥματάκια καὶ ζαχαρένια,
καὶ πῶς κοιμᾶστε δίχως ἐμένα ;
μαῦρα ματάκια κόκκιν' ἀχειλι
ἔβγα ψυχὴ μου στὸ παραθύρι.
νὰ δῆς τὸν ἥλιον καὶ τὸ φεγγάρι
νὰ δῆς τὸν νέον ποῦ θὰ σὲ πάρῃ·
γαϊτάνι πλέκω καὶ δὲν ἀδειάζω
δὲν μοῦ βολεῖ νὰ (σου) κουβεδιάζω.
ἀνάθεμά το καὶ τὸ γαϊτάνι
κι' ἀποῦ τὸ πλέκει κι' ἀποῦ τὸ βάνει.

190ον

'Αγρίμια κι' ἀγριμάκια μου, λάφια μου ῥμερωμένα
πέτε μου ποῦν οἱ τόποι σας καὶ ποῦν τὰ χειμαδιά σας ;
γρεμνὰ ῥναι μᾶς οἱ τόποι μας βουνὰ τὰ χειμαδιά μας,
τὰ σπηλιαράκια τῶν βουνῶν.

191ον

'Απὸ λαγγάδια ἀνάσερνα κι' ἤμουνε διψασμένοι
καὶ ξέτρεχα νὰ βρῶ νερόν νὰ πιῶ νὰ ξεδιψάσω
κι' ἀπάντηξέ μου μὲ ξανθὴ μὲν ἀλυσοπλεγμένη
δός μου κόρη τὰ χεῖλια σου νὰ τὰ γλυκοφιλήσω.
'Σὰν θές ἐσὺ τὰ χεῖλια μου νὰ τὰ γλυκοφιλήσης
κάμε ἀράδες τὰ φλουριά καὶ στάσες τὰ τσικίγια
κι' ἔλα ῥνα σαββατόβραδο νὰ μ' εὔρης μοναχὴ μου
ποῦ πάει ἡ Μὰ στὴν ἐκκλησιὰ κι' ῥΑφέντης στὴν ταβέρνα
τὰ δυὸ μ' ἀδέρφια στὸ σκολιό.

192ον

Μὰ πῆραν πάλι οἱ Σφακιανοὶ Καλεργιανὰ κουράδια
Καλεργιανὰ καὶ Σφακιανὰ κι' ἀπὸ τοῦ Γερακάρη
τὴν στράτα στράτα τὰ λαλοῦν τὴν ἄμμο ἄμμο πᾶνε

μ' ἀπήτης καὶ τὰ φτάζανε εἰς τὸ περιχειλάκι
ἀρχίζ' ῥΑνδρὲς νὰ τραγουδῇ νὰ περισσομαχᾶται
καῦμέναις κοκκινόματαις.

193ον

Ποῦ θὲ ν' ἀκούση κλαῦματα κι' ὄμορφα μοιρολόγια
ἄς πάῃ στὸ ψηλὸ βουνὸ νὰ τοῦ βγορίσ' ὁ Λάκκος
ν' ἀκούση τὴν Κανάκενα πῶς κλαίει τὰ παιδιὰ τση.
Γερώνουμε, μὲ τὸ ψηφί Σήφη μου μὲ τὸ δῶμα
Πῶλο μου σγουρομάλη μου.

194ον

Κόρη λυγερὴ ξανθὴ καὶ μαυρομάτα
γαϊτανόφρουδη κι' ἀλυσιδοπλεγμένη
ἀναπλέκετο εἰς ἀνθρωμένου μνήμα
τὰ μαλάκια τση τὸν τάφον ἐσκεπάζαν
τὰ ῥματάκια τση στὴν γῆν πηλὸν ἐκάναν
τὰ χεράκια τση τὸν Κύριον δοξάζαν.

195ον

Σ' πολλοὺς πολέμους ἔλαχα κ' εἰς σὲ σπαθιά ἐμπῆκα
ποτὲ σπαθιά δὲν μ' ἔβλαψε μπάλαις δὲν μὲ περάσαν
σὰ μὲν πετρέ ποῦ μοῦ παιξε τὴν χήρας τὸ κοράσιο
ὀπίσω ἔμειν' ἡ πετρέ μ' ὄμπρὸς ἐπῆγε ὁ πόνος
τὸ στόμα μ' αἶμα γέμισε ῥποθαίνω ὁ καῦμένος.

196ον

Στραθιώτης ἐπετάλωνε ὄξω στὸ φεγγαράκι
φέξε μου φεγγαράκι μου τὰ πέταλα νὰ σιάξω
χρουσᾶ τονε τὸ πέταλα κι' ὄλάργυραις ἡ μπρόκαις
κι' ἡ κόρη ποῦ τὸν ἐκερνᾷ ἀσημονουκλωμένη.

197ον

"Ἐνα λόγον θὰ σᾶς πῶ : ἕνας εἶν' ὁ Κύριος ὁ μεγαλοδύναμος
κι' ἐμεῖς σ' αὐτὸν πιστεύομεν, δοξάζομεν τὸν Κύριον

Δεύτερον εἶν' ἡ Παναγία : ἕνας εἶν' ὁ Κ.....
 τρίτον εἶν' ἅγια Τριάδα· δεύτερον ἡ Παναγία, ἕνας...
 τέταρτον λόγον θὰ σᾶς πῶ τέσσαρες εὐαγγελισται
 πέντε λόγια θὰ σᾶς πῶ· πέντε πάρθηναι σοφαί
 ἕξε λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἕξεν τὰ ξαπτέρυγα
 ἑπτὰ λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑπτὰ ἴναι τὰ μυστήρια
 ὀκτώ λόγια θὰ σᾶς πῶ· ὀκτώ ἤχοι ψάλλονται
 ἑννέα λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑννέα εἶν' τὰ τάγματα
 δέκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· δέκα εἶν' αἱ ἐντολαί
 ἑνδεκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑνδεκα ἴναι τὰ ἔωθινὰ
 δώδεκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· δώδεκα ἴναι οἱ Ἀποστόλοι
 ἴς τὸν χορὸν κρατοῦνε ὅλοι.

198ον

Ἐμήνυσε μ' ὁ σύντεκνος παιδί νὰ τοῦ βαφτίσω
 ἐμήνυσά του το κι' ἐγὼ μὲ τὸν ἀμπασιδόρον
 δὲν τὸ κατέεις σύντεκνε πῶς σὲ χωρῶ δὲν μπαίνω ;
 εἰς σὲ χωρῶ κι' σὲ χωρῶ μουδὲ σὲ μοναστήρια;

199ον

Ἦρθ' ἡ μάνα μου κ' ἠῦρέ με εἰς τὸ ἀγαπῶς τὸ ἀγκάλαις
 μουδ' ἔδειρέ μ' ἡ μάνα μου μουδὲ κι' ἐμάλωσέ με
 μὰ πε καλῶς τὰ κάνετε καλῶς τὰ πολεμᾶτε
 πανόργιο κι' ὀλοπλούμιστο κι' ὀλόχρυσο ζευγάρι.

200ον

Κόρη καὶ νιὸς ἐπαιζανε σ' ὄργιο περιβολάκι
 κι' ἀποῦ τὸ παῖζε γέλασε ποῦ τὸ πολὺ κανάκι
 ἀποκοιμήθη ὁ νιὸς γλυκιὰ ἴς τὴν λιγερὴς τὸ ἀγκάλαις
 σιγὰ σιγὰ τὸν ἐξυπνᾶ κι' ἀγαλιχνὰ τοῦ λέει
 ζύπνα τὸ τριγωνάκι μου, ζύπνα γλυκιὰ μ' ἀγάπη

201ον

Κοράσιο ἴς Ἀνατολὴν ἔφαινε κ' ἐτραγουδῆ

κι' ὁ συρισμὸς τοῦ μασουργιοῦ κι' ὁ κτύπος τοῦ πετάλου
 κι' ἀηδονισμὸς τὴν λιγερὴς στοὺς οὐρανοὺς διαβαίναν
 καρβοκύρης τὴν δροικᾶ π' ἀνάμεσα πελάγους
 στέσετε ναῦτες τὰ κουπιὰ ναῦτεροι τὸ τιμῶνι,
 ν' ἀκούσωμε τὴν λιγερὴ ἴντα τραγοῦδι λέει
 σ' ἴντα σκοπὸ τὸ κελαϊδιῖ τ' ἴντα σκοπὸ τὸ λέει
 μπέψω σου θέλω λιγερὴ μισὸ δράμι μετᾶξι
 νὰ κάμης πέτσαις δώδεκα καὶ πετσοπούλαις δέκα
 κι' ἂν ἀβαντζάρη τίποτις τὴν Παναγιᾶς μανδηλι
 κ' ἡ κόρη ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη.
 μπέψω σου θέλω πάλι ἴγὼ μισὸ δράμι χρουσάφι
 νὰ κάμης ντούμπλαις δώδεκα καὶ δακτυλίδια δέκα
 κι' ἂν ἀβαντζάρη τίποτε τὴν Παναγιᾶς στεφάνι
 μὰ ἴγὼ κι' ἂν ἐτραγουδῆξαι μὲ πρὸς μοιρολόι τὸ πα
 κύρι καὶ μάνα ἔθαψα κι' ἀδέρφια κ' ἐξαδέρφια
 ἔθαψα καὶ τὸν ἄνδρα μου τὸν μοσκοκανακάρη.

202ον

Τριανταφυλάκι μου κόκκινο μῆλο μου μυροδάτο
 κρατῶ σε καὶ μαραίνομαι φιλῶ σε καὶ χλωμαίνω
 βαίνω σε σ' ἀγκαλάκια μου καὶ λαχταρ' ἡ καρδιά μου.
 Λέσι μου κι' ἄλλον ἀγαπᾶς, λέσι μου κι' ἄλλο θέλεις
 ἴσάν δὲς πιστεύεις ἄπιστε ἴσάν δὲν πληροφορᾶσαι
 πέμψε νὰ φέρης τσοὶ γιατροὺς τὴν Πόλις τὰ ζυράφια
 νὰ σκίσουν τὴν καρδοῦλα μου νὰ τὴν φιλολοήσης
 ἂν ἔν κ' ἐβρῆς ἄλλου φιλί κι' ἐβρῆς ἄλλου κανάκια
 κόψε μου τὸ κεφάλι μου.

203ον

Χίλια καλῶς τὸ βρήκαμε τοῦ φίλου μας τὸ σπῆτι
 τοῦ φίλου συμπεθέρου μας τοῦ πλειὰ καλιὰ μας φίλου

καὶ τοῦ καιροῦ νὰ ἴναι καλὰ ἐτουτεσὲς τῆς μέρας
νᾶρθωμεν πάλιν μὲ χαραῖς ξεφάντωςες νὰ κάνη.

204ον

Χίλια καλῶς ὄρισαν οἱ φίλοι γι' ἐδικοί μας,
οἱ φίλοι οἱ συντέκνοι μας οἱ πλεῖα καλιὰ μας φίλοι
οἱ φίλοι συμπεθέροι μας οἱ ἀξιοτιμημένοι.
καὶ τοῦ καιροῦ χαρούμενοι καὶ τοῦ καιροῦ καὶ πάντα
ν' ἄρθουνε πάλι νὰ μᾶς βροῦν.

205ον

Μάνα ἴμπά στὸ περιβόλι μας νὰ δῆς τὰ ἴπωρικά μας
νὰ δῆς τὸ ρόδο πῶς ἀνθεῖ τὸ μῆλο πῶς μύριζει
νὰ δῆς τὸν κιτροβάσαρμον μιὰ λιγερὴ τὸν πέρνει
μιὰ μαυρομάτα μιὰ ξανθὴ ποῦ λαχταρ' ἡ καρδιά μου.

Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἐκ Σελύνου Γεώργιακα φονεύσαντος πρὸ τοῦ 1821 τὸν περιβόητον
Γενίτσαρον Βέργερην.

Πέρδικα ποῦσε στὸ βουνὸ ἴπάνω στὸ κορφοβούνι,
ἄρφουνκαστήτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ Βέργερη τραγοῦδι.
ἸΑπό τὴν Χώρα ξεκινᾶ καὶ βάζει δὴδὸ πατρὸνες, (1)
καὶ φέγγανε στὴ μέση του σὰν τῆς καρνάδες βιζόλες.
Βάζει στὸ σιλακλίκι του τ' ἀσιμοτὸ μαχαίρι,
Θέμου μεγαλοδύναμε τοῦ σκύλου σὰν τοῦ στέκει.
Σέρνει καὶ τὸν φαιμέγιόν του τὸν κακαποδομένο,
καὶ λέργια τὸν ἐφόρτωσε τὸν μαῦρο κουρασμένο.
Εἰς τὰ σφακτὰ του πήγαινε λέργια νὰ τὰ στολίση,
παιδιὰ καὶ νὰ τὸ λόγιαζε ἔρημα θὰ τ' ἀφίση.
Στὸν Ὀμαλὸ ἐπήγαινε στὸ ῥημοκουραδόν του,
παιδιὰ καὶ νὰ τὸ λόγιαζε πῶς εἶν' ὁ θάνατός του.
Πάνω στὰ νερατζόπορα τοῦχουνε τὸ καρτέρι,
πρέπει πῶς τὸ κατέχανε καὶ νὰ περάση θέλει.
ἸΕκεῖα στὰ νερατζόπορα τοῦχουνε τὴν μπροσκάδα,
μιὰ μπαλοθιὰ τοῦ ρίχνουνε εἰς τὴν ζερβὶ κουτάλα.
Μιὰ μπαλοθιὰ τοῦ ρίχνουνε κι' ἔκοψε τὴν καρδιά του,
κι' ἐφώναζε ὁ Βέργερης ἀμάνι τὰ παιδιὰ του.
Γιὰ τὰ παιδιὰ του φώναζε νὰ μὴν τοῦ τ' ἄρφανεψουν,
καὶ γιὰ τὸ χανουμάκιν του νὰ μὴν τοῦ τὸ ρωμιέψουν.
Μ' ὀρτάκης του ἦτον μακρυὰ καὶ λέργια φορτωμένους,
κι' ὥστε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τὸν εἶχε καὶ σφαμμένο.
Μ' ὥστε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τοῦ πέρνει τὸ μουλάρι.
σουσοῦμι καὶ δὲν τοῦθρικε παρὰ στὸ σαληβάρη,
Μ' ὥστε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τοῦ πέρνει τὸ τσιφέν του,

(1) Κοινῶς ὀνομάζονται μπιστόλαις ἄρματοσιὰ τοῦ 1821-1866.

σουσοῦμι καὶ δὲν τσῦβρικε παρὰ ποῦ τὸν περτσέν του,
Μὰ ἐφῶναζέν του ὁ φονιάς νὰ πάρη, ἴσια κάτω,
καὶ νὰ φωνάζη δυνατὰ τ' Ἀγᾶ του τὸ μοντάτω.
Μὰ ἐφῶναζέν του ὁ φονιάς δίδει του καὶ παράδες,
γιὰ νὰ φωνάζη ὅπου κι' ἂν πᾶ' ἦντά εἶδε τῆ μαδάρες.
Λέγει του πάρε χρήματα κι' ἄμε στὴν πολιτεία,
φῶναζε πῶς ἐσφάξανε τὸν πρῶτο στὴ Τουρκίας.
Κι' ἂν σ' ἐρωτήση κανενεῖς ποῖος εἶναι ὁ στραθιός της, (2)
πές του πῶς ἀπ' τὸ Σέλινο εἶναι Ἀγερινιότης.
Ἀντώνης ὀνομάζεται καὶ Γεώργιακας καλεῖται,
σὲ γλέντια πάντα καὶ χαρῆς πάντα θὰ τραγουδεῖται.
Καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ τσοὶ Λάκκουσ κατεβαίνει,
ἄρφουνκαστῆτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ καὶῦμένοι.
Ἄρφουνκαστῆτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ χαμπέρι,
τὸ Βέργερη ἐσφάξανε τῆ νερατζιᾶς τὰ μέρη.
Ἄρφουνκαστῆτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ μαντάτω,
τὸ Βέργερη ἐσφάξανε τῆ νερατζιᾶς στὸ Λάκκο.
Ὅφου κακὸν τὸ πάθαμε κι' ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας,
μὰ τοῦτο δὰ τὸ φονικό θὰ κάψη τὴν καρδιά μας.
Αἰφνίδιον τὸ ἐπήγανε στὴ Χώρα τὸ χαμπέρι,
κι' ἓνας ποῦ τσοὶ Βεργέριδες ἦτονε σερασκέρης.
Ντίνει τσοὶ κι' ἄρματόνει τσοὶ, τσοὶ γιανιτσαραγάδες,
στὸ δρόμο ποῦ πορίζανε ρωτοῦν γιὰ τσοὶ φονιάδες.
Παιδιὰ καὶ ποῖος νὰ τό 'σφαξε τὸ τέθοιο παληκάρι,
σ' οὐλαις τῆ πόλες τῆ Τουρκιᾶς τὸ νάμιν τοῦ 'χε πάει.
Μαχαίρια νὰ δουλέψουε τουφέκια νὰ βροντίξουν,
κι' ὅπου διαβοῦμε σήμερον λούθρα νὰ μὴν ἀφίσουν.
Ἄν θέλετε νὰ μάθετε ποῖα εἶναι ἡ αἰτία,

(2) Ὁ φονιάς.

ποῦ σφάξανε τὸ Βέργερη στὰ μάθια τῆ Τουρκίας.
Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε ἀπὸ τὴν ἀγιά Εἰρήνη,
γιατὶ δὲν ἤθελ' ἀνθρωπιὰ μ' οὐδὲ δικαιοσύνη.
Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε γιατί κακὰ ἐλάλιε,
τῆ χριστιναῖς ἀτίμαζε καὶ τσ' ἄνδρες των κατάλιε.
Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε καὶ μπλέξανε οἱ Λάκκοι,
τρεῖς μαχαίριες τοῦ πέζουε τοῦ καπετὰν Γεωργάκη.
Τοῦ παρὰ δευτερότερου τοῦ Μουνουσομιχάλη,
δρὸ τουφεκιᾶς (μπαλοθιᾶς) τοῦ ρίχνουε πάνω σὲ μιὰ τὴν ἄλλη.
Μὴ χάνεται τῆ μπαλοθιᾶς μὴ χάνεται τῆ μπάλες,
μ' ἀπὸ τὴν πρώτη τοῦρθανε θανάτου λιγομάρες.
Μὰ κι' ἂν τὸν ἐσκοτώσετε ῥφανεῦουν τὰ παιδιὰ του,
'ρφανεψαν καὶ τοῦ Βέργερη διάλε τὰ κοκκαλά του.

Τὸ τραγοῦδι τοῦ **Θωδορομανώλη φονεύσαν-**
τος πρὸ τοῦ 1821 ἕτερον Γενίτσαρον
(ἀδελφὸν τοῦ πρώτου) τὸν περιβόητον
Βέργερην.

Ζυμποῦλι ζυμπουλάκι μου κατάμπλαβο ζυμποῦλι
ἀρφουκαστήτε νὰ σᾶς 'πῶ λυπητερὸ τραγοῦδι
τραγοῦδι νὰ τὸ μάθετε τραγοῦδι νὰ τὸ λέτε
κι' ὅσοι κι' ἂν ἦστε χριστιανοὶ νὰ κάθεστε νὰ κλαῖτε.
Γιὰ τὸν Μανώλη θὰ σᾶς 'πῶ τὸν Θωδορομανώλη,
ποῦ σκότωσε τὸν Βέργερην μέσα στ' Ἀπανηχῶρι.
'Σὰν θέλετε νὰ μάθετε τὴν πράξιν τοῦ Βεργέρη
ὅπ' ἔπιανε τὴν χριστιανὴν κι' ἐξεμασκάρωνέ τση
'Ἐκανε κι' ἄλλα πράγματα κι' ἄλλα κακὰ μεγάλα
ὅπου 'κανε τῶν χριστιανῶν κι' ἦτο μεγάλο πρᾶμμα.
'Ἐβανε κι' ἐγκαρεῦγαν τσοὶ χειμῶνα καλοκαῖρι
κι' ἐσπέρναν κι' ἐθερίζαν του, τοῦ σκύλου τοῦ Βεργέρη.
Κι' ἂν ἤθελε νὰ 'δῆ ποθὲς κανένα ἀνδρειωμένο
ἔπιανε κι' ἐσφαζέ τονε ἄδικα τὸν καῦμένο.
'Ἐκάλεσε τὸν λυρατζῆ τὸν Θωδορομανώλη
νὰ πᾶνε νὰ γλεντίσουνε στοῦ Κομπιτσομανώλη.
Σώπασ' ἐδᾶ Ἐμὲν ἀγᾶ μὲ τὰ παράξενά σου
γιὰ θὰ βρωμέση ὁ γλεντζῆς ποῦ κάνει ἡ γι' ἀφενδιά σου.
'Ἐλα Μανώλη σὰ σοῦ 'πῶ καὶ ἄς βρωμέση κιόλας
μὰ πάλιν θὰ γλεντίσωμεν ἐτουτηνὲ τὴν ὥρα.
'Ἐλα Μανώλη ὀμπανὲ καὶ βιάστα καὶ τὴ λύρα
καὶ σέρνε τὴν 'ξαδέρφαις σου καὶ σέρνε καὶ τὴ χήρα.
Καὶ πᾶει στὰ Μαραγκιανὰ καὶ λέει το τὴν θειᾶς του.

'Ὀρου καῦμένη κερὰ θεῖλ ἀπόψε τὰ παιδιὰ σου
μὰ πάρε τα ὀγλήγορα κι' ἄμε τα στὸ Φαράγγι
γιατί θὰ σοῦ τὰ πάρουνε ἀπόψε οἱ Γιαννιτσαροί.
'Ὀσὰν τὰ συναπόβγαλε καὶ πᾶνε στὸ Φαράγγι
ἐπῆρε τὸ τουφέκι του καὶ στὸ Ζουρίδω πᾶει
'Ἐπῆρε καὶ τὰ μονετσιὰ καὶ στὸ Ζουρίδω πηλαίνει
νὰ δείξη τοῦ Ἐμὲν ἀγᾶ πῶς πράσσ' οἱ γι' ἀνδρειωμένοι.
Εἰς τὸν ὀξιώστη τό 'θεκε κι' ἀπόκεις μπαίνει μέσα
κι' εἶδε κι' ἐκάναν πράγματα π' ἀνθρώπου δὲν ἀρέσαν.
Εἶχανε ρόβι καὶ ψαρρὲς στρωμένο εἰς τὴν τάβλις
κι' ἀπάνω κι' ἐχορεύγανε ἡ κοπελιές κι' ἡ γράδες.
Μὲ τ' ἄγκριο τοῦ 'μίλησε ὁ σκύλος ὁ Βεργέρης.
Τὶ ἔκαμες τὴν κοπελιές μωρὲ καὶ δὲ τὴν σέρνεις;
ἔσὺ μοῦ τὴν τσαρσίτεψες κι' ὅτ' εἶχε τῶνε κάμω
θὰ κάμω τὸ χειρότερο εἰς τὸ κορμί σ' ἀπάνω.
'Ἐδῶκανέ του καὶ κρασί κι' εἶχαν του καὶ μπαρουτι
γιὰ νὰ τον ἐμεθύσουνε νὰ τοῦ βαροῦν' οἱ Τοῦρκοι.
'Ἦπιε το 'κεῖνος τὸ κρασί κι' ἦπιε καὶ τὸ μπαρουτι
μὰ εἶχε καὶ τὴν ἔγνοια του μὴ τοῦ βαροῦν' οἱ Τοῦρκοι.
'Ἀπήτσιμος καὶ τό 'μαθε πῶς ἤθελε νὰ γκάψη,
ὁ σκύλος ὁ Γενίτσαρης αὐτὸς ὁ Γιαννιτσαρῆς
ἐπῆρε τὸ τουφέκι του κι' εἰς τὴν συκι' ἀνεβαίνει,
νὰ δείξη τοῦ Ἐμὲν ἀγᾶ πῶς παῖζ' οἱ γι' ἀνδρειωμένοι.
'Ὁ Τοῦρκος ἐκατέβαινε δεξιὰ στὴ κάτω σκάλα,
μὰ μαντινάδα ἤλεγε κι' ἐφώνιαζε μεγάλα·
«Ἐφάγαμε καὶ ἤπιαμε κι' ἐκάμαμε καὶ ζεῦκι
ὡς τοσονὰ τονε γραφτὸ κι' ἦτο καὶ κισσιμέτι»
Τὴν μαντινάδα ἤλεγε κι' ἔφραε καὶ τὴν μπάλα
ὑπνο τὸν ἀποκοίμισε γιὰ νὰ κοιμᾶται πάντα
'Ἐπήδηξ' ἀπὸ τὴν συκιὰ καὶ τοῦπεσε τὸ φέσι

ἀπὸ 'κεῖ δὰ τὸ βρήκανε ποιὸς ἦτονε ὀφτέκτης.
καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ πάει τὴν ρίνα ρίνα.
Μὲ μιὰ πατὲ τσὴ πόρτας του ἔσπασε τὴν κατίνα.
Δροικὰ τον ἢ γυναῖκα του μέσα μὲ τὰ παιδιὰ του.
Κακὸ καὶ κακὸν τὸ 'παθα, τί ἔπαθες ἀντάμου ;
Γυναῖκα κακοροϊζικὴ καὶ τί μέλλει νὰ γένης,
ποῦ 'πῆγα καὶ ἐσκότῳσα τὸν σκύλον τὸν Βεργέρη.
'Ανίσως καὶ τὴν ἔκαμες σφάζε καὶ τὰ παιδιὰ σου,
σφάζε καὶ τὴν γυναῖκα σου καὶ ἄμε 'στὴ δουλειά σου.
Σκύφτει καὶ τὴν γλυκοφιλεῖ, φιλεῖ καὶ τὰ παιδιὰ του,
καὶ τῶν λέει ἔχετε 'γεῖα καὶ πᾶ' εἰς τὴ δουλειά του.
"Ἄμε Μανῶλ' εἰς τὸ καλὸ καὶ ἀνίσως καὶ σὲ πιάσουν,
μὴ καταδώσης χριστιανὸ κι' ἄστους κιὰς σὲ κρεμάσουν.
Καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ 'ς τὸ 'Ομαλὸν καὶ πάει.
Καὶ πᾶν καὶ τὸν ἐπιάνουνε σαράντα Γιανιτσάροι
στ' 'Ομαλὸ τὸν πιάσανε πᾶν τον στ' 'Απανηχῶρι.
νὰ τότε καταλύσουνε τὸν Θεωρομανῶλη,
Κι' ἀπόκις τὸν ἐπέρνουνε καὶ πᾶν τονε 'ς τὴ Χώρα,
νὰ τονε καταλύσουνε ἐκεῖνηνα τὴν ὥρα,
Εἰς τοῦ Πασσᾶ τὸν 'πῆγαινε καὶ μέσα τότε βάνει,
μπαίνει καὶ τὸν ἐξέταζε 'πὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδου.
Γιατὶ μωρὲ τὸν σκότῳσες κι' ἔντᾶ 'τον ἢ γι' ἀφορμὴ σου
καὶ θὰ σὲ θανατώσουνε νὰ χάσης τὴν ζωὴν σου.
'Αφέντη καὶ δὲν τσὴ 'μαθες τσὴ πράξαις τοῦ Βεργέρη,
μὰ θέλεις νὰ μ' ἀναρωτᾶς καὶ νὰ μὲ περιπαιζῆς
τὸ ἴρτζι μου ἐζήτηξε, γιὰ νὰ μ' ἀναπατήσης,
γιὰ 'κεῖνο τὸν ἐσκότῳσα κι' ὡς θέλεις κάμε κρίσι.
Μωρὲ Μανῶλη, ἀρνήσου το καὶ 'πὲ γιὰ ἓν' ἄλλο
γιὰ θὰ σὲ θανατώσουνε δὲν ἔχω τί σοῦ κάμω.
Καὶ ὁ Πασσᾶς ἐφώναξε μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη

ὡς θέλετε θὰ κάμετε γι' ὡς γράφει τὸ κιτάπι.
'Αφέντη τὸ κιτάπι μας γλήγορα νὰ διαβάσης,
τὸ νομικὸν νὰ μᾶς σὲ πῆς ὥρα νὰ μὴ περάση.
Μὰ τὸ κιτάπι γράφει μου νὰ μὴ τότε φουρκίσω,
γιατὶ δὲν εἶνοι νομικὸ νὰ τότε καταλύσω.
Οἱ Τοῦρκοι ὡς τ' ἀκούσανε ἐπιάσαν τὰ κανόνια
καὶ βόλια τῶν ἐβάλανε νὰ κάψουνε τὴν χώρα.
Καὶ πάλι τσοὶ ξαναρωτᾶ μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη,
ὡς θέλετε θὰ κάμετε, γι' ὡς γράφει τὸ κιτάπι ;
Οἱ Τοῦρκοι ἐφώναξαν, οἱ Γιανιτσαραγάδες :
νὰ τότε καταλύσουνε οἱ ἄτιμοι Μπουρμάδες.
Καὶ ὁ Πασσᾶς ἐφώναξε 'ποῦ τὸ μπαλκόν' ἀπάνω.
'Εβγα Μανῶλη γλήγορα, σ' αὐτὴ τὴν σκάλα 'πάνω.
Καὶ πάλιν ξαναδιάταξε καὶ λέει τοῦ Τσελάτη
μὲ μιὰ σπαθιὰ τὴν κεφαλὴν πέρα νὰ τεῦ πετάξῃ.
'Σὰν τότε καταλύσανε, οἱ σκύλοι, τὸν ἀρπάξαν,
'σὰν λεοντάρια ἄγριγια, τὸν ἐσακοτινάξαν,
κ' ἔπειτα, τὸν ἐδέσανε κ' εἰς τὴν ὁρὰ τ' ἀλόγου.
Τρεῖς 'μέραις τὸν 'γυρίζανε εἰς τῶν Χανιῶν τσοὶ δρόμους.
'Σ τὴ πόρτα, εἰς τὸν Πλάτανο, τὸν εἶχανε πετάξει,
δὲν τὸν ἐδοῦδανε κανιοῦς, νὰ πᾶ νὰ τότε θάψῃ.
Σηκώνουνται οἱ χριστιανοὶ καὶ πᾶν' εἰς τοῦ Δεσπότη
«Σήκω, νὰ πᾶς, εἰς τοῦ Πασσᾶ, μπορεῖ νὰ τότε δώση.
Σηκώνετ' ὁ 'Επίσκοπος, εἰς τοῦ Πασσᾶ καὶ πάει.
'Αφέντη, ἀπ' ἐλόγου σου, ἤθελα μία χάρι·
ὅσοε μ', ἀφέντη, τὸ νεκρὸ, νὰ πᾶ νὰ τότε θάψω,
ὅς μού τον, τὸν κακόμοιρον, νὰ τὸν ἐνταφιάσω.
'Ἀμέτε, νὰ τὸν θάψετε, τὸν Θεωρομανῶλη,
ἀποῦναι ἀπὸ τὸ Σέλινο καὶ ἀπὸ τὸ 'Απανηχῶρι.
Πᾶνε μὲ τὰ 'ξαπτέρυγα καὶ πέρνουνε τὸ κορμί του,

καὶ ἄγγελοι ἐπαράλαβαν ἐτότες τὴν ψυχὴν του,
γιατὶ ὑπερασπίσθηκε θρησκείαν καὶ ἀνθρωπότη,
γι' αὐτὸ τὸν μακαρίζουνε ἅγιοι καὶ ἀνθρώποι.
Μέσα 'ς τὸν Ἅγιον Λουκᾶ ὅπου ἔνε τὸ περβόλι,
εἶνε τὰ κόκκαλά του ὁᾶ, τοῦ Θεωρομανώλη.

Ἡ ΠΙΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Θωρεῖς τὰ κυπαρίσσι' ἀποῦ 'ναι περακέ ;
ἐκειᾶ 'ναι μοναστήρι καὶ πᾶν ἡ κοπελιχίς.
Πᾶω κι' ἐγὼ τὸ ξένο γιὰ νὰ λουτρουηθῶ,
νὰ κάμω τὸν σταυρό μου σὰν κάθε χρισθιανό.
Κι' εἰς τ' ἀναντρανισμά μου θωρῶ μιὰ κοπελιὰ
κι' ἔκανε τὸ σταυρόν τση κι' ἔλαμπ' ἡ γι' ἐκκλησιᾶ.
Ρωτῶ τὰ δασκαλάκια 'πὸ ποῦ ν' ἡ κοπελιὰ ;
ἀπὸ 'παδὰ κοντά 'ναι κι' ἀπὸ τὴ γειτονιὰ
κι' ἔχει καὶ γέρον ἄντρα κι' ἔχει καὶ δὴρὸ παιδιᾶ.
Φαρμάκεψε τὸ γέρο καὶ πάρε ἐμέ τὸ νεῖρὸ,
νὰ σὲ σφινγκταγκαλιᾶζω νὰ σὲ γλυκοφιλῶ.
Δὲν τὸν νὲ φαρμακεύγω τὸν γέρο τὸν καλόν,
μ' οὐδὲ δὲν τὸν ἀρνηοῦμαι νὰ πάρω σὲ τὸν νεῖρὸν.
Μικρὴ μικρὴ μὲ πῆρε σὰν δώδεκα χρονῶ,
καὶ μὲ βαγιοκλαδίζει σὰν τὸ βασιλικόν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΓΡΑΔΩΝ

Κάθε ταχὺ μὲ τὴν δροσιᾶ 'π' ἀνοίγει τὸ ζυμποῦλι,
ἀκούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ τῶν γράδω τὸ τραγοῦδι.
Μιὰ γρά μ' ἀνακολλήθηκε ὁ γιὰ νὰ μὲ φιλήσῃ,
καὶ θάρρεψα μὰ τὸ χυλὸ πῶς θὰ μὲ καταλύσῃ.
Καὶ σταίνομ' ἀνατολικά καὶ κάνω τὸ σταυρό μου,
Θεέ μου καὶ γοργοπάρετην τούτην τὴν γρά 'πὸ 'μπρός μου.
Κι' ὁ Θεὸς καὶ μὲ λυπήθηκε κι' εἶδε τὸν τόσο φέθον,
καὶ μοῦ μπεψε τὸν Χάροντα κι' ἔφταξε τὸ ντελόγγος.

Κι' ἡ γράδες σὰν τ' ἀκούσανε ἐπιάσαν τσὴ καρφίχταις,
μπαινουνε καὶ χτενίζονται κι' ἐσχίζαν τσὴ χωρίστραις.

Κι' ὁ Χάροντας ἐπέρασε στ' ἄλογο καβαλλάρης.
κι' ἐβάστα κι' εἰς τὰ χέργρια του ὀλάργυρο κοντάρι,
— Αἴ! σεῖς ἀποῦ χορεύγετοι! αἴ! σεῖς καλαῖς κυράδες!
κυράδες ἀσπροκούτελες εἶδετε ποθὲς γράδες;

— Χόρευγιε μώρη σὺ καλὰ,
κι' ἀποῦ 'χει γράδες ἄς 'ρωτᾶ.

Μὰ πᾶ σὲ τοῦτον τὸν χορὸν ὅποιος εἶναι χορεύγει.

κι' ἀποῦ 'χασε τσὴ γράδες του νὰ πᾶ νὰ τσὴ γυρεύγη.

Μὰ γὼ 'μαι νεῖὰ καὶ κοπελιὰ κι' ἀπάντρευτη ἀκόμα,
κι' ἂν ἦνε γιὰ τὰ ντόδια μου, δὲν ξεφυτρώσαν 'κόμα.

— Κερά σὰν εἶσαι κοπελιὰ γιὰτὶ νὰ φαφουτίζης,
καὶ πιτυλοῦν τὰ σιάλια σου καὶ μοῦ τὰ λαντουρίζεις;
Χαμομηλιᾶς κλαδιὰ 'κοθγα ὁ γιὰ νὰ βάψω φάδια
κι' ἐβγήκανε τὰ ντόδια μου καὶ δὲν μιλῶ καθάργρια.

— Κερά σὰν εἶσαι κοπελιὰ γιὰτὶ μοῦ καμπουρίζεις;
καθάργρια γιάντα δὲν μιλεῖς; μον' ὄλο φλαφλατίζεις;

— Καμποῦρα καὶ ἡ μάνα μου καμπούρης καὶ ὁ Κύρης,
τὴ γλῶσσά μου ἐδάγκασα, γιὰ 'κεῖνο φλαφλατίζει.

— Σὰν εἶσαι γρά μου κοπελιὰ γιὰτὶ 'χεις τσὴ ψαράδες;
καὶ γιάντα στὸ κεφάλι σου δὲν εἶναι δηὸ μαυράδες;

— Ὁ ἄνδρας μού 'τον μυλωνᾶς καὶ μοῦ 'φερνε πασπάλαις,
κι' ἐγὼ τοῦ τσὴ κοσκίνιζα κι' ἔβγαλα τσὴ ψαράδες.

— Σώπαινε γρά τὰ λόγια σου καὶ πάψε τὸ θυμό σου,
μὴ σύρω τὸ κοντάρι μου νὰ κόψω τὸ λαιμό σου.

— Δὲν μὲ λυπᾶσαι Χάροντα ὅποῦ 'μαι κοριτσάκι;
ἀποῦ ἀθῶ κάθε ταχὺ ὡσὰν τὸ λουλουδάκι;

Δὲν μὲ λυπᾶσαι Χάροντα ἀποῦ φορῶ καὶ χάντραις;
κι' ἔχω ὀρπίδες στὸ Θεὸ νὰ πάρω κι' ἄλλους ἄνδρες;

Τότε φωνὴ ἀκούστηκε μαζὺ μὲ τούτη κι' ἄλλαις
κεράδες ποῦ 'στε στὸ χορὸ ἦρθαν μὲ καραβι' ἄντρες.

Ἔσσαις γράδες κι' ἂν τ' ἀκούσαν,
στὸ λιμάνι ἐγλακοῦσαν.

Μὰ μὲ γρά 'τονε κακὰ,
καὶ δὲν ἐμπόριε νὰ γλακᾶ.

Κι' ἐφώνιαζε τῶν μπροστινῶν,
ἂν δὲν μπροφτάξω νᾶρθω 'γὼ.

Πάρε τε γιὰ μένα δηὸ,
ἕναν γέρο κι' ἕνα νεῖόν.

Νὰ 'χω τὸν ἕνα γι' ἀγγαλιὰ,
καὶ τὸν ἄλλον γι' ἀγγαριὰ.

ΤΗΣ ΣΟΥΣΑΣ

'Ανάθεμ' ἀποῦ βάλθηκε καὶ θέλει ν' ἀγαπήση,
καλιὰ νὰ πέση στὸ γιὰλὸ ν' ἀδικοθανάτιση.
Γιὰτὶ κι' ἡ Σοῦσα ἡ λιγερὴ τοῦ Κάστρου περιστέρι,
ἀγάπα τὸν Σαριμ-παγλῆ νὰ τὸν νὲ κάμη ταῖρι.
Μιὰν Κυριακὴ ἀπὸ βραδὺς τὸν εἶχε καλεσμένον,
κι' ὁ ἀδερφός τση μπρόφταξε καὶ τὸ 'χε μαθημένο.
Τὴν νύχτα τὰ μεσάνυχτα γροικοῦνε καὶ κτυποῦσαν,
τὰ χέργρια ποῦ τὴν σφάζανε κι' ἀποῦ τὴν καταλυοῦσαν.
Σηκώσου δὲ Σαριμ-παγλῆ ν' ἀνοίξω τ' ἀδερφοῦ μου,
μὴν εἰς' αἰτία θάνατον νὰ δώση τοῦ κορμιοῦ μου.
Θέσε σὺ Σουσανάκι μου καὶ σθύσε καὶ τὸν λύχνο,
μ' ἄλλοῦ τὸ λέει τὸ κούρταλο κι' ἄλλοῦ τὸ λέει ὁ χτύπος.
Μὰ μ' ὦρα πάλιν δυνατὰ γροικοῦνε καὶ χτυπήσαν,
τὰ χέργρια ποῦ τὴν σφάζανε κι' ἀποῦ τὴν καταλυοῦσαν.

Σηκώνεται κι' ἀνοίγει του μὲ τὴν πολλὴν τρομάρα,
τὴν τρίχα μόνον ἔλειφτηκε νὰ τσ' ἤρθη λιγομάρα.
Καλῶς το τ' ἀδερφάκι μου ποῦ μοῦρθε κουρασμένο,
κι' ἀπὸ τὸ δρόμο τὸν πολὺ φαίνεται γροινιασμένο.
Στρώνει του τάβλα νὰ γευτῆ, μ' αὐτὸς κρασί δὲν θέλει,
μὲ τ' ἄγγριγο τὴ συντηρᾶ καὶ δυνατὰ τσὴ λέει.
Λώμπης θαρρεῖς μωρὴ ρωσποῦ, πῶς θὰ γελάσης μένα ;
ἴντα φουσκώνει ἐκεῖ δὲ εἰς τὴν κουρτίνα μέσα.
'Νειρεύγισ' ἀδελφάκι μου γῆ κι' εἶσαι ζαλισμένος,
κι' ἀποῦ τὴ στράτα τὴν πολλὴν εἶσαι ξαναγριγεμμένος ;
Μὰ τὴν κουρτίνα σήκωσε καὶ δείχνει τσὴ το κι' ὄλα,
κι' ἐγείνηκεν ἡ μούρη τσὴ σὰν τὴ καρνάδα βιόλα,
σέρνει τὸ μαχαιράκι του ἀπ' ἀργυρὸ φουκάρι,
στὸν οὐρανὸν τὸ πέταξε κι' εἰς τὴν καρδίαν τσὴ βάρει.
Παίρνει Σουσάνα κ' ἔκλεγε τσὴ μάνας τσὴ καὶ πάη,
βρίσκει τὴν πόρτα τσὴ κλειστὴ κι' ἀρχίζει νὰ κτυπάη.
"Ἀνοιξε μάνα μ' ἀνοιξε ν' ἀκούσης τὸ χαμπέρι,
ποῦ τό 'φερε τ' ἀδέρφι μου ἀποῦ τ' ἀπάνω μέρη.
'Ανοίγη καὶ θωρεῖ τὴνε κατακιτριτισμένη,
πιάνει καλοξανοίγει τὴν θωρεῖ τὴν 'ματωμένη.
Σουσάνα μ' ὅποιος σ' ἔκανε σὲ τουτονὲ τὸ χάλι,
νὰ ἔχη τὴν κατάρρα μου, ὅθεν ὅποῦ κι' ἂν πάη.
Παίρν' ἡ Σουσάνα τὸ στρατὶ καὶ στοῦ Κυροῦ τσὴ πάει,
ἀποῦ τὴν χέρα τὴν ἀρπᾶ κι' εἰς τοῦ γιατροῦ τὴν πάει.
Γιατρέ μου γιάτρεψέ μού το κι' ἐμένα τὸ παιδί μου,
καὶ πάρε ὅσα βρίσκονται εἰς τὴν καταστασί μου.
Εἰς τοῦ θανάτου τσὴ πληγαῖς βοτάνια δὲν χωροῦνε,
μ' οὐδὲ γιανοῦ γιαντρεύουνε, μ' οὐδὲ ἀγιοὶ βοηθοῦνε.
Κι' ἀποῦ τὴν χέρα τὴν ἀρπᾶ στὸ σπῆτι του καὶ πάει,
στὴν στράτα τοῦ λιγώνεται σαίρνει φωνὴ μεγάλη.

'Απόθαν' ἡ Σουσάνα μου τοῦ Κάστρου περιστέρι,
π' ἀγάπα τὸν Σαρήμ-παγλῆ νὰ τὸν νὲ κάμη ταῖρι.
'Οὔτε τὴν ξεγκμοπίζανε κι' ἐβγάναν τὰ κομπιά τσὴ,
ἡ γῆς κι' ὁ κόσμος ἔλαμπεν ἀποῦ τὴν ὁμορφιάν τσὴ.
Καὶ πᾶν γιὰ νὰ τὴ θάψουνε σὲ μνημα μαρμαρένιο,
κι' ἀκλούθα κι' ὁ Σαρήμ-παγλῆς στὰ μαῦρα βουτημένος.
Κι' ὄντεν τὴν καταιβάζανε στοῦ μνημά τσὴ τὴν πόρτα,
Σαρήμ-παγλῆς ἐφώνιαξε κι' ἐμάρανε τὰ χόρτα.
Μαζὺ μ' ἐκείνην τὴν φωνὴν σέρνει τὸ μπασαλόν του,
στὰ στήθιχ του τὸν νὲ βουτᾶ κι' ἐβγῆκεν ἡ ψυχὴ του.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1821

Ὦ οὐρανὲ 'ψηλότατε ! θάλασσα βαθεστάτη
καὶ σεῖς θεὲ νὰ στενάξετε στῶν Κρητικῶν τὰ πάθη.
'Εσεῖς ποῦ τὰ κατέχετε καλύτερ' ἀπὸ μένα
παρακαλῶ τὴν Παναγιᾶ καὶ τὸν Θεὸν τὸν ἕνα.
Νὰ μπέψη νοῦ καὶ λοῖσμὸ μπλεζὸ εἰς τὴν κεφαλὴν μου
ὄγιά νὰ 'στορηθοῦν καλὰ τὰ πάθη τσὴ πατρίς μου
'Πὸ ποῦ νὰ πρωιοβάλ' ἀρχὴ ὁ νοῦς μου σαρσυντίζει
καὶ σὰν τὸ λάφι τοῦ βουνοῦ γύρου γύρου γυρίζει.
μαζὺ μὲ τὴν Μητέρα τσὴ εἰς τὰ εἰκοσιένα,
ἡ Κρῆτ' ἐπαναστάτησε κι' ἔχυσε πολὺ αἷμα.
Γιατὶ δὲν τὸ ὑπόφερε ν' ἀκούση πῶς ἡ γι' ἄλλη
'Ελλάς ἐπαναστάτησε, τὸν Τοῦρκο νὰ ξεβγάλη.
κι' αὐτὴ νὰ μὲν' ἀνέγνωιαστη νὰ 'χη 'ς τὴν κεφαλὴ τσὴ,
τσ' Ἀγάδες ποῦ καθημερινῶς ἐβγάναν τὴν ψυχὴν τσὴ.

Ἄκούσετε μωρὲ παιδιὰ τ' ἐκάναν οἱ γι' Ἀγάδες,
 τσῆ χώραις κάνουν ρεμπελιὸ καὶ σφάζουν τσ' ἀραγιάδες.
 Ποῦ τσ' εἶχανε στὴν ἐγγαριὰ κι' ἐκάναν τσῆ δουλιᾶς των,
 κ' ὕστερα τσοὶ σκοτώνανε 'κόβγαν τσῆ κεφαλαῖς των.
 Μὲ δάκρυα κι' ἀναστεναγμούς ἐτούτην τὴν ἡμέραν,
 θὰ κάτσω νὰ σᾶς διηγηθῶ τὰ ὅσα ὑποφέραν.
 Πάνω στὰ ὄρη στὰ βουνὰ τσοὶ πρίνους ἀποκάτω,
 ἐμεριξημερόνουνταν κοντὰ κι' ὁ Θυὸς βουηθᾶ των.
 Οὔλοι μεγάλοι καὶ μιτσοὶ στὰ ὄρη ἐγυρίζαν
 κι' ἐμένανε εἰς τσῆ σπηληαῖς κ' εἰς τῶν δεντρῶν τὴν ρίζαν.
 Ἄλλοι δὲν εἶχανε ψωμί καὶ τρώγανε χορτάρια,
 κι' ἄλλοι ἐξημερώνουνταν ποῦ κάτω στὰ πρινάρια.
 Δὲν ἐλυποῦντο τὰ παιδιὰ κι' ἐκείνους ποῦ παθέναν,
 μόνον πῶς τὰ κορμάκια των ἐλέγαν ἀγριασμένα.
 Μ' ἀπῆς ἀρματωθήκανε κι' εὐρήκαν καὶ φυσέκια,
 γιὰτὶ στὴν χώραν τῶν Σφακιῶν ἦρθαν μὲ τὰ τουφέκια.
 Κι' ἐβάλαν τὰ μαχαίρια των κι' ἐβάλαν τσῆ μπιστόλαις,
 ἐσφίξανέ την τὴν τουρκιὰ καὶ βάλαν τσοὶ 'ς τσῆ χώραις.
 Πιάνουν τσοὶ τούρκους γδύνουν τσοὶ καὶ κάνουν τσ' ἀραγιάδες,
 πολλοὺς ἐκαταλύσανε κι' οὐλ' εἶσανε ἀγάδες.
 Ὅλο μὲ τέθοιχ βίασανα κι' ὄλο μὲ τέθοιχους πόνους
 'πολέμα καὶ τὰ βίασταξε ὀχτώ νομιζῶ χρόνους.
 Τότες ξεσκαλωθήκανε Μωριᾶς κ' οἱ γι' ἄλλοι τόποι,
 κ' ἦ γι' ἀνδρωμένη μας πατρις ἔμεινε τότε μόνη.
 Ἄχι μὰ μὲ κατάπιξαν παράπονα μεγάλα,
 καὶ λόμπις δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς σὲ 'πῶ μπλειὸ ἄλλα.
 Θέ μ' αὐτὶ τί' χουν τ' ἀμμάθια μου κι' ἀρχίζουν νὰ βουρκόνουν,
 τὰ πόδια καὶ τὰ χέργια μου κι' ἀρχίζουν νὰ παγώνουν.
 Ἴντα 'χετε ματάκια μου κι' ἀρχίσετε νὰ κλαῖτε ;
 μήπως γιὰ τὴν πατρίδα σας, θαρρεῖτε κι' ἀδικέστε ;

Πάψετε καὶ μὴν κλαῖτε μπλειὸ κ' εἰς στὸ Θεὸ θαρρεῖτε
 στὴν Κρήτην συντηρήξετε ἐλευθεργιὰ θὰ βρῆτε.
 Χαίρεστε σεῖς οἱ γ' ὕστεροι ποῦστε λευθερωμένοι
 καὶ μᾶς ποῦ πρωταρχίσαμε μνημόσυνο νὰ γένη.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1841

Ἄκούσετε νὰ σᾶς σὲ 'πῶ στὸ ἔτος στὰ σαράντα,
 'ποῦ τὸν Μωργιὰ 'ξεκίνησε γεῖς τιμημένος ἄντρας.
 Μιὰ ταχυὴ σηκόνεται φωνάζει εἰς τὸν Χάλη,
 ἀδερφοκτέ, καὶ σύντεκε, κι' ἀγαπητέ μου Χάλη.
 Ἐλα νὰ συμφωνήσωμεν οἱ δυὸ μιὰ συμφωνία
 νὰ δώσωμ' εἰς τὸν τόπον μας κ' ἐμεῖς ἐλευθερία.
 Καλὰ τὸ λὲς Χαίρετῆ σὺ ὀγιά τὴ συμφωνία,
 πρέπει νὰ τ' ἀναφέρωμεν ὅμως στὴ βασιλεία.
 Καὶ πρέπει νὰ 'ρωτήξωμε τὸν ἀδερφὸ τὸ Δεῖχτη,
 ἀποῦνε καὶ καλύτερος νὰ 'δοῦμε πῶς τὸ βρίσκει.
 Μὰ τότες ἀπεκρίθηκε ὁ Δεῖχτης καὶ τοῦ λέει,
 πρέπει νὰ τὰ μιλήσωμε κι' ἄλλος μὴν τὸ κατέει.
 Πέρνουν καὶ πᾶν στοῦ βασιλιὰ καὶ τονὲ χαίρετοῦνε
 κι' ἀπῆτις ἐκαθίσανε ἀρχίζουν νὰ μιλοῦνε.
 Ἐμεῖς συλλογιστήκαμε Ἀρέντη βασιλέα,
 κ' ἦ Κρήτη ἦ πατρίδα μας νὰ γίνη ἐλευθερά.
 Κι' ἀνὲ καὶ θέλγς Βασιλιὰ κ' εἶναι μὲ τὴ βουλή σου,
 νὰ πᾶ νὰ πολεμήσωμεν στὴν τύχη τὴν δική σου.
 Μ' ἀνὲν καὶ τὴν ἐπάρωμεν τὴν Κρήτη τὴν καϋμένη,
 χαρὰ στὸ βασιληχί σου μὰ πλούσιο θὲ νὰ γένη.
 Τὸ λόγον ὀποῦ μοῦ 'πετε Πρωτοκαπετανεοί,
 μοῦ φαίνεται δὲν γίνεταί κι' ὁ Μόσκοβης δὲν θέλει.

Τότες ἀπηλοήθηκε ὁ Χάλης μὲ τὸ Δείχτη,
 μὰ κι' ἂν δὲν θέλῃς βασιλιὰ θὰ πᾶμε εἰς τὴν Κρήτη.
 Καὶ τὸ γιὰ μᾶς ὁ βασιλιᾶς κρᾶζει τὴν Ἰβλᾶδα,
 τσοὶ πλειὰ σοφοὺς καὶ γνωστικούς ἀποῦ 'σαν στὴν Ἑλλάδα.
 Αὐτοὶ συλλογισθήκανε τσὴ Κρήτης γι' ἀφεντάδες,
 νὰ πάρουν τὴν πατρίδα των ὀφέτος μὲ καυγάδες.
 Τότες ἀπηλοήθηκε ὁ πάτερ Μισαήλης
 κ' εἶπ' ἓνα λόγο μυστικὸ ποῦ τὸ δικόν του χεῖλι.
 Τὸ λόγο ποῦ πες βασιλιὰ ὁ Θιῆς νὰ σοῦ τ' ἀξιώση,
 νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα μας νὰ τὴν ἐλευθερώσης.
 Καὶ πάλι λὲ' ὁ βασιλεῖας εἰς τὸν Ἀντωνιάδη,
 ἄς γελῆν λογιώτατε ἀνὲ θωρῆς πῶς μοῦτᾶζει.
 Τότες ἀπηλοήθηκε κι' ὁ γνωστικὸς Καλέργης
 νὰ γίνῃ βασιλέα μου μ' Ἀντωνιάδης θέλει.
 Μᾶν μπᾶμε στὴν πατρίδα μας καὶ κάμωμε καυγάδες,
 πρέπει νὰ βρκαρίσωμεν ἄρματα χιλιάδες.

Η ΚΡΗΤΗ ΜΕΝΕΙ ΥΠΟ ΤΟΝ ΖΥΓΟΝ

Στὰ χίλια ὀκτακόσια εἰκοσιοχτῶ μὴν Τρίτη,
 ἀκούσετε πῶς ἔμεινε εἰς τὸν ζυγὸν ἡ Κρήτη.
 Συνάζονται οἱ βασιλεῖς καὶ πᾶνε στὸ Παρίσι,
 νὰ κάμουνε συμβούλιον τί θὲ νὰ γένῃ ἡ Κρήτη.
 Μ' ἀπῆς ἐσυναχτήκανε καὶ κάνουν τὸ κονσοῦλτο,
 οὔλοιο ἐδιχονήσανε καὶ πέρνει τὴν ὁ Τοῦρκος.
 Ἀνθρώπους τότε μπέμφανε καὶ βγαίνουν τσὴ Καλύβαις,
 καὶ λένε πῶς τὴν πήρανε τὴν Κρήτ' οἱ Μισυρλίδες.
 Φωνιάζουνε οἱ Χριστιανοὶ Ἀφέντες κουμαντάντες,

ἐβγάστ' ἀπάνω στὰ βουνὰ νὰ κάτσετε τσὴ στράταις.
 Νὰ 'δῆτ' ἀπάνω στὰ πουλιὰ ὅσα ψηλὰ πετοῦσι,
 'ς τὰ ντόδια των, τῶν Χριστιανῶν τὰ κόκκαλα βαστοῦσι.
 Ὅσοι καταλυθήκανε στὰ ὄρη κ' εἰς τὰ δάση.
 ποῖος εἶναι ποῦ θὰ σᾶς τσοὶ πῆ καὶ θὰ τσοὶ λογαριάση;
 Ἀκούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ τὰ πάθη τὰ δικά μας,
 σὰ σκλάβους τὰ πουλήσανε οἱ Τοῦρκοι τὰ παιδιὰ μας.
 Καὶ ὅσοι ἀπομείναμε εἰς τὰ βουνὰ γλακοῦμε.
 ζυπόλυτοι κι' ὀλόγδυμοι γιὰ νὰ 'λευτερωθοῦμε.
 Καὶ πάντα ἐθαρούσαμε πῶς θὰ μᾶς βοηθοῦνε,
 οἱ Φράγγοι ποῦ 'ναι Χριστιανοὶ γιὰ νὰ 'λευτερωθοῦμε.
 Καὶ τῶρ' ἀπογράψανε οὔλοιο εἰς τὴν συνθήκη,
 πῶς νὰ 'ναι πάλιν ἀραγιάς τοῦ Μισιργιῶ ἡ Κρήτη.
 Φύγετε! Φύγετ' ἄστε μας! μὰ 'μεῖς θὲ νὰ σκεφτοῦμε,
 γ' ἡ οὔλοιο θ' ἀποθάνωμε γ' ἡ θὰ 'λευτερωθοῦμε.
 Θέ μου! κι' ἐσὺ πῶς τὸ βαστᾶς; εἰς τὴν σκλαβιὰν ἀκόμη
 οὔλοιο 'λευτερωθήκανε κ' ἡ Κρήτη νὰ 'ναι μόνη.
 Μὰ πάλ' ὀρπίδες ἔχομεν μὰ κ' ἡ Γραφή τὸ λέει,
 ὅποι' ἀγαπᾷ ὁ Κύριος ἐκεῖνο καὶ παιδεύγει.

Ο ΓΥΙΟΣ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Χήρας ὑγιῆς ἐγεύγεντο σὲ μὴ μὴλι' ἀπὸ κάτω,
 χρυσὸ 'τον τὸ πηροῦνιν του κι' ὀλαργυρὸ τὸ πιάτο,
 Κ' ἡ κόρ' ἀποῦ τενὲ κερφᾶ ἀσημοκουκλωμένη,
 κ' ἡ μάνα του ἐτοτεσᾶς φτάνει ξαναγριζεμμένη.
 Γεύγισσαι, γιγιέ μου, γεύγισσαι, κ' οἱ Φράγγοι ν' ἐπλακῶσαν,
 εἶναι χιλιάδες τὰ σκυλιὰ μιλοῦνε κι' ἄλλη γλῶσσα.
 Πρόβαλε μάνα μου νὰ 'δῆς πόσαις χιλιάδες εἶναι

κι' ἂν εἶναι μπλεῖο ἐπὰ κοντὰ γι' ἀκόμης εἶν' ἀλάργο.
Μ' ἂν εἶναι δηὸ νὰ χαίρωμαι κι' ἂν εἶναι τρεῖς νὰ πίνω,
κι' ἂν εἶναι περισσότεροι τὸν μαῦρο νὰ σελώνω.
Ἐβγήκα γυιέ μου κ' εἶδα τσοι καὶ μετρημὸ δὲν ἔχουν
ἄλλοι ἐφτάξαν 'πᾶ κοντὰ καὶ μένουν κι' ἄλλ' ὀπίσω.
Σελώσετε τὸ μαῦρό μου τ' ἀνεμοποδαράτο,
καὶ δός μου μάννα τὸ σπαθὶ τ' ἀγιοκωνσταντινάτο.
Μαῦρέ μου γοργογόνατε ἀνεμοποδαράτε,
πούχεις τὴν κεφαλὴν 'ψηλὰ κοντὰ τὰ γόνατά σου.
Πολλαῖς φορές μ' ἐγλύτωσες κι' ἀπὸ πολλαῖς φουρτύνες,
κι' ἂν μὲ γλυτώσης μαῦρέ μου ποῦ τούτην τὴν φουρτύνα.
Τὰ τέσσερά σου πέταλα χρουσαῖ θὰ σοῦ τὰ κάμω,
τὰ δαχτυλίδια τοῦ Πασσᾶ μπρόκες θὰ σοῦ περᾶσω.
Τὸ ἔμπα χίλιους 'σκότωσε στὸ ἔβγα δηὸ χιλιάδες,
κ' εἰς τ' ἄλλο στριφογύρισμα δὲν ἤυρηκε νὰ κόψη.
κι' ὁ οὐρανὸς ἐσείστηκε ἢ θάλασσα 'θολώθη.
Κι' ἄγγελος ἀπὸ τσ' οὐρανοὺς σέρνει φωνὴ μεγάλη,
Σώνει σε πλεῖο χήρας ὑγυιέ τὸν κόσμον μὴ σκοτώνης.

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

Ἄπάν' ἀπάνω στὰ κλαδιὰ ἀπάνω στὰ λουλούδια,
πουλάκι ὄμορφοκλαῖδεῖ τῶν Ἀρχηγῶν τραγουδία.
Μὲ γλύκ' ὄμορφοκλαῖδεῖ καὶ λέει ἀγάλι' ἀγάλι,
ἄμε καὶ μένε Κόρακα καὶ σὺ Χατζῆ Μιχάλη.
Ποῦ τὴν μὲν ἄκραν εἶν' ὁ γεῖς κι' ἄλλος ἀποῦ τὴν ἄλλη,
τὴν Κρήτης, μὰ ὡσὰν ἐσᾶς δὲν ἐβρεθῆκαν ἄλλοι.

Μὰ γιὰ τσ' ἀντριᾶς σας ἔπαινον δὲν λέω τὸ καῦμένο,
γιατ' εἶν' ἢ γλῶσσά μ' ἄρρωστη κι' ὀπίσω ἀπομένω.
Ἡρῶ Κριάρη, Σήφακα, Σκαλίδη καὶ Κορκίδη,
τὴν Κρήτης εἶστε τὰ θεριὰ τ' ἐλλητισμοῦ στολίδι.
Μαθιέ, καὶ γέρω Γογονῆ καὶ γέρω Κώστα 'κόμη,
Μπασιά καὶ γέρω Μαλινέ ποῦ δὲ σᾶς πλάνουν φόβοι.
Μάντακα, ἀθάνατη γεννιά, καὶ σὺ Ἀνδρουλακάκη,
σὰν ἀετοὶ τὴν 'λευθεριᾶς σὲ ροιζημιὸ χαράκι.
Ἐσεῖς τὴν πολεμήσετε τὴν βάρβαρη Τουρκία,
κι' ἐθυσιαστήκετε γιὰ τὴν ἐλευθερία.
Ποιὸς ἤμπορεῖ νὰ τ' ἀρνηθῆ; πῶς εἶστε σεῖς αἰτία,
κ' εἶδεν ἢ Κρήτη σήμερον τούτην τὴν 'λευθερία;
Ἐσεῖς μὲ τσοὶ στραθιώταις σας κι' ἔτοῦτοι παρακάτω,
ἐκάμετε τὸν τύραννον κι' ἐγίνηκ' ἄνω κάτω,
καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἀρχηγοὶ ὅπου 'σαστε στὴν Κρήτη.
Ἐσεῖς τὸν ἐξεβγάλετε τὸν Βασιλεῖαν Χαμίτη.
Ἐσεῖς ἐπολεμήσετε μὲ οὐλὴν τὴν ἀνδρείαν,
τὰ ἔχη σας ἐχάσετε γιὰ τὴν ἐλευθερίαν.
Ἄχι παπᾶ Μαρουλιανέ μὲ τὴν πολλὴν τιμὴ σου,
εἰς' ἀρχηγὸς τὴν πίστις σου εἶσαι καὶ τὴν πατρίς σου.
Ἐσεῖς ποῦ μὲ πολὺ θυμὸ πάντοτε πολεμάτε
μὲ τσ' ἀντρωμένους Κρητικοὺς τύραννον δὲν φοβᾶστε.
Ἐσᾶς ἢ Κρήτη συντηρᾶ χαίρεται καὶ φωνιάζει
καὶ τὸν ἐχθρὸν τσ' ἀπὸ μακρὰν τὸν κάνει καὶ τρομάζει.
Σεῖς εἶστε οἱ Θεμιστοκλεῖς καὶ σεῖς οἱ Μιλτιάδαι
τῶν ἀντρεωμένων Κρητικῶν, ὡς οὔτοι ἦσαν πάλαι.

ΤΩΝ ΚΙΣΣΑΜΙΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Οί Χριστιανοί μαζόνονται στην Κίσσαμον νά πάνε,
για νά τήν νέ μπαστήσουνε νά βροῦν ψωμί νά φάνε.
Κι' ὀμπρός κινοῦν οί Σφακιανοί κι' ἀπόης Ρεθεμνιώταις
κ' ἔρχοντ' εἰς τὰ Χανιώτικα καὶ βρίστουν τσοί Λακιώταις.
Στὸ Πλατανιά μονομεργιοῦν νά κάμουν τὰ κουμάντα
ἴντα λογιῶς νά πράξουνε σ' τῆ Κίσσαμος τὴν μπάντα.
Κι' ὁ Σήφακας τῶν ἤλεγε δυὸ πάρτες νά γενοῦμε
νά συνοριζωμέστανε κ' ἔτσά θά τσοί νικοῦμε.
Καλὰ τὸ λέ' ὁ Σήφακας κ' εἶναι καλὴ κουμάντα
κ' ἴδια τσηδὰ νά πράξωμεν τῆ Κίσσαμος τὴν μπάντα.
Καὶ 'σάν ἐσυμφωνήσανε μπιρτένι ξεκινουσι
τρεχουν ὀθὲν τῆ Κίσαμον καὶ 'σάν πουλιὰ πετοῦσι.
Καὶ ὄντεν ἐπερνούσανε στὸ Μάλεμε στὸ Χάνι
μιὰ πέρδικα ἐπέταξε κι' ὁ Σήφακας τὴν πιάνει.
'Στὸν Ταυρωνίτην φτάνουνε στένουν τὰ μπαϊράκια
κ' οί Τοῦρκοι ὥστε νά τὰ ἴδουν ἐπίνανε φαρμάκια.
Κι' ὁ Μπίμπασης τῶν ἤλεγε μὴν εἶστε 'σάν καντίνες
μ' αὐτ' ἤρθανε νά πάρουνε βούγρια καὶ προβατίνες
Ξαναγεμίζουν τ' ἄρματα γλήγωρα ξεκινουνε,
'σάν τὰ πουλιὰ πετάζανε τὸν ποταμὸν περνοῦνε.
Στὴν Δέμπλα πρωτοφτάνουνε ποῦνε καμπόσοι Τοῦρκοι,
καὶ βάνουν τῶν σπιθιῶν φωθιαῖς κι' ἀμέρωσ τσοί μπλαντουσι.
Πᾶνε κ' εἰς τὰ Γριμπιλιανὰ πολιορκίζουν ἄλλους
τοῦ πύργου βάνουνε φωθιά καὶ καῖν' τσοί 'σάν τσ' ἀρχάλους.
Στὰ Περβολάκια φτάζανε 300 'ς ἓνα πύργο
καὶ τσοί πολιορκήσανε καὶ τσ' ἔπιασεν ὁ ρῖγος.
Καὶ γεῖς Ρωμηὸς ἦτον ἐκεῖ Πλατσάκης τ' ὄνομα του,
ἄλλος κινανεὶς δὲν ἦτονε εἰς τὴν καρδιά καλλιὰ του.

Κι' ἄρχιξε κι' ἐχοράτευγε κι' ἀρχίνιξε κι' ἐγέλα
καὶ σάν πουλάκ' ἐπέταξε κ' ἔπιασε τὰ θεμέλια
καὶ μὰ σκαλιδα τοῦ πετοῦν κ' ἔσκαφε τὰ θεμέλια
μπαροῦτι μοῦ πετάξετε γλήγορα 2 βαρέλια
καὶ πυροφύτιλλό 'βαλε κι' ἄρπουνε τὰ βαρέλια
ὄσοι κι' ἂν εἶναι καίγονται γέροντες καὶ κοπέλια.
Κινεῦν κι' ἀποῦ τῆ Βουκολιές σάν 600 τοῦρκοι
στὸ Μούλετε νά κατεβοῦν γιὰ νά τσοί ἀπαντοῦσι.
Κι' ὁ Σήφακας τῶν ἤλεγε νά κάμουμε γιουρούσι
μπαίνουν καὶ τσοί ζυγώνανε 'σάν τὰ πουλιὰ πετοῦσι.
Μπαίνουν καὶ τσοί ζυγώνανε καὶ παίρουν ἴσια μέσα
τῆ Βουκολιές τῆ πήγανε κλειοῦν τσοί τσοί πύργους μέσα.
Κι' ὁ Σήφακας ἐφώνιαξε μὲ τὸ Σαριδαντώνη
σιμὰ μῶρὲ νά πιάσωμεν τοῦ πύργου τὸ καντῶνι.
Κ' οί Τοῦρκοι τῶν ἐλέγανε ἀμέστε στὴ δουλειά σας
ὄζα καὶ βούγρια πάρετε νά φάνε τὰ παιδιὰ σας
δὲν ἤρθαμε νά πάρωμε βούγρια καὶ προβατίνες
μέσα θά σᾶς σὲ κλείσωμεν μαζῆ μὲ τῆ καντίνες.
Δὲν ἤρθαμε νά πάρωμε βούγρια καὶ προβατίνες
μέσα θά σᾶς σὲ κάψωμεν καὶ σᾶς καὶ τῆ καντίνες.
Μαντατοφόρο μπέψανε κ' εἰς τοῦ Καούρη πάει
βρίσται τονε καὶ κάθιζε εἰς τὸ τεψὶ νά φάη.
Γράμματα μπέη σοῦ βαστῶ γιὰ δέ τα πρὶν νά φάης
γιατὶ σοῦ γράφουν βιαστικὰ στὴν Κίσσαμον νά πάης.
Ρωμηοὶ 'ρθανε στὴν Κίσσαμον πολλοὶ 'ναὶ μαζωμένοι
καὶ ἡ τουρκιὰ τῆ Κίσσαμος νά παντιρτίση θέλει.
Κι' ὡς τ' ἄκουσ' ὁ Καούρ' ἀγᾶς πολὺ τοῦ βαροφάνει
300 ἐξεδιάλεξε στὴ Κίσσαμον νά πάη.
300 ἐξεδιάλεξε ὄμορφα παλλικάργρια
καὶ δυνατοὺς καὶ γλήγορους ὡσάν θεργιὰ μεγάλα.

Κι' οὐληνυχτίς ἐτρέχανε καθὼς ροδίζ' ἡμέρα
 μὲ τσοὶ Λακιώταις βρίστωνται λέν τονε καλ' ἡμέρα.
 Καλῶς τον τὸν Καοὺρ ἀγᾶ ποῦ λέει καὶ καυχᾶται
 οὔλοι τσῆ Κρήτης οἱ Ρωμηοὶ νᾶρθουνε δὲν φοβᾶται.
 Γιουροῦσι τῶν ἐκάμανε πᾶν τσοὶ στὰ Περβολάκρια
 καὶ τσοὶ στηλομαχιζᾶζουνε εἰς τὰ παληοκαστράκια
 Καὶ ξεπορτοῦν ἀπὸ 'κεῖ δὰ καὶ πέρνουν ἴσια 'πάνω
 μπαίνουν καὶ τσοὶ ζυγῶνανε δὲν φτάν' ὁ γεῖς τὸν ἄλλο.
 Στὴν Κάντανο ἐφτάζανε 'δρωμένοι 'κουρασμένοι
 καὶ οὔλοι τσοὶ ἀναρωτούσανε γιάντα 'νε μανισμένοι.
 Ρωμηοὶ μᾶς ἐζυγῶνανε καὶ 'σάν πουλιζᾶ πετοῦνε,
 κ' ἴδῃα 'πα δὰ στὴν Κάντανο θὰ ν' ἔρθουνε νὰ μποῦνε.

ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ

"Ἐνα καράβι Κρητικὸ στὴ Μπροῦσαν ἀραμμένο
 μουδὲ πολὰ μικρὸ 'τονε, μουδὲ πολὰ μεγάλο,
 ἐξήντα δυὸ πηχῶν 'τανε κ' εἶχε καὶ χίλιους ναύταις.
 "Ὀμορφον νεῖδὸν ἐκλέψανε ἀπόψ' ἀποῦ τὴν βάρδια,
 μάνα δὲν εἶχε νὰ τὸν κλαί' κύρι νὰ τὸν λυπᾶται,
 μουδ' ἀδερφὸ μουδ' ἀδερφή νὰ τὸν ψυχοπονᾶται,
 παρὰ μὴν ἀγαπητικιᾶν κι' ἐκείνη τὸν 'σπλαχνᾶτον.
 Βάνει φλουργιά στὴν τσέπηνη τση, τσικίγια στὴν ποδιᾶν τση
 καὶ πέρνει καὶ τσῆ βάγιας τση τὴν ἄμμον ἄμμο πάει.
 καὶ τὸ καράβ' ἀρμένιζε ἀνάμεσα πελάγους.
 Βγάνει τὸ μαντιλάκιν τση σενιάλον καὶ τοῦ κάνει,
 καὶ τὸ καράβι τὴν θωρεῖ στὸ γυρογιάλ' ἀράσσει.
 — "Ὀμορφο νεῖδὸν ἐκλέψετε ἀπόψ' ἀποῦ τὴν βάρδια

κι' ἂν θέτε δόστε μού τονε νὰ σᾶς τὸν νὲ πλερώσω,
 ἐφτὰ φοραῖς τοῦ βέρους τοῦ φλουριᾶ νὰ σᾶς σὲ δώσω.
 κι' ἂν δὲν μὲ 'φτάξουν τὰ βαστῶ πουλῶ καὶ τὰ μετόχια
 ὅπου μοῦ τ' ἀποκόψανε χίλιες χιλιάδες γρόσα.
 Κι' ὁ νιὸς ἀπηλοήθηκε μέσα ποῦ τὸ καράβι.
 εὐχαριστῶ σ' ἀγάπη μου καὶ φῶς τῶν ἀμμαθιῶν μου.

Ο ΤΟΥΡΝΑΤΖΗΣ

Νᾶθε βουλήσ' ἡ Κυριακὴ καὶ νὰ ραῖση Τρίτη,
 ὄντεν ἐξεβαρκάρεντο ὁ Τουρνατζῆς στὴν Κρήτη.
 "Ὀντεν ἐξεβαρκάρεντο τσῆ Σούδας τὸ λιμάνι,
 ἕνας Κεραμιανὸς παπᾶς τοῦδωκε ἀρτζιχάλι.
 'Πέ μου παπᾶ τὸ δίκηό σου κι' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ κάμω,
 μ' ἀνὲ μοῦ λείεις ψώμματα ἐσένα θὰ κρεμάσω.
 Μὰ τὰ χρουσαῖ μου γράμματα μὰ τσῆ χρουσαῖς ἡμέραις,
 καὶ δὲν τσ' ὀρίζ' 'Αφέντη μου, τσῆ τρεῖς μου θυγατέρας.
 'Απῆτις καὶ κατάκατσε κι' ἔμαθε τὰ νταπιέθια,
 γράφει γραφάδες κι' ἔμπεμπε σ' οὔλα τὰ βιλαέθια.
 Γράφει γραφάδες κι' ἔμπεμψε τῶν χρήσιμων ἀγάδων,
 ἐλᾶστε εἰς τὰ πόδια μου πρᾶμμα δὲν σᾶς σὲ κάνω
 Καθίζει γράφει ἄλλη μιὰ τοῦ Μοσκοτσελεπάκι,
 μὲ τὸν πολὺν χαιρετισμὸν μὲ τ' ἀκριθὸ κανάκι.
 Καὶ ὄντεν τὴν ἐδιάβαζεν ἐγέλασε λιγάκι,
 τὸ καντινάκι τὸν θωρεῖ π' ὄργιο παραθυράκι.
 Γιὰ 'πέ μου δὰ Μεμὲντ ἀγᾶ τούτ' ἡ γραφ' ἴντα γράφει ;
 παράδες θέλ' ὁ Τουρνατζῆς μ' ὄξω κι' ἐσὺ νὰ πάης ;
 Μετρᾶ τσικίγια ἐκατὸ βάνει τα στὸ κεμέρι,
 τὸ μαῦρον του τοῦ φέρανε κι' εὐθύς καθαλικεύγει.
 'Ποχαιρετᾶ τσῆ δοῦλες του μαζῆ καὶ τὰ παιδιὰ του,

καὶ μὲ τὴν παραπόνεσι φιλεῖ καὶ τὴν κεράν του.
 Κι' ὄντεν ἐκαβαλίκευγε ἔσπασε τὸ κολάνι,
 τὸ μούτσουνό τση γέλασε μὰ δὲν τση καλοφάνει.
 Τρεῖς πασσαλίδες στέκουνε στοῦ Κάστρου τὸ μεντένι
 τση Στείας ὁ Μεμέντ ἀγᾶς ποῦναι καὶ δὲν προβαίνει ;
 Καθὼς τὸν λόγον κι' ἤλεγαν νᾶσουντον καὶ προβαίνει
 μὲ σεῖσμα καὶ μὲ λίγισμα τὸ ξένο κατεβαίνει.
 Ἐθάρρεψ' ὁ Μεμέντ ἀγᾶς πῶς εἶναι σάν καὶ πρῶτα,
 κι' ἐπῆγε καὶ τζαντίρωσε ὄξω ἀποῦ τὴ πόρτα.
 Κι' ὁ Τουρνατζῆς τὸν ἐρωτᾷ 'πὸ ποῦ 'σαι παλληκάρι,
 ἐγὼ 'μαι ὁ Μεμέντ ἀγᾶς ὁ καστροπολεμάρχης.
 Πάλι τὸν ἐξαναρωτᾷ 'πὸ ποῦ σαι σὺ γεζίτη,
 ἐγὼ 'μαι ὁ Μεμέντ ἀγᾶς ὁ ξακουστός στὴ Κρήτη,
 Γὰ ψήσετέ του 'ναν καφὲ μὴν εἶναι κουρασμένος,
 καλὰ τὸν ἐξανίξετε μὴν εἶναι κουρασμένος.
 Ὅ γεῖς τοῦ ψῆνει τὸν καθὲ κι' ἄλλος τοῦ τὸν νὲ πᾶει,
 κι' ἄλλος ἐβάστα τὸ σκοινὶ καὶ σερταρὰ τοῦ βάνει.
 Ὁ Τουρνατζῆς ἐπρόβαλε ἀπὸ τὸ παραθύρι,
 ἀκόμη δὲν τὸ σβύσετε τση Στείας τὸ καντήλι ;
 Γιάσας μωρὲ γερὰ γερὰ συμμοζωχτήτ' ἀσκέρι.
 κι' ὄξω στὰ πορολείβαδα θὰ νᾶχωμαι σιφέρι.

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ ΕΠΙ ΜΑΧΜΟΥΤ ΠΑΣΑ (1891—1892)

Ἄρφουκαστήτε νὰ σᾶς πῶ ἓνα μεγάλο θάμμα,
 πρᾶμμα 'ποῦ γεινή στὸν ντουνηὰ κι' ὄπ' ἄλλοι δὲν τὸ 'κάμαν.
 Μὴὰ Κυριακὴ ξημέρωμα κι' ἓνα Σαββάτο βράδυ,
 τοῦ Δικητῆ ἐκάμανε τὴν κεφαλὴν σημάδι.

Τσὴ τρεῖς ἡ γι' ὦρα ἤτονε ποῦ τοῦρθε τὸ μαντάτο,
 πῶς ἦταν τελεγράφημα τοῦ διοικητῆ μπεμπᾶτο.
 Κι' ἀπάνω τση τρεῖς ἡμισυ τοῦ ἤρθεν ἄλλον ἓνα,
 τοῦ κτύπησε στὴν κεφαλὴν κι' ἔστρεψε ἴσια πέρα.
 Κι' ἀπήτις ἐσηκώθηκε κι' εἶδε τὸν λάβωμά του,
 ἀμέσως ἐπαραίτησε τὸ τελεγράφημά του.
 Καὶ παρευθὺς ἐδιάταξε καὶ τὴν Χαλέπα ζώνει,
 γέροντας ἐκατὸ χρονῶν διατάσσει καὶ μαζώνει.
 Μαζώνει νεῖους μαζώνει νεῖαῖς μαζώνει παλληκάργη
 κ' εἰς τὴν φλακὴ τῶν ἔβαλε σίδερα 'ς τὰ ποδάργη
 Πέρνει τουφέκια σασεπούς, τσιφτέδες καὶ σουλτάτους
 κ' ἐπῆγε τσοι στὸ ντοπανὰ καὶ κρέμουντ' ἄνω κάτω.
 Τὸ Ρέθεμνος καὶ τὰ Σφακιὰ, Κάστρο καὶ Κυδωνία,
 Σέλινο κι' Ἄποκόρωνας κάνουνε συμφωνία.
 Ἄναφορὰ ἐκάμανε τοῦ Διοικητῆ τὴν στέλνον
 ὅτι δὲν τονὲ θέλουνε καὶ Χριστιανὸν γυρεύουν.
 Καὶ τσοι προζένους μπέμπουνε νὰ πᾶνε νὰ τοῦ ποῦνε
 κ' ἐκεῖνος τοὺς ἐξύβρισε κι' εἶπέν των νὰ χαθοῦνε.
 Μὰ ὕστερ' ἡ γι' ἀναφορὰ τοῦ ἤλθε στὸ κεφάλι
 καὶ 'λίγ' ὀλίγο ἔλειψε ὁ Χάρος νὰ τὸν πάρη.
 Τοῦ Κουμαντάρη φώνηξε δούδει του τὰ χαρθιὰν του
 καὶ τοῦ διπλοπαράγγεγε νὰ κάνη τὸν ταβάν του.
 Μετὰ χαρᾶς, ἀφέντη μου, θὰ κάνω τὸν ταβᾶ σου
 Καὶ 'ς τὸ μινουτ' ἐδιάταξε καὶ τσοι μπισταγκωνίζει,
 καὶ μηλιγγίταις δυνατοὺς πολλὰ τοὺς βασανίζει.
 Ψωμί δὲν τῶν ἐδοῦδανε μουδὲ νερό νὰ πιοῦνε
 πολλὰ ἀπορπιστήκανε πῶς θὰ θανατωθοῦνε.
 Ἐνας καλὸς ντελικανῆς κ' εἶναι καὶ πενεμμένος.
 Ἡλίας ὀνομάζεται περίσση ξακουσμένος.
 Ὁ παραδευτερότερος, Γιάννης ὁ Παπαδάκης,

κι' ὁ παρατρίτος ἦτονε ὁ Γιάννης Γαλανάκης.
 Τὴν νύχτα τὰ μεσάνυχτα τσοὶ φώνιαζ' ὁ πορπιέρης,
 πῶς θὰ τοὺς ἐξετάσουνε κι' ἀνακριτῆς τσοὶ θέλει.
 Κ' ἐκεῖνοι φοβηθήκανε πῶς θεὰ τσοὶ κρέμασσουν
 ἐμπρὸς ἐγιουρουντίζανε καλλιὰ 'χουν νὰ τσοὶ σφάζουν.
 Κι' «ὄσοι πιστοὶ» ἐπέσανε 'πάνω καὶ τῶν χτυποῦνε
 καὶ ἀλυσίδες δυναταῖς 'ς τὰ χέργια τῶν κρεμουῦνε.
 Κι' ὅμως ἀμέσως ἔτυχ' ἕνας πεπαιδευμένος
 κ' ἔβγαλε ἀπὸ τὴν φυλακὴν πολλοὺς φυλακισμένους.
 Τό 'φταξε τὸ κεφάλι τῶν αὐτοῖ ὅπου τὸ 'κάμαν
 καλὰ φτερά ἐκάμανε κ' ἦτονε μέγα πρᾶμμα.
 Αὐτοὶ φτερά ἐκάμανε καὶ τὰ βουνὰ πατοῦνε
 καὶ ὅμως τσοὶ προδώκανε 'ς τὴ βάρκα τσοὶ θωροῦνε.
 Μιὰ Κυριακὴ ξημέρωμα εἰς τσ' ἔντεκα τσὴ νύχτας,
 εἰς τ' 'Ακρωτῆρι στὸ Σταυρὸ ἐκειδὰ προδοθήκανε.
 Ζμαὴλ παμπορί τσὴ 'πιασε στὴ Τούζλαν τσοὶ πηγαίνει
 κι' ἀποῦ τὴν Τούζλα στὰ Χανιά ἀνακριτῆς τσοὶ πέρνει.
 'Ανακριτῆς ἐδιάταξε βάνει τσοὶ 'ς τὴ μπουλίτσα
 τῶν καραβιῶν τὰ σίδερα στὰ πόδια τῶν τυλιζαν.
 Μέσ' τσὴ μπουλίτσα τσὴ βάλαν ἀπῆτις τσ' ἀνακρίναν
 κι' εἰς τὴν φλακὴν τσοὶ βάλανε κ' ἔχουν μεγάλη πρίκαν.
 Κ' ἡ πίκρα ἦτονε πολλὴ πῶς θὰ θανατωθοῦνε
 τὰ θάρρη τῶν 'χουν στὸν Θεὸν πῶς θὰ λευθερωθοῦνε.
 Τὰ ὄσα τῶν ἐκάμανε εἶναι μεγάλο πρᾶμμα,
 μουδ' οἱ γι' 'Οβραῖοι τοῦ Χριστοῦ ἐτόσα δὲν τοῦ κάμαν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Ἔστερ' ἀπὸ ἀνταραχὴ καὶ καταχνιὰ μεγάλη,
 καὶ χιόνια καὶ δρυμιὰ νερὰ ὁ ἥλιος βγαίνει πάλι.
 Ἔτσα κ' ἡ Κρήτη ἢ γι' ἄμοιρη πολλὰ 'χει παθομένα,
 καὶ τυραννίαις τρομεραῖς ἔχει ὑποφερμένα.
 Στὰ 70 πρὸ Χριστοῦ Ρωμαῖοι τὴν κουρσεύουν,
 τὸν Μέτελλο κυβερνητὴν στὴν Κρήτην ἀποστέλλουν.
 Μετὰ Χριστὸν ἐδόθηκεν εἰς ἕνα Κωνσταντῖνον,
 κ' εἰς τὰ 'χτακόσια εἴκοσι τὴν πέρνει Σαρακῆνος.
 Μ' αὐτὸς πρωτοθεμέλιωσεν τὴν πόλιν εἰς τὸ Κάστρο,
 ὕστερα τὴν ἐσκάλωσε γ' εἰς βσιλιηᾶς Ρωμάνος.
 Σ' τσοὶ Χριστιανοὺς πάλι αὐτὸς ὕστερα τὴν δωρίζει,
 σὲ ἴλιγους χρόνους ὕστερα Βαλδουῖνος τὴν πέρνει.
 Κι' αὐτὸς πάλι χαρίζει τὴν εἰς ἕνα Βονιφάτιν,
 κι' ἐκεῖνος πάλι τὴν πουλεῖ γιὰ ψύχαλο χρουσάφι.
 Οἱ Βενετοὶ τὴν πέρνουνε φόρον πολὺν τσὴ θέτουν,
 κι' ἀπὸ τ' αὐγὰ καὶ τ' ἄχερα χαράτσι τῆς σὲ πέρνουν.
 Οἱ Κρητικοὶ ἀμάθητοι τσοὶ φόρους τσοὶ μεγάλους,
 δέκα πολέμους κάνουνε κι' ὕστερα πέντε ἄλλους.
 Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ σαράντα πέντε,
 ὁ Μουσταφᾶς ὁ δεῦτερος ἐδιάταξε νὰ πλένε.
 Καράβια πολυάριθμα μὲ τὸν Ἀχμέτ Κιουπρόγλου,
 νὰ πάρουνε τῶν Βενετῶν τὴν Κρήτην ὅλως διόλου.
 Χρόνους εἴκοσι τέσσερεις ἐκάνανε πολέμους,
 χιλιάδες διακόσιους εἶχανε σκοτωμένους.
 Μὰ ὕστερα ἐδιώξανε τσοὶ Βενετοὺς ἀπ' ὄλα,

κι' ἀποῦ τοῦ Κάστρου τὴν μεριὰ κι' ἀποῦ τῆ Σπιναλόγγα.
 Κι' ἀπῆτις ἐκούρσεύτηκε ἡ Κρήτη ποῦ τὸν Τοῦρκον,
 ἐτότες γ'εῖν ὁ πόλεμος ὁ τῶν Ξεκουκουλῶν των.
 Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ εἰκοσιένα,
 ἡ γῆς καταπλημμύρησε ποῦ τῶν Κρητῶν τὸ αἷμα.
 Οὔλοι ἐλευθερώθησαν κι' ἡ Κρήτη ἀπομένει,
 πάλι στὸν Τουρκικὸν ζυγὸν ἡ ἔρημη ζεμμένη.
 Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ τριάντα ἕνα.
 'ς τοῦ Μισιργιῦ τὴν δώκανε τὸν ἀντιβασιλέα.
 Πάλι ἐπαναστάτησε Μεχμέτ ἀλῆ δὲν θέλει,
 μὰ 'κεῖνος μπέμπει Κόκκινους τὴν κάνει ὅ,τι θέλει.
 Βγαίνει τῇ Κρήτης τὰ βουνὰ ὀγιά νὰ πολεμήσουν,
 τῇ Κρητικούς νὰ σφάζουνε κι' ἕνα νὰ μὴν ἀφήσουν.
 Δέκα χιλιάδες ἦσανε κοκκινοφορεμένοι,
 κι' ἀντί νὰ φᾶν' τσοὶ Χριστιανοὺς χαθῆκαν οἱ καῦμένοι.
 Στὰ χίλια ὀχτακόσια ἕνα καὶ εἰς τὰ σαράντα,
 Σουλτάν Μετζήτης 'πῆρεν των τὴν Κρήτην μὲ τὰ πάντα,
 Πέντε πολέμους ὕστερα ἡ Κρήτη ἡ καῦμένη,
 ἔκαμε καὶ ἡ γ' ὕστερη ἦταν τοῦ «Μαυρογένη».
 Τότες πρωτοδοθήκανε στὴν Κρήτην τὴν ἀνδρείαν,
 νὰ κάνουνε οἱ Χριστιανοὶ τὴν Δημογεροντία.
 Οἱ Τοῦρκοι ξακλουθῆξανε πάλι τὰ μαθημένα,
 κι' ἀρχίξανε νὰ κάνουνε τὰ πρὶν τοῦ εἰκοσιένα.
 Γιὰ τοῦτο δὰ σηκώθηκε εἰς τὰ ἐξήντα ἔξη,
 'πανάστασι τριῶν χρονῶν ποῦ ἔκαμε νὰ πέση.
 'Ο Τοῦρκος ὁ τρικέφαλος ζητᾶ νὰ τῶν δωρέψη,
 ὅ,τι κι' ἂν ἐζητούσανε ὀγιά νὰ τσοὶ μερέψη.
 'Ετότες τῶν ἐδόθηκε τῶν Κρητικῶν γ'εἰς νόμος
 ὁ νόμος ὁ 'Οργανικὸς, μὰ ὄχι τὸ ντελόγγος.
 Μὰ γιατί ἦταν ' Ὁθωμανὶς τῇ Κρήτης ὁ Μουσίρης

ἐκάμανε ἀναφορὰ καὶ πᾶν' 'ς τὴν τοῦ Βεζύρη.
 Γῆ θὰ μᾶς σὲ χαρίσης 'δὰ, ὅτι κι' ἂν σοῦ ζητοῦμεν
 γῆ μὲ τὸ Μίσκοβι μαζῆ καὶ 'μεῖς θὰ σηκωθοῦμεν.
 Πρᾶμῶν δὲν σᾶς σὲ δούδω 'γὼ τῶν εἶπεν ὁ Χαμίτης
 καὶ τὸ εὐτὺς σηκώθηκε ἡ γλῆντρομένη Κρήτη.
 Καὶ τούτη νὰ ἡ 'πανάστασις ἦταν ἡ καλυτέρα
 γιὰτ' ἔμεινεν αὐτόνομος ἡ Κρήτη πέρα πέρα.
 Μὲ ὄπλα τώρα ἔτοιμη, 'σὰν εὖρη εὐκαιρία
 εἶναι νὰ κράξη, καὶ νὰ 'πῆ : Ζήτω ἡ 'λευθερία !
 Λοιπὸν ἐνθυμηθῆτε τὸν τὸν πρῶτον μου τὸν στίχον
 νὰ δῆτε τὴν παραβολὴν καὶ τούτου δὰ τὸν ἦχον.
 Παρακαλῶ θημήθητε κ' ἕνα παρόμοιόν του
 ἀποῦ 'χει ὁ Βιτζέτζιος 'ς τὸν 'Ερωτόκριτόν του.
 Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα π' ἀνεβοκατεβαίνουν
 καὶ τοῦ τροχοῦ π' ὠραις 'ψηλὰ κι' ὠραις στὰ βᾶθη μπαίνουν.

ΜΟΥΣΤΑΦΑ-ΠΑΣΣΑΣ

Κάθα ταχὺ καὶ κάθ' ἀργὰ π' ἀνοίγει τὸ λουλοῦδι
 ἀρφουκαστεῖτε νὰ σᾶς πῶ τῶν παλαιῶν τραγοῦδι.
 'Αγάδες πρεμαζώνονται μικροὶ μεγάλοι ὄλοι
 νὰ γράψουνε ἀναφορὰ νὰ στείλουνε στὴν Πόλιν.
 'Αμάν ! ἀφέντη Βασιλεῖα, κάμε γιὰ τσ' εὐλιγιάδες
 ἔκαμ' ὁ Μουσταφᾶς πασᾶς τσοὶ τούρκους ἀραγγιάδες.
 Συντέκνους κάνει τσοὶ Ρωμηοὺς καὶ τὰ παιδιὰ βραφτίζει,
 ἀλλοίμονον 'ς τὴ πίστι μας πῶς τήνε κριματίζει.
 "Ἄν ἔρθ' ὁ Μουσταφᾶ-πασᾶς βεζύρης σὰν καὶ πρῶτα
 θ' ἀφίσωμεν τὰ σπῖθια μας μὲ τὰ κλειδιὰ στὴν πόρτα.
 Χίλια καλῶς ἐκόπιξε τὸ χάστικο κουλοῦρι

κι' ἀπέμεινε καὶ τῶν Τουρκῶν ἢ μουζουδιὰ στὴ μούρη.
 Τσ' ἀγάδες ἐπρεμάζωνε κάτω στὸ Σαντριβάνι
 γιὰ νὰ διαβάτουν τὴν γραφὴν τ' ἀφέντη τὸ φερμάνι.
 Ἐπιασε τὸ Χατζῆ ἀγᾶ ἀποῦ τονε Μουχτάρης,
 ἀντζεπισ δὲν ἐτράπηκες τὴν βουλά σου νὰ βάλῃς;
 Ἐπιασε τὸν Σακῆρ ἀγᾶ μαζὺ μὲ τὸν Καρβούνη,
 ἀποῦ ἴτον μέσα στὰ Χανιά τσὴ χώρας τὸ καντοῦνι.
 Ἀπῆς καὶ τσὴ κατέβασε καὶ εἶδε τὸ καίκι
 τότες τὸ καταλάβαινε πῶς θὲ νὰ τσοὶ ἔξοριση.
 Ἄφες μας Μουσταφᾶ πασᾶ νὰ δοῦμε τὰ παιδιὰ μας
 νὰ τῶνε παραγγέλνωμεν γιὰ τὰ στεκάμενά μας.
 Ἐσεῖς ἂν εἶχε θέλετε νὰ ἔχετε τὰ μετόχια
 δὲν ἐξαναξανίγετε νὰ κάνετε τὰ πρῶτα.
 Μὰ τὸν Μεγολοδόναμο ποῦ πῖσει τὸ γιγούρτι,
 ἴσαν τσοὶ Ρωμηοὺς εἰς τσὴ Μουρνιές τὸ πάθανε οἱ Τοῦρκοι.

Ο ΒΛΑΧΟΣ

Κάθε ταχὺ μὲ τὴν δροσιὰν π' ἀνοίγει τὸ λουλούδι,
 ἀκούσετε νὰ σᾶς σὲ πῶ τοῦ Βλάχο τὸ τραγοῦδι.
 Βρύσαις μὴ βγάλετε νερὰ πουλιὰ μὴ κιλαιῖθε,
 καὶ σεῖς τσὴ Κρήτης τὰ βουνὰ τὸ Βλάχο λυπηθῆτε.
 Καὶ κλάψετε περίφημα τὸν ἄντρα ποῦ σᾶς ἴπαθιε,
 εἰς τὰ βουνὰ τσὴ Μεσσαρᾶς τότες αὐτὸς ἴπορπάθιε.
 Βρύσαις δὲν βγαίνουνε νερὰ καὶ τὰ βουνὰ λουλούδια,
 τὸ ἴνα μὲ τ' ἄλλο σμίγανε τὸ Βλάχο καὶ λυποῦνταν.
 Τσὴ δώδεκα τοῦ Φλεβαριοῦ μὴν εἶχε ξημερώση,
 καὶ τὸ Σαββάτο τὸ προυνὸ ἡλιος μὴν εἶχε δώσει.

ποῦ τὴν φλακὴν τὸν βγάνουε σίδερα φορτωμένον.
 Ποῦ τὴν φλακὴν τὸν βγάνουε σίδερα φορτωμένον,
 καὶ μὲ τὰ καρθόσκουνα τὸν ἔχουε δεμμένον.
 Τσαρσι τσαρσι τότε λαλοῦν πᾶν ἴτον ἔς τὸ Μεϊντάνι,
 τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα τρέχουε ἴσαν ποτάμι.
 Τσαρσι τσαρσι τότε λαλοῦν πᾶν ἴτον στὸ μεσολίστι,
 τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα ἐτρέχαν ἴσαν τὴν βρύσιν.
 Ὅμπρός κι' ὀπίσω του θωρεῖ φίλους ἀποχαιρέτα,
 τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα ὡσαν τὴν βρύσι τρέχαν.
 Καὶ τ' ἀδελφοῦν του ἤλεγε ἐγὼ κι' ἂν ἀποθάνω,
 ἐσέν ἄφιν' ἐπίτροπο εἰς τὸ παιδί μ' ἀπάνω.
 Νὰ σέρνης τὴν φροντίδα του ἀπήτις ἀποθάνω,
 νὰ μὴν τ' ἀφήσης ἔρημο στὸν κόσμον τὸν ἀπάνω.
 Νὰ σέρνης τὴν φροντίδα του ὡστε νὰ τ' ἀναθρέψης,
 καὶ μ' ἓνα νεῖόν ὠργιόμπλουμο νὰ βρῆς νὰ τὸ παντρέψης.
 Καὶ τὴν καυμένην μάνναν μου, νὰ τὴν παρηγορήσης,
 τὴν δυστυχῆ γυναῖκά μου νὰ μὴν τὴν ἀδικήσης.
 Καὶ πᾶν οἱ πρῶτοι στοῦ Πασᾶ, καὶ λέν' του ν' ἀπομείνη,
 καὶ νὰ τονε ζυγιάσουε νὰ δώσουε ἀσῆμι.
 Κ' οἱ Τοῦρκοι ἐφωνιάζανε ὁ Βλάχος ἂν γλυτώση,
 πρέπει μιὰ τουρκομεσσαρᾶ εἰς τὸ γιαλὸ νὰ δώση.
 Καὶ λέει του ὁ Μπουρμάναγας γ' εἰς ὧν ἑπτὰ ἀγάδων,
 χρουσάφι νὰ μοῦ δοῦδετε τὸ αἷμά του θὰ πάρω
 Γιατί ἴκαμε τὴν Μεσσαρὰ ποῦ μιὰ μεριὰ ὡς ἄλλη,
 τέσσερεις χρόνους σήμερον κι' ἦρθε σ' αὐτὸ τὸ χάλι.
 Καὶ τότεσας ἐμίλησε τὸ θλιβερόν του στόμα.
 πάρετε τὸ κεφάλι μου νὰ γίν' ἡ σάρκα χῶμα.
 Μὰ μὲ κι' ἂν μὲ σκοτώνετε ἀφίνω ἴσι' ὀρτάκη,
 τὸ Σφακιανὸ τὸ Στυλιανὸ γιὰ νὰ σᾶς σὲ διατάσση.
 Ὅντε τὸν ἐσκοτώνανε τὸ Βλάχο τὸν καυμένον,

εἶπ' ἓνα λόγο σιγανὸ ὡς ἦτο μαθημένος.

“Ὅσοι κι' ἂν ἦστε Χριστιανοὶ καὶ βάνετε στεφάνι,
οὔλοι νὰ συχωρέσετε τοῦ Βλάχου τὸ κεφάλι.

Οὔλοι νὰ συχωρέσετε κι' ἐσεῖς οἱ φλακισμένοι,
ἀποῦ 'σπασε τὴν φυλακὴν κι' φύγет' οἱ κοῦμένοι.

Κι' ἀνάθεμα τὴν μαῖρά μου κι' αὐτὸ τὸ ροιζικό μου,
ἀποῦ 'τον νὰ σωθῶ κι' ἐγὼ μὰ ἐτσά τονε γραφτό μου.

“Ἄχι καὶ νὰ μ' ἀφίνετε μωρὲ σκυλομπουρμάδες
νὰ σύρω τὸ μαχαῖρι μου νὰ δῆτε ποῦ 'ν' οἱ γι' ἄντρες.

Μὰ μιὰ σπαθὶὰ τοῦ παῖξανε ζερβὰ δεξιὰ τσοὶ νόμους,
καὶ τὸν τζελάτι ἐστεσέ γιὰ δὲν βαστᾶ τσοὶ πόνους.

“Ἄλλαις ἐννιὰ τοῦ παῖξανε κόβγουν τὴν κεφαλὴν του,
στὸ Κάστρο τὸν ἐπήγανε κι' ἀφήκαν τὸ κορμὶν του.

Ἄπῃς τότε σκοτώσανε κι' ἀκούστηγε στὴν Κρήτην,
ἐπῆγεν ἡ γυναῖκά του τσῆ μάνας του τὸ σπῆτι,

Ἐμένα 'τονε ἄνδρας μου κι' ἐσέν' ἦτον γυιὸς σου.
σήμερο τὸν ἐσφάζανε τὸν ἀγαπητικὸν σου.

Ἡ μάναν του ὡς τ' ἄκουσε σέρνει φωνὴ περίσσια,
κι' ἐμαραθῆκανε δεντρὰ μηλιές καὶ κυπαρίσσια.

“Ἄχι παιδί μου Βλάχο μου τσῆ Κρήτης παλληκάρι
μὲ γρόσα σὲ προδώκανε ὁ Δράκος κι' ὁ Τσακάλης

“Ἄχι παιδί μου Βλάχο μου τσῆ Κρήτης πενεμένο,
'σάν τοῦ θεργιοῦ τὸ νόμι σου ἔτσά τονε βγαρμένο.

“Ἄχι παιδί μου Βλάχο μου πῶς ἦτονε γραφτό σου,
στὸ Κάστρο τὰ μεσάνυχτα νὰ γίν' ὁ θάνατός σου.

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ

Στὰ ὄπλ' ἀναθραφήκαμε καὶ πάντα πολεμοῦμε
καὶ τώρα μὲ τὴν μπέννα σου θεὲ νὰ λευθερωθοῦμεν ;
Δόσε πολεμοφόδια μὲ ἔξοδα δικά μας
νὰ πᾶ νὰ πολεμήσωμεν νὰ γιάνη ἡ καρδιά μας.
Τότε νὰ 'δῆτε πόλεμον ἡ Κρήτη ποῦ τὸν κάνει
καὶ μέσα εἰς τὰ φρούρια τσοὶ τούρκους πῶς τσοὶ βάνει.

Μόνον εἰς τὸν Διάδοχον τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον
ὁποῦ 'χει αἶμ' ἐλληνικὸν παραγγελιὰ τ' ἀφίνω.

“Ὅταν θὰ κρωναριστῆ στὸν θρόνον νὰ καθίσῃ
βέβαια καὶ τσοὶ Κρητικούς δὲν θὰ τσ' ἀλησμονήσῃ.

Νὰ λυπηθῆς τσοὶ Κρητικούς καὶ νὰ τοὺς σὲ συδράμη
μὰ μεγαλύτερο μιστὸ στὸν κόσμον δὲν θὰ κάμη.

Νὰ μᾶς ἐλευθερώσετε ἀπὸ τὴν τυρανίαν
κι' ἀποῦ τσοὶ Μουσουλμάνιδες τὴν βάρβαρη θρησκείαν.

Θύμιζε τοῦ Πατέρα σου μὴν μᾶς σὲ λησμονήσῃ,
τσοὶ δύστυχους τσοὶ Κρητικούς εἰς τὴν φωτιὰν ν' ἀφήσῃ.

Πιστεύω καὶ ἡ Σοφία μας ποῦ νὰ πολυχρονίση
θὰ γράψῃ εἰς τὴν Γερμανὸν νὰ μᾶς σὲ βοηθήσῃ.

Τὰ ὅσα μᾶς ἐκάμανε εἶναι μεγάλο πρᾶμμα
μυδ' οἱ γι' Ὀθραῖοι τοῦ Χριστοῦ ἐτόσα δὲν ἐκάμαν.

Χριστὸς Ἄνέστη δὲν δροικᾶ μόνον σελάμ. ἀλέκι
νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ πρωτεινὰ ἐτσά ἡ Κρήτη στέκει.

Ἡ Κρήτη μὲ τὰ αἶματα εἶν' ὅλη ζυμωμένη
καὶ σὲ βουνὰ κ' εἰς σὲ κλαδιὰ ἀνθρώποι σκαλωμένοι.

Η ΠΕΡΔΙΚΑ

Μιά πέρδικα καυκήστηκε σ' ἀνατολή και δύοσι
πῶς δὲν ἐβρέθηκε κίανεις νὰ τὴνὲ κυνήγησῃ·
Γ' εἰς κυνηγὸς ὡς τὰκουσε πόλλὰ τοῦ βροφάνει
τὰ βρόχια του ἔτον ἀργυρά κι' ὀλόχρουσα τὰ κάνει
Πέρνει και πᾶ στέκει τα σὲ μαρμαρένια βρύσι
κ' ἡ πέρδικα κατέβηκε νὰ πιῇ και νὰ γεμίση.
Παραπατ' εἰς τὰ βρόχια του και πιάνει ἡ καυμένη,
φωνὴ και κλαῦμαν ἄκουσε ἡ πενταπλουμισμένη.
Νὰ ζήσης κυνηγάρη μου θάνατο μὴ μοῦ δώσης,
μόνον μὲ βάλει στὸ σκολιὸ ὄγγι νὰ μὲ μερώσης.
Ὁ κυνηγὸς ὡς τ' ἄκουσε δὲν τὴν χαλᾶ χατῆρι
μονὸ σ' ἔφτα και χαρωπὰ τὴνὲ φιλεῖ ἔτ' ἄ χειλι.

Μιά ταχινὴ σηκῶνομαι νὰ πάω στὸ κυνήγι
κι' ἦτον ἐκεῖν' ἡ ταχινὴ ὅταν ἡ γῆς ἀνοίγει.
Και πέρνω τὰ σκουντάκια μου τὰ γαλανὰ τὰ μαῦρα,
και πάω και λαγώνευγα ἔτὰ δάση τὰ μεγάλα.
Οὔλο τὸν κόσμον γύρισα ἀνατολή και δύοσι,
μουδὲ λαγῶς μ' ἀπάντηξε μουδ' ἔρημο περδίκι.
παρὰ μιὰν κόρη κ' ἔπλυσε σὲ μαρμαρένια βρύσι.
Τὴν πέτσα μου τὴν πέταξα νὰ μοῦ τὴν σαπουνίσῃ
και μὲ τὴν πετροπέρδικα νὰ μοῦ τὴνὲ γυρίσῃ.
Κ' ἡ μάνα τὴν τὴνὲ θωρεῖ ἀπ' ὄργιο παραθύρι.
Κό η, και δὲν ἀπόπλυσε στὸ σπῆτι νὰ γαίτρη.
Ἐπλυνα ἄγω κι' ἀπόπλυνα στὸ σπῆτι νὰ γαίτρω
γ' εἰς κυνηγὸς μὲ κυνηγᾶ και δὲν μπορῶ νὰ φύγω.

κ' ἡ κόρη νὰ φοβιτσιαρὰ μὴ μου τὴνὲ δαγκάσουν,
Μὰ μένα τὰ σκουντάκια μου τὴν κόρην δὲν δαγκάνουν
γιατ' ἔχουν θάρρη στὸ Θεόν κερὰ νὰ τὴνὲ κάμουν.

Η BIENNA

Ποιὸς θέλει νὰ γροικήσῃ και νὰ μάθῃ
τὴν Βιέννα τὴν καυμένη πῶς ἐχάθη.
Ἀποῦ τον ἕνασ Ρήγας ἀντρωμένος,
σ' ἀνατολή και δύοσι ξακουσμένος,
Σ' οὔλαις τὴν χώραις βγαίνει και σονάρει,
τὴν Βιένναν τὴν καυμένη εἶχε καμάρι
Τὴν Βιένναν τὴν καυμένη εἶχε καμάρι,
κι' ὁ Ταῦρκος ἐβουλήθη νὰ τὴν μπάρη.
Τὴν σάλαν του πατεῖ καθαλικεύγει,
σαλαβαντζ' ὁ σκύλος και μισεύγει
Ἀπῆτις μοι και μπῆκε στὸ καράβι.
γυρίζει τὸ σκυλι νὰ γιογλαντάρη,
γυρίζει νὰ μετρήσῃ πλεῖσι' ἀσκέρι,
πόσαις χιλιάδες σέρνει νὰ κατέχη.
Μὰ σέρνει ὀχτακόσαις χιλιάδες,
σπαθίδες Γρανιτσάρους και πασάδες.
Μ' ἄρχουνται κι' ἀπ' ὀπίσω σακκουλιέροι,
μὰ κείνους δὲν τσοῖ γράφει τὸ ντεφτέρι.
Ἀπῆτις δὰ κι' ἐμπῆκαν εἰς τὴν Βιένναν,
ἐκάναν τὰ σκυλιὰ σὰν λυσσασμένα.
Ἐκάναν τὸ σκυλιὰ σὰν μακελάροι,
κι' ἐπέρναν κεφαλαῖς ποῦσαν καμάρι.
Σπίθιν και Μουρατῆ...

μόνον τσοί Χριστιανούς ἐκαταλουῦσαν.
Ἐπέρναν Ρωμιοπούλαις φλακισμέναις,
ὁ ἥλιος δὲν τσὴ θῶριε τσὴ καῦμέναις.
Κι' ὁ Κόσολας γυρίζει καὶ τοῦ κάνει,
ἴντά 'ναι Τοῦρκο τοῦτα ποῦ μοῦ κάνεις ;
Ἦντά 'ναι Τοῦρκο τοῦτα ποῦ μοῦ κάνεις ;
κι' ἦντα θὰ πῶθ' ὁ νοῦς σου δὲν τὰ βάνει ;
Σώπαινε Κόσολά μου μὴ μανίζεις,
γιατὶ θαρρῶ κι' ἐμένα φοβερίζεις.
Ἄποῦ 'χω ὀχτακόσιαις χιλιάδες,
Σπαθίδες γιανιτσάρους καὶ πασάδες.
Ὁ Κόσολας νὰ γράφει στὰ Ρηγάτα,
τὴν Βιένναν τὴν καῦμένην ἐχαλάσαν.
Οὔλη τὴν ἐβδομάδ' ἀναμαζώνει,
ὁ Κόσολας ἀσκέρι κι' ἀρματώνει.
Στὴν Ἐκκλησίαν πᾶν' καὶ λουτρογοῦσι,
καὶ μὲ τὴν παρακάλεσιν κοινωνοῦσι.
Χρυσὸ Σταυρὸ βάνει στὴν κεφαλὴν του,
ὡσάν τὸν ἥλιον 'λάμπε τὸ κερμίν του.
Ἐλάστε Χριστιανοί μ' εὐλοημένοι,
εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν πιστεμμένοι.
Τσὴ Βιέννας τσὴ καῦμένης νὰ βουηθοῦμεν,
καὶ 'μέρα νύχτα στέκει νὰ χαθοῦμεν.
Νικόλα μου, Σταμάτι μου καὶ Πέτρο,
πόλεμο θὲ νὰ κάμωμε μὲ μέτρον.
Στὸν πόλεμο τοῦ κόβγει πλείσι' ἀσκέρι,
κι' ἀρχίζει ὁ γιανίτσαρος καὶ κλαίγει
Πᾶψε το Κόσολά μου τὸ σπαθί σου,
κι' ἄς μὲν' ἡ Βιέννα πάλιν ἰδική σου.
Γιατὶ ἐμὲ φοβᾶσαι μουδὲ ἄλλους,

ἀποῦ 'χω ὀχτακόσιους γιανιτσάρους.
Μὰ ἔσφαλα ἐγὼ κι' ἔσφαλαν κι' ἄλλοι,
παπάδες καὶ ριγάδες καὶ δασκάλοι.

Ο ΞΕΠΑΤΕΡΑΣ

Πουλῶ μὴν 'κηλαϊδήσετε Σαββάτο γῆ Δεφτέρα
γιατὶ τὸν ἐσκοτώσανε προχθὲς τὸν Ξεπατέρα.
Οὔτε 'ς τὴν Κρήτ' ἀκούστηκε οὔτε στὴν Ἀλιτέρα
νὰ πολεμήσῃ τὴν Τουρκιὰν ὡσάν τὸν Ξεπατέρα.
'Σάν ἤθελε νὰ κατεβῆ στὸ τοπαλτί μὴν ὦραν
μικροὺς μεγάλους τσοί 'βανε τσοί τούρκους εἰς τὴν χώρα.
Μὴν ταχινὴ σηκώνεται μὲ τὸ γδυμνὸ μωχαῖρι,
ἐννιὰ ἀγάδων κεφαλαῖς ἐβάστα εἰς τὸ χέρι.
Τσὴ κεφαλαῖς των ἔκοψε στὸν ἥλιον τσὴ ξαπλώνει
τὸ μεταπράτη ἔκαμε ντελόγγος τσοί φορτώνει
Γιὰ νὰ σκοτώσουν τὸν Πασᾶ νὰ ξεμπερδέσ' ἡ Κρήτη
τώρα ποῦ τὸν ἠύρηκανε μέσα εἰς ἓνα σπῆτι.
'Εγράψανέν του Χριστιανοί 'μιλοῦν του καὶ ξεστίχου
οὔλ' ἡ τουρκιὰ 'ρχεται παπᾶ μόνον καλὰ βλεπήσου.
Δὲν τῶχω πῶς ἐκίνησε οὔλ' ἡ Τουρκιὰ γιὰ μένα
μόνον διαλέξαν τὸν καιρὸν ἀποῦ πονῶ στὴ χέρα.
'Ο Μιλικούτης ἀρχηγὸς τοῦ διπλοπαραγγένει,
γιὰ τὸ Θεὸν ἐξάδελφε στὸν πύργο μὴ ξωμένης.
Γιὰ τὸ Θεὸν ἐξάδελφε στὸν πύργον μὴ πλανᾶσαι,
γιὰ θὰ σὲ κλείσῃ ἡ τουρκιὰ καὶ θὰ παραποᾶσαι.
'Εγὼ 'ς τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τσὴ Παναγίας,
στὸν Πύργο μέσα θὰ κλειστῶ Τούρκου δὲν ἔχω χρεῖαν.
Μηνᾶ του ὁ Μεμενταλῆς προδώσου Ξεπατέρα

γιατ' ἤφταξε τὸ τέλος σου κ' ἡ γι' ὕστερη σου ἡμέρα.
 Δὲν προσκυνῶ μωρὲ σκυλιὰ, καλιὰ θὰ νταγχαντήσω,
 τὸν Κόρακ' ἀνημένω δὰ νὰ σᾶς σὲ διαγουμήσω.
 Ἄνὲ πεινᾶτε κ' ἤρθετε νὰ σᾶς σὲ μαγερέψω
 ἴσως καὶ νάρθη ὁ Κόρακας νὰ σᾶς τὸν μεσιτέψω.
 Δὲν ἤρθαμε γιὰ τὸ φαῖ καὶ γιὰ τὸ μαγεργιό σου
 μ' ἄρθαμε σήμερον παπᾶ νὰ δοῦμεν τὴν ἀντρείαν σου.
 Οἱ Τοῦρκοι παίζουν ἔς τὸν πηλὸν κι' ὁ Ἐπίπαπας ἔς τὸ κρέας,
 οἱ τοῦρκοι τὸ λογιᾶσανε πῶς δὲν θὰ μείνη ἕνας.
 Αὐτὸς ἐχτύπα τῶν τουρκῶν κ' οἱ τοῦρκ' εἰς τὰ σμαγδάλια
 Θεέ μου, μὴ ρίχνης χριστιανὸ σὲ τουτανὰ τὰ χάλια.
 Γιὰ τὸν ὑπερήφανο παπᾶ τὸν πύργου πολεμᾶτε
 γιατί τὴν καίει τὴν τουρκιὰν παντοτεινὰ φοβᾶστε.
 Τοῦ πύργου βάνουνε φωθιὰ κι' ἀνοίγουν τὰ θεμέλια
 ἀποῦ τονὲ τρομάσανε τὰ τέσσερα Καστέλια.
 Ἐπὶ τὴν μέσην των ἐγιούργιαρε πάλι μὲ τὸ μαχαῖρι
 ἕναν ἀγᾶν ἐπλάκωσε τὴν κεφαλὴν του πέρνει,
 Ντελόγγος τὸν ἐκάρφωσε πάνω ἔς τὸ μπαϊράκι
 καὶ ἡ τουρκιὰ τονὲ θωρεῖ κ' εἶναι νὰ πιῆ φαρμάκι.
 Ἴντα νὰ κάμω τοῦ καιροῦ ποῦ πῆραν τὰ ποτάμια
 οὔλοι θεὸ νὰ βρωμέσουνε τῆ Λειβαδειᾶς τὰ πλάγια.
 Πηγαίνετε ἀγάδες μου κάνετε τὸ ντουά σας
 πάρετε τῆ καντίνες σας κάτσετε ἔς τὰ χωριὰ σας.
 Ἔκαμε μάναις δίχως γιουὺς γυναιῖκες δίχως ἄντρες,
 σὰν τὰ τραγιὰ τσοὶ μάζωνε καὶ τσοὶ ἔβανε τῆ μάντρες.
 Ἄνδρες αὐτοὶ δὲν ἦτανε μὰ ἔτονὲ μασχαλάτοι
 ἕνας πατέρας τὸ ἦκαμε σήμερον ἄνω κάτω.
 Αὐτὴ λέει δὲν εἶναι ἀντρεία μόνον ἔναι πουστουλοῦκι
 νὰ πολεμοῦν ἕνα παπᾶ ἑπτὰ χιλιάδες τοῦρκοι.
 Ἐχόρτασαν τὰ χέρια μου κι' ἔθρεψε τὸ κορμί μου,

ἔλα σὺ Σολιχταραγᾶ κόψε τὴν κεφαλὴν μου.
 Ὅσοι Χριστὸ πιστεύετε καὶ τονὲ προσκυνᾶτε,
 λιθάνι νὰ τοῦ βάνετε καὶ νὰ τοῦ συγχωρᾶτε.

Ο ΔΙΑΚΟΣ

Πᾶσα ταχὴ μὲ τὴν δροσιὰ π' ἀνοίγει τὸ λουλοῦδι.
 ἀρφουκαστεῖτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ Διάκου τὸ τραγοῦδι.
 Ὁ Διάκος μέσα κάθεντο μὲ τὸν Μητροπολίτη,
 μὰ τέθιον Διάκον ὄμορφον δὲν ἔβγαλεν ἡ Κρήτη.
 Ἄς το πῶς ἦτον ὄμορφος μὰ ἔτον καὶ σπουδασμένος,
 μέσα στὸ Θεολογικὸ σχολεῖο ἦτονε διαβασμένος.
 Ὁ Διάκος τότες ἤθελε ὄζω γιὰ νὰ πορίση,
 νὰ πᾶ νὰ βρῆ τὴν ὑπὸ τὴν ὀπίσω νὰ γυρίση.
 Κάθισε Διάκο μετὰ μᾶς κι' ἄστσοι κι' ἄς πολεμοῦνε,
 μ' αὐτοὶ πολέμους κάνουνε κι' ἀνθρώποι θὰ χαθοῦνε.
 Μὰ νὰ πορίσω θέλω γὼ μὰ θὰ γαίρω πάλι,
 νὰ πᾶ νὰ βρῶ τὴν ὑπὸ τὴν καὶ τὸν Χατζῆ Μιχάλη.
 Καὶ μέσα στὸ Ἡράκλειο δὲν ἄφηκ' ἄλλο ταῖρι,
 κι' ἐβάστα κι' εἰς τὴν μέσην του ἀσημωτὸ μαχαῖρι.
 Καὶ θέτει κι' εἰς τὸν ὄμῶν του τ' ἀσημωτὸ τουφέκι,
 κι' ἐπήγαινε εἰς τὰ χέρια του σὰν ὄμορφο τσιτσέκι.
 Πορίζει πῶς ἐστὴν «ροδιὰ» πᾶει στὸ Μοναστήρι,
 κι' ὁ νοῦς του πλεῖο δὲν τοῦδουδε ὀπίσω νὰ γαίρη.
 Ἄντρες ἐξῆντα δυὸ χωριῶν κι' ἀπὸ τὰ Μοναστήργια,
 κάτω στὴν πόρτα τ' Ἀρμυροῦ τὰ στέσαν τὰ τσαντῆρια.
 Κάτω στὸν πόρον τ' Ἀρμυροῦ τὴν στέσαν τὴν κολῶνα.
 κι' τὴν ἐβλέπαν τὴν Τουρκιὰν κι' ἐκεῖα ξωμέναν κι' ὄλας.
 Ἄπάνω ἔς τὰ εἴκοσι δυὸ τῆ τέσσερεις ἡ ὥρα.

οὔλο τὸ τουρκικὸ λαὸς πορίζ' ἀπὸ τὴν χώραν.
Μὴν ταχυνὴ σηκώνονται μὲ τόση δροσινάδα
κι' ἀποξημερωθήκανε τοῦ Γάζη τὴν καμάραν.
Κ' ἡ βάρδια τσοὶ πρωτοθωρεῖ καὶ δούδει τὸ χαμπέρι
πῶς ἡ τουρκιὰ ἐπλάκωσε κι' ἀμέτρητο ἀσκέρι.
Κι' ὁ Παντελὴς τῶν ἤλεγε ἀντέστε δὰ νὰ πᾶμε.
καὶ ὁ Σκουλᾶς τῶν ἔλεγε κάτσετε ψώματα ἴναι.
Ἐκ' ἦτονε κι' ὁ γούμενος ὁ Παντελεμονίτρης
καὶ ὄαν αὐτὸ πολεμιστὴν δὲν ἔκαμεν ἡ Κρήτη.
Ἐκ' ἦτονε κι' ἀληθινὸς μὲ τσ' ἄλλους κ' ἐπολέμα
καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ κόκκινο ἀπὸ τὸ τόσον αἷμα.
Ἐξήγητα πέντε χριστιανοὶ στέκουν ἔς τὸ μιτηρίζι
κ' ἑπτὰ χιλιάδες ἡ τουρκιὰ καὶ ποιὸς τὴν ταγιαντίζει.
Πομέν' ὁ Διάκος μοναχὸς καὶ σποῦναι τ' ἄρματά του.
στὸ κόλυμπο τὰ πέταξε ἀπὸ τὴν μάνιτά του.
Καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ ἔσπασε κι' εὐθὺς πιάνει λιθάργια,
κ' εὐθὺς τὸν ἐπλακώσανε σαράντα παλληκάρια
Ἐ τὸ Κάστρο τοῦ τὰ πήγανε τὰ ὄμορφα τοῦ φρύδια,
παιδιὰ, καὶ δὲν ἐκλάψανε ἔκκλησιαὶς καὶ μοναστήργια.
Μ' ἀποῦ ἴταν δὲν ἐστάθηκε ἔς τὴν ἐκκλησιὰν νὰ ψάλλη.
οὔλοι ἀπορπιστήκανε παπάδες καὶ δασκάλοι.
Ὅσοι κι' ἂν ἦτε χριστιανοὶ εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν σκέπη
οὔλοι τοῦ συχωρέσετε καθὼς ἀποῦ τοῦ στέκει.

ΤΕΛΟΣ

